

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Sammanfattning

I betänkandet behandlas budgetpropositionen (prop. 2008/09:1) i fråga om utgiftsområde 1 Rikets styrelse, redogörelsen Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2007 (redog. 2007/08:RS2) och 51 motionsyrkanden med anknytning till utgiftsområdet.

I budgetpropositionen ingår två lagförslag, nämligen förslag till lagar om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen och i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter.

Utrikesutskottet har yttrat sig angående propositionen och motioner i de delar som rör utrikesförvaltningen.

Konstitutionsutskottet föreslår att anslagen inom utgiftsområdet ska uppgå till de av regeringen respektive riksdagsstyrelsen föreslagna beloppen samt bifaller de yrkanden i övrigt som de lagt fram.

Företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna förklarar i var sitt särskilt yttrande att de inte deltar i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse eftersom deras förslag till ramar för utgiftsområdena inte bifallits av riksdagen i budgetprocessens första steg.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen lägger riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2007 till handlingarna.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns fyra reservationer och de nämnda tre särskilda yttrandena.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Propositionens huvudsakliga innehåll	9
Avskaffandet av politikområdena	9
Utskottets överväganden	12
Kungliga hov- och slottsstaten	12
Propositionen	12
Motionerna	13
Tidigare behandling	14
Utskottets ställningstagande	14
Riksdagens ledamöter och partier m.m.	15
Propositionen	15
Motionen	18
Utskottets ställningstagande	18
Riksdagens förvaltningsanslag	18
Propositionen	19
Motionen	20
Tidigare behandling	20
Utskottets ställningstagande	21
Riksdagens ombudsmän (JO)	21
Propositionen	21
Utskottets ställningstagande	22
Sametinget	23
Propositionen	23
Utskottets ställningstagande	25
Regeringskansliet m.m.	25
Propositionen	25
Motionerna	28
Yttrande från utrikesutskottet	32
Tidigare behandling	33
Utskottets ställningstagande	34
Regional samhällsorganisation	35
Propositionen	35
Utskottets ställningstagande	39
Länsstyrelserna m.m.	39
Propositionen	40
Motionerna	41
Utskottets ställningstagande	41
Demokratipolitik	42
Propositionen	42
Motionen	46
Utskottets ställningstagande	46
Allmänna val och demokrati	47
Propositionen	47

Övrigt	48
Utskottets ställningstagande	48
Justitiekanslern	48
Propositionen	49
Motionen	50
Utskottets ställningstagande	50
Datainspektionen	50
Propositionen	51
Utskottets ställningstagande	52
Svensk författningssamling	52
Propositionen	53
Utskottets ställningstagande	53
Valmyndigheten	53
Propositionen	53
Utskottets ställningstagande	54
Stöd till politiska partier	54
Propositionen	54
Gällande ordning	55
Utskottets ställningstagande	55
Integritetsombudsman	55
Motionerna	56
Gällande bestämmelser	56
Nuvarande myndigheter med ansvar för integritetsskydd m.m.	57
Övrigt	59
Utskottets ställningstagande	59
Nationella minoriteter	60
Propositionen	60
Utskottets ställningstagande	63
Åtgärder för nationella minoriteter	63
Propositionen	64
Motionen	64
Utskottets ställningstagande	64
Medier	64
Propositionen	65
Utskottets ställningstagande	70
Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	70
Propositionen	71
Utskottets ställningstagande	71
Presstöd	71
Propositionen	71
Motionerna	72
Tidigare behandling	73
Övrigt	73
Utskottets ställningstagande	74
Stöd till radio- och kassettidningar	75
Propositionen	75
Utskottets ställningstagande	75
Radio- och TV-verket	75
Propositionen	76

Utskottets ställningstagande	76
Granskningsnämnden för radio och TV	76
Propositionen	77
Utskottets ställningstagande	77
Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	78
Propositionen	78
Motionerna	79
Utskottets ställningstagande	79
Riksdagsförvaltningens årsredovisning	80
Redogörelsen	80
Utskottets ställningstagande	81
Reservationer	82
1. Mål för demokratipolitiken, punkt 2 (s)	82
2. Hovstat för den blivande statschefen, punkt 4 (s)	83
3. Utrikesdepartementets jämställdhetskompetens, punkt 9 (v)	83
4. Debatt kring EU-frågor, punkt 10 (s)	84
Särskilda yttranden	85
1. Anslag m.m. för 2009 inom utgiftsområde 1, punkt 1 (s)	85
2. Anslag m.m. för 2009 inom utgiftsområde 1, punkt 1 (v)	86
3. Anslag m.m. för 2009 inom utgiftsområde 1, punkt 1 (mp)	87
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	90
Proposition 2008/09:1	90
Redogörelse 2007/08:RS2	91
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	91
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	91
<i>Bilaga 2</i>	
Riksdagsstyrelsens lagförslag	97
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets förslag till anslag för 2009 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse	99
<i>Bilaga 4</i>	
Utrikesutskottets yttrande	100
 <i>Tabeller</i>	
Budgetpropositionens och oppositionspartiernas förslag till anslag för 2009 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse	10
Investeringsplan för riksdagsförvaltningen 2009–2011	20
Utskottets förslag till anslag för 2009 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse	99

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag m.m. för 2009 inom utgiftsområde 1

a) *Finansiering av demokratiforskning*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 6:1 Allmänna val och demokrati besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kr under 2010, högst 5 000 000 kr under 2011 och högst 5 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkt 3.

b) *Finansiering av stöd till politiska partier*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 6:6 Stöd till politiska partier besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 170 200 000 kr under 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkt 4.

c) *Fördelning av anslagen inom utgiftsområde 1*

Riksdagen anvisar anslagen för 2009 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse i enlighet med specifikationen i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkterna 7 och 15 samt avslår motionerna 2008/09:K258, 2008/09:K270, 2008/09:K307, 2008/09:K356 yrkandena 1–11, 2008/09:K397 yrkandena 1, 3, 7 och 8, 2008/09:Fi270 yrkande 18 och 2008/09:Ju379 yrkande 70.

d) *Ändring i lagen om stöd till riksdagsledamöternas och parti-gruppernas arbete i riksdagen*

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkt 8.

e) *Ändring i lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter*

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkt 9.

f) *Investeringsplan för riksdagsförvaltningen*

Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2009–2011. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkt 10.

g) Låneram för riksdagsförvaltningen

Riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2009 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kr samt för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 150 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkterna 11 och 12.

h) Anslagskredit för riksdagens ledamöter och partier m.m.

Riksdagen beslutar att för ramanslaget 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ska för 2009 finnas en anslagskredit på högst 5 procent av anvisat anslag. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkt 13.

i) Anslagsfinansiering av Justitieombudsmännens anläggningstillgångar

Riksdagen beslutar att Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO) för 2009 får anslagsfinansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkt 14.

2. Mål för demokratipolitiken

Riksdagen godkänner dels att målet för politikområdet Demokrati upphör att gälla, dels det mål för demokratipolitiken som regeringen föreslår. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkterna 1 och 2 samt avslår motion 2008/09:K397 yrkande 6.

Reservation 1 (s)

3. Mål för regeringens politik avseende nationella minoriteter

Riksdagen godkänner dels att målet för politikområdet Minoritetspolitik upphör att gälla, dels det mål för regeringens politik avseende nationella minoriteter som regeringen föreslår. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkterna 5 och 6.

4. Hovstat för den blivande statschefen

Riksdagen avslår motion 2008/09:K397 yrkande 2.

Reservation 2 (s)

5. Regeringskansliets upphandling av varor och tjänster

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:K265 yrkande 2 och 2007/08:K354.

6. Regeringskansliets organisation

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:K215, 2008/09:K231 yrkande 2, 2008/09:C209 yrkande 4 och 2008/09:A290 yrkande 2.

7. Svenska språket i Regeringskansliet

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:K306 och 2008/09:K388.

8. Utrikesförvaltningens organisation m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:K223, 2008/09:K259, 2008/09:K264, 2008/09:K266, 2008/09:K281, 2008/09:K286 yrkandena 2 och 3, 2008/09:K328, 2008/09:K350, 2008/09:K362, 2008/09:K397 yrkande 4, 2008/09:U293 yrkande 3, 2008/09:U349 yrkande 101 och 2008/09:Ub540 yrkande 2.

9. Utrikesdepartementets jämställdhetskompetens

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:K255 och 2008/09:N210 yrkande 5.

Reservation 3 (v)

10. Debatt kring EU-frågor

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:K314 och 2008/09:K397 yrkande 5.

Reservation 4 (s)

11. Integritetsskyddsombudsman

Riksdagen avslår motion 2008/09:K367.

12. Översyn av presstödet

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:K262 och 2008/09:K385.

13. Riksdagsförvaltningens årsredovisning

Riksdagen lägger redogörelse 2007/08:RS2 till handlingarna.

Stockholm den 18 november 2008

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Margareta Cederfelt (m), Morgan Johansson (s), Eva Bengtson Skogsberg (m), Stefan Tornberg (c), Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Helene Petersson i Stockaryd (s), Björn Leivik (m), Billy Gustafsson (s), Ingvar Svensson (kd), Marianne Berg (v), Phia Andersson (s), Annie Johansson (c), Mikael Johansson (mp), Karl Sigfrid (m) och Inger Jarl Beck (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2009 lämnar regeringen respektive riksdagsstyrelsen förslag om anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse för budgetåret 2009.

Regeringen föreslår därtill att riksdagen dels godkänner att målet för politikområdet Demokrati upphör att gälla, dels godkänner det mål för demokratipolitiken som regeringen föreslår. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att för ramanslag 6:1 *Allmänna val och demokrati* och 6:6 *Stöd till politiska partier* besluta om bidrag och åtaganden som medför behov av framtida anslag under 2010–2012. Regeringen föreslår även att riksdagen dels godkänner att målet för politikområdet Minoritetspolitik upphör att gälla, dels godkänner det mål för regeringens politik avseende nationella minoriteter som regeringen föreslår.

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen antar dels riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen, dels riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter. Vidare föreslår riksdagsstyrelsen att riksdagen godkänner den föreslagna investeringsplanen för riksdagsförvaltningen för perioden 2009–2011 samt bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2009 besluta om lån i Riksgäldskontoret för dels investeringar som används i riksdagens verksamhet, dels investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar.

Riksdagsstyrelsen föreslår också att riksdagen beslutar om anslagskredit på 5 % för ramanslag 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.*

Riksdagsstyrelsen föreslår även att riksdagen beslutar att justitieombudsmännen för 2009 får anslagsfinansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet.

Regeringens och riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut återges i *bilaga 1*. Riksdagsstyrelsens lagförslag återges i *bilaga 2*.

I betänkandet behandlar utskottet också dels riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2007 (redog. 2007/08:RS2), dels 51 motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2007 och 2008. Även dessa förslag återges i *bilaga 1*.

Den 28 oktober 2008 lämnade riksdagsdirektören Anders Forsberg och andra företrädare för riksdagsförvaltningen information om riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2007 och om budgetförslaget för 2009 m.m.

Utskottet har berett utrikesutskottet tillfälle att yttra sig angående förslagen i propositionen och motionerna i de delar som berör utrikesförvaltningen. Utrikesutskottets yttrande återges i *bilaga 4*.

Riksdagen kommer den 19 november 2008 att behandla finansutskottets betänkande 2008/09:FiU1, där propositionens förslag till utgiftsram för bl.a. utgiftsområde 1 behandlas. Summan av de utgifter som hör till utgiftsområdet får högst uppgå till det belopp som riksdagen sålunda kommer att besluta. I betänkandet tillstyrker finansutskottet propositionens förslag (i denna del), enligt vilket utgifterna för utgiftsområdet ska uppgå till sammanlagt 12 372 919 000 kr.

Anslagen inom varje utgiftsområde ska fastställas genom ett särskilt riksdagsbeslut. Konstitutionsutskottet lägger i detta betänkande fram förslag beträffande anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1. Utskottets förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområdet återges i *bilaga 3*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen respektive riksdagsstyrelsen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för budgetåret 2009 anvisar anslagen – som samtliga är ramanlag – inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse i enlighet med den uppställning som redovisas i propositionen.

Av uppställningen på nästa sida framgår att anslagsbeloppen för utgiftsområdet år 2009 uppgår till sammanlagt 12 372 919 000 kr. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna föreslår i kommittémotiverna ändringar av vissa av anslagen inom utgiftsområdet.

Avskaffandet av politikområdena

I tidigare budgetpropositioner omfattade utgiftsområde 1 politikområdena Demokrati, Regional samhällsorganisation och Minoritetspolitik samt delar av politikområdena Mediepolitik och Samepolitik samt vissa anslag som inte tillhörde ett politikområde.

Som regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition (prop. 2007/08:100, avsnitt 4.4.4) och som närmare utvecklas i denna proposition (prop. 2008/09:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 10.4.1) utgår den enhetliga verksamhetsstrukturen. Det innebär att utgiftsområdena inte kommer att indelas i politikområden och i förekommande fall inte heller i verksamhetsområden.

Regeringen anför flera skäl till förändringen. Bland annat har det inte varit möjligt att på ett tillfredsställande sätt bryta ned övergripande politiska mål till politikområden och effektmål för den enskilda myndigheten. Vidare har det inte varit möjligt att på ett rättvisande sätt redovisa och summera vare sig resultat eller kostnader i denna struktur. Därtill kommer den otydlighet som följer av att resurser anvisas och tilldelas i en specifik struktur (utgiftsområden och anslag), medan resultat redovisas i en annan struktur (politikområden, verksamhetsområden och verksamhetsgrenar).

Budgetpropositionens och oppositionspartiernas förslag till anslag för 2009 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Regeringens förslag ¹	(s)	(v)	(mp)
1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	112 121		-11 000	
2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ¹	818 128		-43 000	
2:2 Riksdagens förvaltningsanslag ¹	645 609			
2:3 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen ¹	69 700			
3:1 Sametinget	43 214			
4:1 Regeringskansliet m.m.	6 927 585	-600 000		-335 000
5:1 Länsstyrelserna m.m.	2 550 900	+2 000		+35 000
6:1 Allmänna val och demokrati	207 090			
6:2 Justitiekanslern	24 163			+1 000
6:3 Datainspektionen	32 733			
6:4 Svensk författningssamling	845			
6:5 Valmyndigheten	14 389			
6:6 Stöd till politiska partier	170 200			
6:7 Integritetsombudsman	nytt anslag	+5 000		
7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	14 437		+5 000	
8:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	6 583			
8:2 Presstöd	567 119			
8:3 Stöd till radio- och kassetttidningar	123 456			
8:4 Radio- och TV-verket	14 991			
8:5 Granskningsnämnden för radio och TV	11 275			
9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	18 381			-18 000
Summa	12 372 919	-593 000	-49 000	-317 000

¹ Vissa anslagsförslag lämnas av riksdagsstyrelsen då dessa anslag är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter.

Som en konsekvens av att verksamhetsstrukturen utgår föreslår regeringen i denna budgetproposition att den föreliggande riksdagsbindningen gällande mål för politikområden upphör, vilket även fått till följd att underindelningen av respektive utgiftsområde prövats och i vissa fall förändrats. Vidare föreslår eller anger regeringen mot vilka mål verksamheter inom utgiftsområdena ska redovisas och följas upp i framtiden.

Enligt regeringen ges utformningen av resultatredovisningen ökad flexibilitet genom att den enhetliga verksamhetsstrukturen tas bort. Redovisningen av den verksamhet som finansieras av anslag inom utgiftsområdet kan i ökad grad utformas utifrån såväl regeringens som riksdagens behov samt verksamhetens karaktär.

Vad gäller inriktning av det fortsatta utvecklingsarbetet av regeringens resultatredovisning till riksdagen anger regeringen i propositionen (prop. 2008/09:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 10.4.1) att förmerna för och innehållet i regeringens resultatredovisning till riksdagen är föremål för fortsatt diskussion mellan Regeringskansliet och riksdagsförvaltningen och riksdagens utskottsorganisation. Regeringen påpekar därtill att det finns anledning att noga överväga i vilken utsträckning den ändrade indelningen av regeringens resultatredovisning, i och med denna proposition, tillgodoser riksdagens behov av information.

Utskottets överväganden

Kungliga hov- och slottsstaten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 1:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* på 112 121 000 kr och avslår motionsyrkanden om att anslaget ska uppgå till ett lägre belopp. Vidare avstyrker utskottet ett motionsyrkande om att kronprinsessan bör ha en egen hovstat.

Jämför reservation 2 (s)

Anslaget används för att täcka kostnaderna för statschefens officiella funktioner inklusive kostnaderna för den kungliga familjen. Anslaget används även för att täcka driftskostnader för de kungliga slotten utom rent fastighetsunderhåll som finansieras av Statens fastighetsverk. Kungl. Hovstaterna är den officiella beteckningen på den organisation (i dagligt tal kallad hovet) som har till uppgift att bistå statschefen och Kungl. Huset i deras officiella plikter. Riksmarskalken leder Hovstaterna och är inför kungen ansvarig för hela organisationens verksamhet. I budgetsammanhang delas Kungl. Hovstaterna in i Kungliga hovstaten och Kungliga slottsstaten.

Hovstaten består av Riksmarskalksämbetet, Hovmarskalksämbetet, H.M. Drottningens hovstat, H.K.H. Kronprinsessans hovstat, H.K.H. Hertiginns av Halland hovstat samt H.M. Konungens Hovstall. Från denna del av anslaget betalas kostnader för representation och statsbesök, resor, transporter och personal m.m. samt levnadsomkostnader som är direkt kopplade till statschefens funktion och normala levnadsomkostnader för kungen och hans familj som inte är av rent privat karaktär.

Slottsstaten består av Husgerådskammaren med Bernadottebiblioteket och Ståthållarämbetet med slottsförvaltningar. Från denna del av anslaget betalas bl.a. driftskostnader för de kungliga slotten.

Propositionen

Verksamheten

Kungliga hov- och slottsstaten ska enligt den överenskommelse som träffades med regeringen 1996 årligen lämna en berättelse över den samlade verksamheten. Tyngdpunkten ska läggas på hur tilldelade medel har använts när det gäller Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren (Slottssta-

ten). Regeringen och Riksmarskalksämberet enades 2005 om att komplettera överenskommelsen från 1996 när det gäller insyn i den verksamhet som bedrivs inom ramen för anslaget till Kungliga hovstaten (se prop. 2005/06:1 utg.omr. 1 avsnitt 6.4.1). Överenskommelsen innebär bl.a. att verksamheten som bedrivs inom ramen för anslaget till Hovstaten ska redovisas utförligare i verksamhetsberättelsen.

Kungliga hov- och slottsstaterna hade under 2007 sammanlagt 210 tillsvidareanställda medarbetare, motsvarande 197 heltidstjänster. Enligt propositionen ger verksamhetsberättelsen för 2007 en bra överblick över de aktiviteter och åtgärder som har vidtagits för anslagsmedlen. I propositionen återges delar av verksamhetsberättelsens innehåll.

Vad avser Hovstaten framgår att den kungliga familjens program har varit fortsatt omfattande. Kungaparet har sammanlagt deltagit i över 200 arrangemang. Därutöver tillkommer en mängd företräden och sammanträden på Stockholms slott. Även inom Slottsstaten har aktiviteten varit hög.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 769 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 317 000 respektive 0 kr.

Riksrevisionens iakttagelser

Den verksamhet som Kungliga hovstaten bedriver omfattas inte av Riksrevisionens granskning enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m.

Riksrevisionen har granskat Kungliga slottsstatens årsredovisning för räkenskapsåret 2007. Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Anslaget

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* för 2009 ska uppgå till 112 121 000 kr. Förslaget innebär en ökning med 2 591 000 kr vilket motsvarar en uppräknings av anslaget till följd av pris- och löneomräkning.

Den tillfälliga höjningen av anslaget om 2 miljoner kronor som gjordes från och med 2008, i syfte att förbättra säkerheten på bl.a. Stockholms slott, upphör efter 2010.

Motionerna

I motion 2008/09:K397 av Berit Andnor m.fl. (s) föreslås att den blivande statschefen bör få en egen hovstat (yrkande 2). Motionärerna anser att finansieringen av kronprinsessans officiella funktioner ska lösas genom en egen hovstat inom ramen för dagens anslag.

I motion 2008/09:K307 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås en besparing om 11 000 000 kr på anslaget (yrkandet i denna del). Motionärerna anser att Sverige bör vara en republik och att Hovstaten därmed ska avvecklas. Eftersom frågan om ett nytt statskick inte är aktuell i budgeten nöjer de sig i sammanhanget med att kräva ett sparbetning på ca 10 % av Hovstaten.

Tidigare behandling

Hösten 2006 behandlade utskottet en motion med samma innebörd som den nu aktuella om att den blivande statschefen bör få en egen hovstat (bet. 2006/07:KU1). Utskottet konstaterade då bl.a. att H.K.H. Kronprinsessan Victoria den 1 oktober 2004 fick en egen hovstat, tillika hovstat hos H.K.H. Hertigen av Värmland och H.K.H. Hertiginnan av Hälsingland och Gästrikland, med en hovmarskalk som chef. Utskottet konstaterade även att yrkandet i motionen om en egen hovstat för den blivande statschefen uppfattades avse ett eget anslag eller en egen anslagspost för denna, skild från Kungliga hov- och slottsstaten i övrigt. Utskottet uttalade då att det saknade underlag för att bedöma behovet av en sådan uppdelning av anslaget men utgick från att regeringen fortlöpande bedömer behovet av olika anslag och anslagsposter samt, om så behövs, återkommer till riksdagen. Med detta avstyrkte utskottet motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning avseende anslag 1:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* och avstyrker motionsyrkandet om anslag med ett lägre belopp. Utskottet hänvisar i frågan om att den blivande statschefen bör få en egen hovstat till sin tidigare bedömning och avstyrker därmed motion 2008/09:K397 (yrkande 2).

Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag dels antar förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen, dels antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter, dels för 2009 anvisar ett anslag 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* på 818 128 000 kr. Därmed avstyrker utskottet också ett motionsyrkande om att anslaget ska uppgå till ett lägre belopp. Utskottet föreslår vidare att riksdagen godkänner riksdagsstyrelsens förslag om att det för 2009 ska finnas en anslagskredit på högst 5 % av anvisat anslag.

Anslaget används för utgifter som till största delen är lag- eller avtalsbundna, bl.a. arvoden till riksdagens ledamöter och till Sveriges EU-parlamentariker, reseersättningar till riksdagens ledamöter samt pensioner och inkomstgarantier åt f.d. riksdagsledamöter och EU-parlamentariker. Anslaget används även för klimatkompensation och stöd till partigrupperna i riksdagen samt bidrag till interparlamentariskt samarbete. Även bidrag till Stiftelsen Sveriges Nationaldag och till föreningen Sällskapet riksdagsmän och forskare (Rifo) finansieras från anslaget.

Propositionen

Verksamheten

Riksdagsarbetet 2006/07 präglades av valet 2006 och efterföljande regeringsskifte med stora personförändringar i partigrupperna, i olika riksdagsorgan och i gruppkanslierna som följd. I propositionen noteras också att sommaruppehållet under riksmötet kortades cirka en månad i och med att utrymme gavs för interpellationsdebatter i augusti och september. Enligt propositionen ökade regeringens interpellationssvar mellan 2006 och 2007 från 442 till 778 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 1 tabell 7.4).

För en mer utförlig redogörelse över arbetet i riksdagen hänvisas till Riksdagens årsbok för riksmötesåret 2006/07 och riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2007 (2007/08:RS2) samt utskottens egna verksamhetsberättelser.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 25 786 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 30 855 000 respektive 44 454 000 kr.

Lagändringar

Stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen regleras i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Stödet till partigrupperna i riksdagen avseende politiska sekreterare till riksdagens ledamöter beräknas med utgångspunkt i ett månatligt belopp per person i enlighet med nämnda lag. Genom ändring i lagens 10 § föreslår riksdagsstyrelsen en uppräknings av månadsbeloppet för stödet till politiska sekreterare med ca 3 % från nuvarande 48 800 kr till 50 300 kr fr.o.m. den 1 januari 2009.

Resekostnadsersättningen till riksdagsledamöter regleras i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter. I riktlinjer (2001:2) för riksdagsledamöternas tjänsteresor finns allmänna bestämmelser om att miljöhänsyn bör tas när en ledamot gör en tjänsteresa. Av riksdagsförvaltningens tillämpningsföreskrift (RFS 2008:2) till 4 kap. 3 a § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter framgår om förrättningsresor i Sverige via nordiska gränsregionala flygplatser att miljöaspekten kan vara en avgörande faktor vid val av färdväg. Genom ändring i lagens 4 kap. 3 § föreslår riksdagsstyrelsen att det i lagen införs en möjlighet att låta miljöhänsyn, vid sidan av kostnad och tidsbesparing eller i stället för dessa aspekter, avgöra valet av färdväg och färdmedel vid inrikes tjänsteresor. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

EU-ordförandeskapet 2009

Riksdagsstyrelsen framhåller att det svenska EU-ordförandeskapet hösten 2009 kommer att få konsekvenser för riksdagen och utgör ett av riksdagens särskilt prioriterade områden inför 2009. Under andra halvåret 2009, kommer t.ex. ett Cosac-möte¹ och ett antal utskottskonferenser att arrangeras i riksdagen för samtliga EU-medlemsländer och Europaparlamentet. Utöver detta tillkommer också utgifter för bl.a. gemensamma parlamentsmöten i Bryssel och EU-relaterade besök i riksdagen samt andra utgifter (tolkning, översättning, informationsmaterial m.m.). Riksdagens utgifter för EU-ordförandeskapet belastar både anslaget 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* och anslaget 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* (se nedan).

För detta ändamål föreslår riksdagsstyrelsen att anslaget 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* tillförs ett belopp på 7 900 000 kr för budgetåret 2009.²

¹ Cosac (*Conférence des organes spécialisés dans les affaires communautaires*) är ett samarbetsorgan för EU-utskott i nationella parlament och Europaparlamentet.

² Enligt 2001 års budgetproposition beräknades behovet av extra medel för anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* för aktiviteter i anslutning till det svenska ordförandeskapet 2001 uppgå till 9,7 miljoner kronor, jfr prop. 2000/01:1 utg.omr. 1 avsnitt 7.7.1

Jubileumsaktiviteter 2009

Under 2009 kommer riksdagen att vara engagerad i det s.k. Märkesåret 1809³ samt olika jubileumsaktiviteter med anledning av 1809 års grundlag samt att både konstitutionsutskottet och Justitieombudsmannen inrättades för 200 år sedan. Vidare är riksdagen under hösten 2009 värd för Nordiska rådets session. Utöver utgifterna för själva evenemangen tillkommer andra utgifter. Riksdagsstyrelsen beräknar utgifterna för jubileumsaktiviteterna under 2009 till ca 4 300 000 kr. Utgifterna kommer att hanteras inom ramen för anslaget 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.*

Klimatkompensation

I regeringens tilläggsbudgetproposition (prop. 2008/09:2) lämnas förslag från riksdagsstyrelsen om att riksdagen godkänner att anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* även får användas för utgifter avseende klimatkompensation för flygresor som riksdagens ledamöter och tjänstemän gör i tjänsten.

Som skäl till förslaget om ändrad ändamålsbeskrivning för anslaget anför riksdagsstyrelsen att inom ramen för arbetet med syfte att utveckla ett miljöledningssystem samt att certifiera riksdagsförvaltningen i enlighet med ISO 14 001 har, i en miljöutredning, transporter och resor lyfts fram som en betydande miljöaspekt. För flygresor som tjänstemän och ledamöter gör i tjänsten föreslås att kompensation görs för utsläppen upp till ett belopp av 400 000 kr. I förslaget ligger vidare att riksdagsförvaltningen med hjälp av Energimyndigheten investerar klimatkompensationen i projekt som leder till effektivare energianvändning, övergång till förnybar energi m.m. i utvecklingsländer.

Anslaget

Riksdagsstyrelsen föreslår att ett anslag på 818 128 000 kr anvisas för 2009. Förslaget innebär en ökning med 34 353 000 kr till följd av bl.a. det ovannämnda höjda månadsbeloppet för stödet till politiska sekreterare och det svenska ordförandeskapet. Inom anslagsökningen ingår även pris- och löneomräkning.

För 2009 bör det enligt riksdagsstyrelsen för anslaget 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* finnas en anslagskredit på högst 5 % av anvisat anslag.

³ Märkesåret 1809 är ett regeringsprojekt som ska uppmärksamma att det är 200 år sedan Finland och Sverige blev två länder och syftar till att stärka samhörigheten mellan Finland och Sverige.

Motionen

Lars Ohly m.fl. (v) föreslår i motion 2008/09:K307 att anslaget minskas med 43 000 000 kr jämfört med regeringens förslag (yrkandet i denna del). Motionärerna anser att riksdagsledamöternas arvoden bör knytas till ett prisbasbelopp i stället för att, som i dag, fastställas av Riksdagens arvodsnämnd. Förslaget skulle enligt motionärerna ge en årlig besparing till statskassan på nämnda belopp.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag om dels ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen, dels ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och att anslag 2:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* för 2009 ska uppgå till 818 128 000 kr. Utskottet avstyrker därmed motion 2008/09:K307 (v) i denna del, i vilken föreslås att anslaget ska uppgå till ett lägre belopp. Utskottet föreslår vidare att riksdagen godkänner riksdagsstyrelsens förslag om att det för 2009 ska finnas en anslagskredit på högst 5 % av anvisat anslag.

Riksdagens förvaltningsanslag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag för 2009 anvisar ett anslag 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* på 645 609 000 kr och godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2009–2011. Utskottet föreslår även att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2009 besluta om lån för dels investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kr, dels investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 150 000 000 kr. Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om att anslaget ska anvisas med ett lägre belopp än vad riksdagsstyrelsen föreslagit.

Anslaget används för riksdagsförvaltningens förvaltningsutgifter samt bidrag till föreningar i riksdagen och för finansiella utgifter. Anslaget används också för att finansiera fastighetsförvaltning, projektering, byggnation, planerat och felavhjälpande underhåll samt medieförsörjning avseende riksdagens fastigheter.

Propositionen

Verksamheten

Riksdagsförvaltningen har fr.o.m. budgetåret 2008 endast en verksamhetsgren, *Stöd till den parlamentariska processen*. Huvuduppgiften för förvaltningen är att biträda vid behandlingen av riksdagens ärenden och tillhandahålla de resurser och den service som behövs för kammarens, utskottens och övriga riksdagsorgans verksamhet. Riksdagsförvaltningen ska dessutom informera om riksdagens arbete och frågor som rör EU, handlägga ärenden rörande riksdagens internationella kontakter, svara för säkerhet och för fredstida krishantering i riksdagen samt svara för de myndighets- och förvaltningsuppgifter som anges i riksdagsordningen och andra lagar och föreskrifter.

Riksdagsförvaltningen har under 2007 svarat för stöd till den parlamentariska processen i enlighet med de mål som anges i anslagsdirektivet och inom fastställda ramar.

Trots riksdagsförvaltningens bedömning att stödet till den parlamentariska processen överlag fungerar väl kommer insatser att genomföras framöver för att ytterligare utveckla verksamheten. En viktig första åtgärd är att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan förvaltningen och partikanslierna. En utredning har därför genomförts om ansvarsfördelningen mellan riksdagspartiernas kanslier och riksdagsförvaltningen. Förslagen kommer att sluberedas under hösten 2008 i syfte att skapa tydlighet och genomsiktighet.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 45 174 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 51 727 000 respektive 61 191 000 kr.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har bedömt att riksdagsförvaltningens årsredovisning för räkenskapsåret 2007 i allt väsentligt är rättvisande.

Anslaget

Riksdagsstyrelsen föreslår att ett anslag på 645 609 000 kr anvisas för 2009. Till följd av det svenska ordförandeskapet i EU tillförs ett belopp på 3 000 000 kr. Härutöver görs en uppräkningsökning av anslaget på grund av pris- och löneomräkning. Förslaget innebär en sammanlagd ökning av anslaget med 15 655 000 kr.

Riksdagsstyrelsen föreslår därtill att riksdagsförvaltningen bemyndigas att ta upp lån i Riksgälden för investeringar som används i verksamheten samt investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar inom en ram av högst 300 000 000 kr.

För 2009 bör det enligt riksdagsstyrelsen beviljas en räntekontokredit på högst 10 % av myndighetens totala anslagsutrymme.

Investeringsplan och låneramar

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2009–2011. Investeringsplanen framgår av följande tabell.

Investeringsplan för riksdagsförvaltningen 2009–2011

Miljoner kronor

	Utfall	Prognos	Budget	Beräknat	Beräknat
	2007	2008	2009	2010	2011
Övriga anläggningstillgångar, fastigheter	31,6	43,6	13,8	13,8	13,8
Anläggningstillgångar, övrigt	34,4	28,2	25,1	25,1	25,1
Summa investeringar	66,0	71,8	38,9	38,9	38,9
Lån i Riksgälden	63,6	71,8	38,9	38,9	38,9
Anslag	2,4				
Summa finansiering	66,0	71,8	38,9	38,9	38,9

Nivån på de investeringar som föreslås genomföras under perioden 2009–2011 är högre än under föregående period. De stora posterna är i huvudsak hänförliga till riksdagens fastigheter och avser bl.a. investeringar i avbrottsfri kraft. Utöver detta planeras också för nödvändiga investeringar i bl.a. möbler och teknisk utrustning.

Riksdagsförvaltningen har för 2008 låneramar avseende investeringar i fastigheter och andra anläggningstillgångar på 150 000 000 kr respektive 150 000 000 kr. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2009 besluta om lån i Riksgälden för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp på 150 000 000 kr, och att besluta om lån i Riksgälden för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp på 150 000 000 kr.

Motionen

I motion 2008/09:K270 av Christian Holm (m) föreslås att riksdagsförvaltningens finansiering av tidningen Riksdag & Departement ska upphöra. I motionen anförs dels att genom att tidningen blir direkt gynnad finansieringsmässigt av riksdagen finns en fara för intressekonflikter, dels att riksdagens finansiering av Riksdag & Departement innebär en snedvridning av konkurrensen.

Tidigare behandling

Hösten 2003 behandlade utskottet en motion med liknande innebörd om att riksdagsförvaltningens finansiering av tidningen Riksdag & Departement bör upphöra (bet. 2003/04:KU1). I motionen föreslog motionärerna

en minskning av anslaget, t.ex. genom att kostnaderna för driften av tidningen i högre grad finansieras genom intäkter från prenumerationer. Utskottet avstyrkte motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar riksdagsstyrelsens bedömning, tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag att anslag 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* för 2009 ska uppgå till 645 609 000 kr och avstyrker därmed motion 2008/09:K270 (m) som innebär att anslaget ska utgå med ett lägre belopp.

Utskottet tillstyrker även förslagen från riksdagsstyrelsen till investeringsplan och lånebemyndiganden.

Riksdagens ombudsmän (JO)

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag för 2009 anvisar ett anslag 2:3 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO)* på 69 700 000 kr. Därtill föreslår utskottet att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag anvisar att Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO) för 2009 får anslagsfinansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet.

Från anslaget finansieras Riksdagens ombudsmäns förvaltningskostnader. Anslaget används också för att finansiera anläggningstillgångar som används i Riksdagens ombudsmäns verksamhet. Verksamheten regleras av föreskrifter i 12 kap. regeringsformen och 8 kap. riksdagsordningen samt av lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän.

Propositionen

Verksamheten

JO ska genom att utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar hos dem som utövar offentlig verksamhet främja rättssäkerheten och höja den rättsliga kvalitetsnivån i myndighetsutövningen. Tillsynen bedrivs genom prövning av klagomål från allmänheten samt genom inspektioner och andra undersökningar, som ombudsmännen finner påkallade. Därtill ska JO främja den internationella spridningen av idén om rättslig kontroll genom oberoende ombudsmannainstitutioner samt medverka i internationellt samarbete mellan sådana institutioner.

Enligt propositionen var antalet oavgjorda ärenden vid 2007 års utgång 1 126, vilket är en ökning med 253 ärenden jämfört med föregående årsskifte. Antalet inspektionsdagar har ökat från 50 år 2006 till 55 år 2007.

Det internationella samarbetet har fortsatt i oförminskad omfattning och har även intensifierats till följd av planeringen för anordnandet av IOI:s (*International Ombudsman Institute*) nionde världskonferens som kommer att äga rum i Stockholm 2009 och firandet av JO:s 200-årsjubileum i anslutning till konferensen.

Under 2007 har JO kunnat fullgöra uppgifterna enligt instruktionen med bibehållen hög kvalitet i ärendehandläggningen och i inspektionsverksamheten. Bedömningen är att verksamhetsmålen, med ett undantag, har uppfyllts under år 2007. Undantaget rör målsättningen att minska ärendebalansen. För ytterligare resultatinformation hänvisas i propositionen till JO:s årliga verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2006-07-01–2007-06-30.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 7 660 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 7 313 000 respektive 6 254 000 kr.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har bedömt att JO:s årsredovisning för räkenskapsåret 2007 i allt väsentligt är rättvisande.

Anslaget

Riksdagsstyrelsen föreslår att ett anslag på 69 700 000 kr anvisas för 2009. Förslaget innebär en ökning med 6 313 000 kr inklusive pris- och löneomräkning. Som skäl till ökningen anges i propositionen bl.a. JO:s behov av personalförstärkning i syfte att uppnå målen vad gäller ärendebalansens utveckling och inspektionsverksamhetens omfattning.

Riksdagsstyrelsen föreslår därtill att Riksdagens ombudsmän för 2009 får anslagsfinansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet. Enligt 11 § lagen (2006:999) med ekonomiaadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ska anläggningstillgångar finansieras med lån i Riksgäldskontoret, om inte riksdagen beslutar att finansiering ska ske på annat sätt. Under 2009 sker en tillfällig ökning av JO:s investeringsbehov om 1 800 000 kr, vilket kommer att finansieras genom att en del av anslagssparandet tas i anspråk.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar riksdagsstyrelsens bedömning, tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag att anslag 2:3 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO)* ska uppgå till 69 700 000 kr.

Utskottet tillstyrker även riksdagsstyrelsens förslag att Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO) för 2009 får anslagsfinansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet.

Sametinget

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 3:1 *Sametinget* på 43 214 000 kr.

Sametinget bildades 1993 och är en förvaltningsmyndighet samtidigt som det är ett samiskt folkvalt organ med val vart fjärde år. Sametingets verksamhet regleras i sametingslagen (1992:1433) och förordningen (2007:1239) med instruktion för Sametinget. De övergripande målen är enligt sametingslagen att Sametinget ska verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till verksamhet och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Sametinget ska bl.a. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas. Sametinget beslutar om fördelning av statens bidrag till samisk kultur och samiska organisationer samt andra medel som ställs till samernas förfogande. Sametinget leder det samiska språkarbetet och arbetar med vissa EU-stöd riktat till samiska intressen inom de nya EU-programmen under programperioden 2007–2013. Därtill har Sametinget ett informationsuppdrag gentemot allmänheten i fråga om att sprida information om det samiska samhället, kulturen och historien. Den 1 januari 2007 övertog Sametinget dessutom uppgifter från vissa länsstyrelser och Jordbruksverket som i huvudsak rör interna samiska förhållanden, huvudsakligen rennärsadministration.

Propositionen

Verksamheten

Det övergripande målet 2007 för samepolitiken beslutat av riksdagen (prop. 2005/06:1, bet. 2005/06:MJU2, rskr. 2005/06:108) har varit att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. Som ett led i informationsverksamheten har Sametinget under 2007 dels öppnat en ny webbplats för hanteringen av telefonförfrågningarna om Sametingets verksamhet, dels inrättat Samiskt informationscentrum (SIC) som bidragit till att framför allt unga har fått mer kunskap om samer genom utskick av böcker m.m. till skolor.

Under året har Sametinget betalat ut 15 023 037 kr i bidrag till utfodring vid svåra betesförhållanden, s.k. katastrofskadebidrag.

På uppdrag av regeringen har Sametinget utarbetat en handbok för ökad användning av de samiska språken avsedd för myndigheter. Handboken bidrar till synliggörandet av de samiska språken. Uppdraget redovisades i januari 2008 genom rapporten Språkhandbok för att bevara samiskan.

Sametinget har enligt regeringen haft igångsättningsproblem under det första året med det nya landsbygdsprogrammet, endast hälften av resurserna har utnyttjats. Regeringen bedömer emellertid att målpuffyllelsen kommer att öka väsentligt under programperioden.

Det folkvalda organet Sametinget har tagit initiativ inom en rad områden: ungdom och politik, samiska mänskliga kvarlevors återförande, medel för markarrendekostnader för renbete i Härjedalen, samiska frågor inom Svenska kyrkan, inrättat kampanjråd för samiska språk, tagit initiativ till inledande av förhandlingar om Nordisk samekonvention syftande till en ratifikation av konventionen och övertagande av Sameskolstyrelsens uppgifter. Under 2007 fördelades också ca 14 miljoner kronor till samisk kultur och samiska organisationer av sametinget, inklusive ett bidrag avsatt för Sámi Teáhter.

Sametinget har även fått i uppdrag av regeringen att genomföra en särskild satsning för att främja samiska kvinnors delaktighet i samhälle och stärka deras ställning i det politiska beslutsfattande (jfr prop. 2008/09 utg.omr. 13 avsnitt 5.4.2).

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 1 440 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till -657 000 respektive -311 000 kr.

Beredning av nya uppgifter till Sametinget

Enligt propositionen (prop. 2008/09:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.1.4) har Skolmyndighetsutredningen i sitt slutbetänkande *Tre nya skolmyndigheter* (SOU 2007:79) föreslagit att Sameskolstyrelsens uppgifter inordnas i Sametinget och överförs till Jordbruksdepartementets ansvarsområde. Beredning pågår för närvarande inom Utbildnings- och Jordbruksdepartementen.

Anslaget

Regeringen föreslår att ramanslaget 3:1 *Sametinget* för 2009 fastställs till 43 214 000 kr. Jämfört med 2008 ökar anslaget med 11 110 000 kr vilket motiveras, utöver pris- och löneomräkningskostnader, dels av en engångsvis anslagsförstärkning på 10 000 000 kr i syfte att fortsätta processen med en sametingsbyggnad i Kiruna, dels med anledning av att ändamål och verksamheter avseende utgifter för olika studiebidrag flyttats till anslaget.

Övrigt

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att målet för bl.a. politikområdet Samepolitik ska upphöra att gälla (prop. 2008/09:1 utg.omr. 23 avsnitt 2.4). I propositionen anförs vidare att regeringens mål för utgiftsom-

råde 23 uttrycks i en gemensam vision för utgiftsområdet: Bruka utan att förbruka. Regeringen har delat in visionen i tre strategiska inriktningsmål som kommer att utgöra strukturen för regeringens redovisning och uppföljning. Regeringen har för avsikt att återkomma med information om det fortsatta arbetet med de tre inriktningsmålen.

Några förslag till riksdagsbeslut om att godkänna den nya visionen eller de tre strategiska inriktningsmålen lämnas inte i propositionen.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar bereds av miljö- och jordbruksutskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Regeringskansliet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 4:1 *Regeringskansliet m.m.* på 6 927 585 000 kr samt avslår motionsyrkanden om att anslaget bör uppgå till ett lägre belopp. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår motionsyrkanden om Regeringskansliets, inklusive utrikesförvaltningens, organisation och därmed sammanhängande frågor, såsom t.ex. myndighetens upphandling och det svenska språkets ställning inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 3 (v).

Anslaget används för Regeringskansliets förvaltningskostnader. I anslaget ingår Statsrådsberedningen, samtliga departement, utrikesrepresentationen, förvaltningsavdelningen, kommittéväsendet och andra utredningar samt gemensamma ändamål (hyror, kapitalkostnader m.m.).

Propositionen

Verksamheten

I propositionen redovisar regeringen Regeringskansliets verksamhet under 2007. Regeringskansliet, kommittéerna och utlandsmyndigheterna hade vid utgången av 2007 tillsammans 4 639 tjänstgörande, varav ca 4 % var anställda på det s.k. politikeravtalet. Antalet tjänstgörande ökade under

2007, bl.a. till följd av ökad utredningsverksamhet och ökade satsningar på säkerhet och beredskap. Antalet utlandsstationerade minskade något 2007, från 678 till 661.

Regeringen redovisar i propositionen även olika nyckeltal för Regeringskansliets verksamhet. Antalet regeringsärenden uppgick under 2007 till 6 952 stycken. Antalet har minskat under en längre tid på grund av att relativt rutinmässiga förvaltningsbeslut överförts till förvaltningsdomstolar. Graden av komplexitet i de beslut som ligger kvar på regeringen har samtidigt ökat. Mängden diarieförda ärenden ökade från 85 335 under år 2006 till 94 031 under år 2007, bl.a. till följd av att vissa internationella handlingar nu diarieförs som ärenden. Detta är ett skäl till att antalet registrerade internationella handlingar minskade mellan 2006 och 2007 från 91 083 till 74 437. Vidare har antalet interpellationssvar ökat mellan 2006 och 2007 från 442 till 778. Antalet propositioner minskade från 187 till 142.

Regeringen anför att dels förändringar i omvärlden och i politikens inriktning, dels kraven på en effektiv användning av resurser, dels landfokuseringen av det bilaterala biståndet av resurser föranleder anpassningar i utrikesrepresentationen. Enligt propositionen avvecklas under 2008 utlandsmyndigheterna i Gaborone (Botswana), Gdansk (Polen), Phuket (Thailand), Vientiane (Laos), Managua (Nicaragua), Hamburg (Tyskland), Manila (Filippinerna), och Windhoek (Namibia). Ambassaderna i Vientiane och Managua omvandlas temporärt till sektionskontor och avvecklas i takt med att utvecklingssamarbetet där fås ut. Anpassning av utlandsorganisationen innebär också att nya utlandsmyndigheter öppnas i Kabul (Afghanistan), Khartoum (Sudan) och Minsk (Vitryssland). Därtill anføres i propositionen att Nato delegationen i Bryssel har omvandlats till en egen myndighet och verksamheten vid ambassaden i Bagdad återförs stegvis från Amman till Bagdad. Vidare anges i propositionen att fotostationer för biometriska data i pass har installerats på alla utlandsmyndigheter som utfärdar ordinarie pass.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 620 585 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 799 407 000 respektive 744 181 000 kr.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen anger att Regeringskansliets årsredovisning har upprättats i enlighet med förordningen om myndigheters årsredovisning, budgetunderlag, regleringsbrev och övriga beslut i myndigheten. Riksrevisionen har bedömt att Regeringskansliets årsredovisning för räkenskapsåret 2007 i allt väsentligt är rättvisande.

Riksrevisionen har i sin rapport Regeringen och krisen – Regeringens krishantering och styrning av samhällets beredskap för allvarliga samhällskriser (RiR 2008:9) bedömt att regeringens förutsättningar att hantera kriser har förbättrats, bl.a. efter att kansliet för krishantering inrättats våren 2008.

I budgetpropositionen anges (prop. 2008/09:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 10.2.3) även att Riksrevisionen bedömer, trots att de brister i regeringens krishantering som framkom 2005 till stor del är åtgärdade, att krisberedskapen i Sverige har betydande brister på flera områden. Riksrevisionen pekar bl.a. på att regeringens uppföljning av beredskapen är osystematisk och dåligt samordnad inom Regeringskansliet, på att regeringen inte gör en samlad bedömning av landets beredskapsförmåga för olika samhällsfarliga kriser och inte avväger kostnaden för de olika departementens åtgärder, på att regeringen inte styr myndigheternas åtgärder genom samlade avvägningar i regeringsbeslut om krisberedskapen och på att krishanteringssystemet saknar en förberedd lagstiftning för det extremfall då det är nödvändigt att någon på nationell nivå övertar den operativa krisledningen.

Regeringen anför (prop. 2008/09:1 utg.omr. 6 avsnitt 5.6.1.8) att den i tidigare propositioner har redovisat bedömningen att krisberedskapsförmågan i samhället inte är fullgod. För att utveckla styrning av krisberedskapen har regeringen genomfört ett flertal åtgärder, bl.a. har Krisberedskapsmyndigheten tagit fram indikatorer på bl.a. krisledningsförmåga och operativ förmåga och mallar för bl.a. risk- och sårbarhetsanalyser. Vidare leder Försvarsdepartementet ett departementsövergripande arbete inom Regeringskansliet där samtliga departement inom krisberedskapsområdet är representerade. Arbetet syftar till att utveckla Regeringskansliets förmåga att bedöma samhällets krisberedskap. Under våren 2008 påbörjade Försvarsdepartementet även framtagandet av ett utbildningspaket. Utbildningen kommer att genomföras mellan september och november 2008.

Renodling av Regeringskansliets verksamhet

I Stabsutredningens betänkande Ett stabsstöd i tiden (SOU 2008:22) konstateras att Regeringskansliets främsta uppgift är att biträda regeringen med underlag i dess roll att styra riket. Enligt utredaren krävs att Regeringskansliet, för att kunna vara ett effektivt kanslistöd till den verkställande makten, fokuserar sina insatser på områden som är strategiskt viktiga för regeringens arbete.

I propositionen föreslår regeringen att vissa uppgifter vad gäller Arvsfundsdelegationen, bidragshantering, stöd i samband med inrättande av nya myndigheter samt ekonomisk redovisning av statliga bolag förs från Regeringskansliet till Kammarkollegiet.

Anslaget

Regeringen föreslår att ramanslag 4:1 *Regeringskansliet m.m.* ska uppgå till 6 927 585 000 kr för 2009. Det är en ökning med ca 994 miljoner kronor jämfört med innevarande år (exklusive tilläggsbudget). Till en del beror ökningen på pris- och löneomräkning, som ökar anslaget med ca 142 miljoner kronor. Härutöver anför regeringen att ordförandeskapet i EU:s ministerråd under hösten 2009 kommer att kräva förstärkningar av

Regeringskansliet om totalt 770 miljoner kronor. Ytterligare 25 miljoner kronor behövs för att säkerställa att Regeringskansliet har en IT-miljö som ger hög funktionalitet med en väl avvägd säkerhet. Av propositionen framgår ytterligare förändringar som motiverar anslagsförändringen, bl.a. finansieringen av fortsatt verksamhet för kansliet för krishantering i Statsrådsberedningen, ökade kostnader till följd av ny skattelagstiftning för statligt anställda under utlandsstationering, förstärkning av utlandsmyndigheter som är särskilt belastade med migrationsrelaterade ärenden, inrättande av nya utlandsmyndigheter, ökade kostnader för utrikesförvaltningen till följd av gjorda ändringar i passlagen och förstärkning av Regeringskansliets styrning och uppföljning av Försvarsmakten.

Motionerna

Anslaget

I motion 2008/09:K397 av Berit Andnor m.fl. (s) föreslås en minskning av anslaget med 600 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag (yrkande 1 i denna del). Enligt motionärerna ligger anslagssparandet för Regeringskansliet på en hög nivå, och de anser att anslaget bör sänkas så att det bättre motsvarar utgifterna (yrkande 3).

I motion 2008/09:K356 av Mikael Johansson m.fl. (mp) föreslås en minskning av anslaget med 335 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag (yrkande 1 i denna del). De extra medel som enligt regeringens förslag tillförs Regeringskansliet för det svenska ordförandeskapet i EU bör enligt motionärerna halveras (yrkande 9). I motionen föreslås även att regeringens sociala råd avskaffas (yrkande 10).

Regeringskansliets upphandling av varor och tjänster

I motion 2007/08:K265 av Catharina Bråkenhielm (s) föreslås att policyn för upphandling vid restaurang Rosenbad ska utgå från reglerna i enlighet med svensk miljö- och djurskyddslagstiftning. I motionen anförs att matgäster i offentliga verksamheter ska kunna garanteras mat producerad enligt kraven för svensk djurskyddsmiljö- och livsmedelslagstiftning.

I motion 2007/08:K354 av Anders Karlsson och Thomas Eneroth (s) föreslås att Sveriges regering ska åka i svensktillverkade bilar i sin tjänsteutövning. Motionärerna anför bl.a. att Sverige har en framstående bilindustri som ska ge avstamp i det svenska offentliga samhället.

Regeringskansliets organisation

I motion 2008/09:K215 av Nina Larsson (fp) föreslås att regeringen låter utreda inrättandet av ett inrikesdepartement. Motionären anför att Sverige är tämligen ensamt i Europa om att inte ha ett inrikesdepartement och att

lärdomar kan dras från flera av våra europeiska grannar. I motionen betonas vikten av ett bättre helhetsgrepp. Uppgifter som i dag ligger på olika departement skulle kunna rymmas inom ett inrikesdepartement.

I motion 2008/09:K231 av Jörgen Johansson (c) föreslås att regeringen låter utreda behovet av att inrätta ett plan- och bostadsdepartement. Motionären anför bl.a. att samhällsplanering, stadsplanering och bostadsplanering är nyckelfrågor för ett samhälle där människor ska ges möjligheten och rätten att må bra (yrkande 2).

I motion 2008/09:C209 av Egon Frid m.fl. (v) föreslås att regeringen bör återinsätta ett miljö- och samhällsbyggnadsdepartement som tar ett samlat grepp över miljö-, energi- och samhällsbyggnadsfrågorna, vilket riksdagen bör ge regeringen till känna (yrkande 4). Motionärerna beklagar regeringens beslut att flytta över bostads- och energifrågorna från Miljödepartementet till Finansdepartementet respektive Näringsdepartementet.

Josefin Brink m.fl. (v) föreslår i motion 2008/09:A290 att riksdagen bör tillkännage regeringen om behovet av dels en jämställdhetsminister med ett övergripande mandat, dels ett renodlat jämställdhetsdepartement (yrkande 2). Motionärerna framhåller att nuvarande integrations- och jämställdhetsminister delar sitt uppdrag på ett flertal ämnesområden vilket försvagar jämställdhet som sakområde.

Svenska språkets ställning i Regeringskansliet

Rolf K Nilsson (m) föreslår i motion 2008/09:K306 att regeringen bör införa svenska e-postadresser för Regeringskansliet. Av motionen framgår bl.a. att det svenska språket i dag inte har ställning av officiellt språk i Sverige, men om Regeringskansliet snarast införde ett e-postsystem baserat på det svenska språket skulle detta vara en handling av stor symbolisk betydelse, såväl nationellt som internationellt.

I motion 2008/09:K388 av Leif Pagrotsky (s) föreslås att regeringen bör använda svenska språket i regeringens webbadresser. Enligt motionen inledde den dåvarande regeringen, bl.a. på grundval av den debatt som följde efter riksdagens beslut om en samlad svensk språkpolitik (prop. 2005/06:2, bet. 2005/06:KrU4, rskr. 2005/06:89), ett arbete för att ändra på ovanan att Regeringskansliet enbart hade webbadresser på engelska.

Utrikesförvaltningen

Organisation m.m.

I motion 2008/09:K397 av Berit Andnor m.fl. (s) anför att den av regeringen aviserade nedläggningen av svenska beskickningar utomlands står i skarp kontrast mot att de borgerliga i opposition hade en målsättning att förstärka utrikesrepresentationen. Motionärerna ser inte heller att flertalet neddragningar i Afrika ligger i linje med regeringens uttalade målsättning

att sätta Afrika i fokus. Motionärerna vill därtill slå vakt om Utrikesdepartementets möjligheter att såväl behålla som nyrekrytera kompetent personal (yrkande 4).

I motion 2008/09:K223 av Christer Winbäck (fp) föreslås att konsulat och ambassader i större utsträckning bör vara till stöd för svenska medborgare utomlands samt att tydlig information om detta stöd bör ges till utlandsresenärer. Motionären anför att det i en nyligen genomförd utredning föreslås att staten ska ta ett större ansvar för evakuering av svenskar vid större katastrofer.

Lars Johansson (s) anför i motion 2008/09:K259 att Sverige bör pröva möjligheten att öppna en svensk representation i Erbil. I motionen anförts att de allra flesta av de över 80 000 människor som lever i Sverige och som har rötter i Irak härstammar från norra Irak och området kring provinshuvudstaden Erbil. Vidare anförts i motionen att förutsättningarna för att skapa ett svenskt konsulat i Erbil har ökat.

I motion 2008/09:K264 av Tommy Waidelich och Yilmaz Kerimo (s) föreslås att regeringen åter ska öppna den svenska ambassaden i Libanon. Motionärerna anför dels att ambassaden varit stängd en längre tid på grund av inbördeskrig, men att läget har stabiliserats under de senaste åren, dels att 2 500 svenskar arbetar i Libanon och runt 40 000 svenska medborgare har libanesisk bakgrund.

Birgitta Sellén (c) föreslår i motion 2008/09:K266 att den svenska representationens FN-kontor i New York får personalförstärkning under Sveriges ordförandeskap hösten 2009. I motionen anförts som skäl för förslaget att arbetet i FN är upplagt på sådant sätt att medlemsstaten inom EU som innehar ordförandeskapet ansvarar för att skriva bl.a. alla tal som ska hållas i FN.

I motion 2008/09:K281 av Magdalena Strejffert (s) föreslås att avvecklingen av ambassader i länder i syd stoppas. Motionären anför även att möjligheterna för att både återupprätta ambassaden i Manila och inrätta en ambassad i Phnom Penh bör undersökas. I motionen anförts vidare att trenden att ambassader och andra beskickningar i länder i syd avvecklas är bekymmersam inte minst ur utvecklings- och migrationsperspektiv.

Solveig Hellquist (fp) föreslår i motion 2008/09:K286 dels att regeringen ser till att villkoren för utlandsstationerade tjänstemän i den svenska statsförvaltningen säkerställer att Sverige framledes har en stark diplomatisk representation i andra länder (yrkande 1), dels att regeringen säkerställer rekryteringen till svenska beskickningar i utlandet, även till mindre attraktiva platser och uppdrag (yrkande 2). Av motionen framgår bl.a. att riksdagen i december 2004 fattade beslut om nya regler för statligt utlandsstationerad personal och medföljare och att det s.k. UVA-avtalet har lett till stora förändringar för många tjänstemän i utrikesförvaltningen. Enligt motionären bör regeringen noggrant följa upp och utvärdera konsekvenserna av riksdagsbeslutet från 2004.

I motion 2008/09:K328 av Camilla Lindberg (fp) föreslås att regeringen bör utreda löne- och arbetsvillkoren för anställda vid Utrikesdepartementet. I motionen anförs att en sådan utredning skulle ske i syfte att trygga tillgången till det främsta urvalet av sökande i framtiden. Enligt motionären motsvarar löneläget på Utrikesdepartementet inte den extra belastning som en utlandstjänstgöring medför.

Margareta Cederfelt (m) föreslår i motion 2008/09:K350 att regeringen skyndsamt utreder möjligheterna att öppna en ambassad i Georgien. Motionären anför bl.a. att med en svensk ambassad på plats skulle dels möjligheterna till att samverka med europeiska och internationella organisationer för fred, ekonomisk utveckling, handel och demokrati öka, dels underlätta Sveriges agerande som medlare i de frysta konflikterna i området.

I motion 2008/09:K362 av Annelie Enochson (kd) föreslås att regeringen ska omlokalisera Sveriges ambassad från Tel Aviv till västra Jerusalem. I motionen anförs att Jerusalem har varit Israels huvudstad sedan 1950 och att Israel är det enda land i världen där en svensk ambassad inte ligger i dess huvudstad. Vidare anförs att en tvåstatslösning av den israelisk-palestinska konflikten skulle innebära att Jerusalem blev huvudstad för bägge staterna, och då skulle en ambassadflytt vara en deklaration i handling från svensk sida. Redan i dag finns ett generalkonsulat i östra Jerusalem.

Cecilia Wikström (fp) föreslår i motion 2008/09:U293 (yrkande 3) att riksdagen tillkännager till regeringen vad som anförs i motionen om att utnämna en kulturattaché vid svenska ambassaden i Tel Aviv. I motionen anförs att regeringen bör, i syfte att främja det kulturella utbytet mellan Sverige och Israel, utnämna en kulturattaché vid ambassaden i Tel Aviv.

I motion 2008/09:U349 av Urban Ahlin m.fl. (s) föreslås en bred, parti-överskridande översyn gällande bl.a. Utrikesdepartementets ekonomiska situation och Sveriges närvaro med ambassader och andra beskickningar runtom i världen (yrkande 101). Motionärerna anför vidare att översynen även bör gälla såväl kostnader som intäkter för utlandsbeskickningar samt personalsituationen på Utrikesdepartementet.

I motion 2008/09:Ub540 av Holger Gustafsson (kd) begärs att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att fördjupa svensk politisk och diplomatisk utbildning med målsättningen att bättre förstå religioners betydelse för internationella relationer (yrkande 2). I motionen anförs dels att det är viktigt att stärka kunskap och förståelse för religioners betydelse i internationella relationer, dels att kunskapen och insikten är synnerligen angelägen hos internationella svenska aktörer som politiker och diplomater.

Jämställdhet

I motion 2008/09:K255 av Anne Ludvigsson m.fl. (s) föreslås att Utrikesdepartementet klarlägger och redovisar hur stor andel av departementets budget som avsatts för jämställdhet. Motionärerna anför att man behöver klarlägga dels hur stor andel av Utrikesdepartementets tjänster, dels hur många personår som avsatts för ansvarsområdet jämställdhet.

Hans Linde m.fl. (v) föreslår i motion 2008/09:N210 att regeringen ska återkomma till riksdagen med en handlingsplan för hur man ska förstärka jämställdhetskompetensen inom Utrikesdepartementets enheter för handel (yrkande 5). Motionärerna framhåller att med en avsaknad av ett klarläggande av den internationella handelns konsekvenser för kvinnor och män kommer nya handelspolitiska regler och avtal att förstärka mäns överordning inom ekonomin.

Yttrande från utrikesutskottet

Ärenden om Sveriges representation i utlandet hör sedan 2001 till utgiftsområde 1 och bereds således av konstitutionsutskottet. Utskottet har framhållit det som angeläget att utrikesfrågorna i största möjliga utsträckning ges en sammanhållen behandling och att, i den mån det behövs, det kommer att bereda utrikesutskottet tillfälle till yttrande vid beredning av budgetfrågor som berör utrikesförvaltningen (bet. 2000/01:KU23).

Utrikesutskottet har avgett ett yttrande, som återfinns i *bilaga 4*. I yttrandet erinrar utrikesutskottet inledningsvis om att beslutskompetensen i frågor som rör utrikesförvaltningens organisation, utbildning av utrikesförvaltningens personal, fördelningen av resurser inom utrikesförvaltningen, t.ex. avseende jämställdhets- och mångfaldsfrågor, ligger hos regeringen eller hos regeringen underlydande myndighet. Enligt utskottets mening ankommer det mot denna bakgrund inte på riksdagen att göra tillkännagivanden enligt motionärernas förslag i frågor av denna typ. Utskottet vill i detta sammanhang dock understryka vikten av att frågor rörande jämställdhet och mångfald genomsyrar Regeringskansliets hela verksamhet. Utskottet anser att utarbetandet av jämställdhets- och mångfaldsplaner, liksom resursfördelning, åligger regeringen.

Utrikesutskottet välkomnar i sitt yttrande engagemang kring frågor om Sveriges diplomatiska närvaro i andra länder och anser, liksom regeringen, att förändringar i omvärlden, liksom kraven på en effektiv användning av resurser föranleder anpassningar i den svenska utrikesrepresentationen. Utskottet noterar att den landfokusering av det bilaterala biståndet som inlets även kommer att medföra förändringar i utrikesrepresentationen.

Av utrikesutskottets yttrande framgår även att kabinetssekreteraren med medarbetare vid en föredragning inför utskottet har redogjort för utrikesförvaltningens budgetutfall, personalfrågor och frågor rörande svensk representation i utlandet. Utskottet anför vidare att bl.a. till följd av tidigare riksdagsbeslut har förutsättningarna för utrikesförvaltningens verksamhet kommit att förändras samt att utrikesutskottet i ett annat sammanhang har beslutat att inleda en uppföljning som kommer att belysa aspekter av detta.

Utrikesutskottet framhåller bl.a. att den pågående globaliseringen och de intensifierade relationer som följer av denna också gör att det är av avgörande vikt att på ett högkvalitativt sätt hävda svenska värderingar, Sveriges utrikes- och biståndspolitiska ställningstaganden samt våra kommersiella

intressen. Enligt utskottet företräder utrikesförvaltningen i dessa sammanhang inte enbart staten utan är ett instrument också för näringslivet och andra samhällssektorer samt för att tillvarata enskilda medborgares intressen. Utrikesutskottet betonar att det för ett medelstort land som Sverige är fundamentalt att – med en skicklig diplomati som verktyg – kunna verka genom idémakt och att även på annat sätt utöva inflytande. Mot denna bakgrund anser utskottet att en bred översyn nu bör ske avseende Sveriges diplomatiska närvaro i världen samt utrikesförvaltningens funktion, kompetens och personalförsörjning. Intentionerna bakom de motioner som väckts i denna del av ärendet torde enligt utrikesutskottet därmed vara väl tillgodosedda.

Utrikesutskottet anser att samtliga motioner som behandlas i yttrandet bör avstyrkas.

I yttrandet finns en avvikande mening (v) om en förstärkning av jämställdhetskompetensen inom Utrikesdepartementets enheter för handel.

Tidigare behandling

Regeringskansliets upphandling av varor och tjänster

I fråga om upphandlingskrav för livsmedel kan det inledningsvis noteras att nuvarande lagstiftning inte tillåter upphandlingsvillkor som kräver att varor ska vara producerade enligt svensk lagstiftning. Däremot är det möjligt att kräva vissa definierade nivåer som motsvarar t.ex. svensk djurskyddslagstiftning. De enheter som upphandlar livsmedel har stort utrymme att bestämma lämpliga krav vid dessa upphandlingar, förutsatt att upphandlingslagstiftningens regler om bl.a. icke-diskriminering respekteras vid utformningen av kraven.

Därtill anför regeringen, när det gäller miljökrav, i skrivelsen Miljöanpassad offentlig upphandling (skr. 2006/07:54) att den offentliga sektorn bör ställa miljökrav vid upphandlingar i den utsträckning detta är möjligt enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) och EG-rätten.

Vad gäller upphandling av fordon gäller att de EG-rättsliga reglerna på upphandlingsområdet inte tillåter den diskriminering på grundval av nationalitet som skulle krävas i syfte att säkerställa att statsråd åker i svensktillverkade bilar under sin tjänsteutövning. Enligt artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG gäller att upphandlande myndigheter ska behandla ekonomiska aktörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt och förfara på ett öppet sätt.

Utskottet har inte tidigare behandlat motioner om Regeringskansliets upphandling av tjänster och varor. Det kan nämnas att finansutskottet under hösten 2007 avstyrkte en motion med yrkande om att Regeringskansliet bör utforma en strategi för etiska konsumtionsval vid upphandling. Finansutskottet utgick från att Regeringskansliet i sina upphandlingar tar till vara

de möjligheter som finns att, när det är lämpligt, ställa etiska krav på leverantörerna. Enligt finansutskottets mening saknades därför skäl för riksdagen att vidta ytterligare åtgärder i denna fråga (jfr bet. 2007/08:FiU7 s. 27).

Svenska språkets ställning i Regeringskansliet

Våren 2007 behandlade utskottet en motion om att regeringen bör införa svenska e-postadresser för Regeringskansliet. Utskottet konstaterade då att extern e-post enligt uppgifter från Regeringskansliet infördes 1995, och utgångspunkten var då att den externa e-posten skulle komma till användning vid internationella kontakter. Utskottet noterade även under sin behandling av motionen att det i betänkandet Mål i mun (SOU 2002:27) uppmärksammats att bl.a. Regeringskansliet hade engelskspråkiga e-postadresser. Utskottet ansåg att Regeringskansliet självt bör få bestämma om e-postadresserna till departementen ska anges på svenska eller engelska och avstyrkte motionen (se bet. 2006/07:KU12 s. 25).

Regeringskansliets organisation samt utrikesförvaltningen

Utskottet har flera gånger behandlat motioner rörande Regeringskansliets organisering och därmed sammanhängande frågor. Hösten 2006 anförde utskottet att det vidhöll sitt tidigare ställningstagande, nämligen att det inte ankommer på riksdagen att fatta beslut i frågor som rör Regeringskansliets organisering (bet. 2006/07:KU1 s. 62–63). Det inkluderade även motioner om bl.a. utrikesförvaltningens organisation och ökad interministeriell samordning i kampen mot internationell terrorism. Hösten 2007 avstyrkte utskottet med hänvisning till samma ställningstagande motioner om bl.a. inrättande av ett nytt inrikesdepartement och förändringar inom utrikesrepresentationen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslag 4:1 *Regeringskansliet m.m.* för 2009 ska uppgå till 6 927 585 000 kr och avstyrker därmed motionerna 2008/09:K397 (s) yrkandena 1 i denna del och 3 och 2008/09:K356 (mp) yrkandena 1 i denna del, 9 och 10 som innebär att anslaget ska utgå med ett lägre belopp.

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning av frågor om Regeringskansliets, inklusive utrikesförvaltningens, organisation och därmed sammanhängande frågor och avstyrker motionsyrkandena i denna fråga. Såvitt avser utrikesförvaltningen innebär ställningstagandet att konstitutionsutskottet delar utrikesutskottets bedömningar. Således avstyrker utskottet motionerna 2008/09:K397 (s) yrkande 4, 2007/08:K265 (s), 2007/08:K354 (s), 2008/09:K215 (fp), 2008/09:K231 (c) yrkande 2, 2008/09:C209 (v) yrkande 4, 2008/09:A290 (v) yrkande 2, 2008/09:K223 (fp), 2008/09:K259 (s), 2008/09:K264 (s), 2008/09:K266 (c), 2008/09:K281 (s), 2008/09:K286 (fp)

yrkandena 1 och 2, 2008/09:K328 (fp), 2008/09:K350 (m), 2008/09:K362 (kd), 2008/09:U293 (fp) yrkande 3, 2008/09:U349 (s) yrkande 101, 2008/09:Ub540 (kd) yrkande 2, 2008/09:K255 (s) och 2008/09:N210 (v) yrkande 5.

Utskottet avstyrker med hänvisning till sin tidigare bedömning i frågan om svenska språkets ställning i Regeringskansliet motionerna 2008/09:K306 (m) och 2008/09:K388 (s).

Enligt utskottets mening ankommer det, bl.a. mot bakgrund av de EG-rättsliga reglerna på upphandlingsområdet, inte på riksdagen att göra tillkännagivanden enligt motionärernas förslag i frågor om Regeringskansliets upphandling av varor och tjänster. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2007/08:K265 (s) och 2007/08:K354 (s).

Regional samhällsorganisation

Regional samhällsorganisation avser den samordnade länsförvaltningen med de 21 länsstyrelserna och de former för ansvarsfördelning mellan stat och kommun i form av kommunala samverkansorgan eller försöksverksamheter som återfinns i vissa län. Området omfattar anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.*

Propositionen

Utgiftsutveckling

Enligt propositionens förslag (avsnitt 8.2) blir utgifterna för området totalt 2 551 miljoner kronor under 2009. Under 2010 och 2011 beräknas utgifterna till 2 626 miljoner respektive 2 655 miljoner kronor. Prognosen för innevarande budgetår är att utgifterna kommer att uppgå till 2 381 miljoner kronor.

Mål och indikatorer

Målet för området Regional samhällsorganisation är att länen ska utvecklas genom att de nationella målen får genomslag, samtidigt som hänsyn tas till olika regionala förhållanden och förutsättningar. Målet gäller för samtliga län oavsett ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun. Målet har beslutats av riksdagen (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:BoU1, rskr. 2000/01:90).

Resultatindikatorer saknas för området.

Resultat

I propositionen delas resultatredovisningen för området upp i de tre verksamhetsområdena kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete, ärendehandläggning samt tillsyn och vägledning (avsnitt 8.4.2).

Vad gäller *kunskapsuppbyggnad och samordnings- och sektorsövergripande arbete* framgår av propositionen att länsstyrelserna har använt över hälften av verksamhetskostnaderna för detta område. Verksamhetsområdet är således det mest resurskrävande området. Verksamhetsområdets andel av de totala verksamhetskostnaderna var detsamma som föregående år. I propositionen framhålls betydelsen av att det sektorsövergripande arbetet prioriteras internt vid länsstyrelserna.

Vad gäller *ärendehandläggning* uppges i propositionen att det under 2007 inkom ca 1 100 000 ärenden till länsstyrelserna. Därutöver tillkom knappt 53 000 initiativärenden, vilket är marginellt fler ärenden än föregående år. Det totala antalet ärenden som överklagats uppgick till ca 14 000, vilket är ungefär detsamma som föregående år. Av de ärenden som avgjorts i högre instans har länsstyrelsens beslut ändrats i 10 % av fallen, vilket är lägre jämfört med föregående år då andelen var 13 %. För verksamhetsområdet har länsstyrelserna under 2007 använt motsvarande 26 % av de totala verksamhetskostnaderna. Under 2006 användes motsvarande 27 % av de dåvarande totala verksamhetskostnaderna, vilket i sin tur var en minskning i förhållande till åren dessförinnan. År 2005 var andelen 29 %, och 2004 var andelen 31 %. Andelen av de totala kostnaderna har således minskat jämfört med tidigare år. Att kostnadsandelen har minskat de senaste åren, samtidigt som ärendevolymen varit konstant, indikerar att länsstyrelsernas pågående utvecklingsarbete har resulterat i ett effektivare resursutnyttjande.

Vad gäller *tillsyn och vägledning* uppges i propositionen att länsstyrelserna under 2007 har använt motsvarande 19 % av de totala verksamhetskostnaderna för detta område. Under 2006 användes motsvarande 17 % av de dåvarande totala verksamhetskostnaderna, vilket i sin tur var en ökning i förhållande till åren dessförinnan. År 2005 var andelen 16 % och 2004 var andelen 15 %. Andelen av de totala kostnaderna har således ökat jämfört med tidigare år. Vidare anges i propositionen att flertalet länsstyrelser har tillsynsplaner inom alla sina tillsynsområden. Skälen till att vissa tillsynsplaner saknas varierar mellan länsstyrelserna. Som skäl anförs i propositionen bl.a. att länsstyrelsen dels anser sig sakna resurser, dels bedömer att lagefterlevnaden sker via annan lagstiftning, dels bedömer att andra myndigheters tillsyn kan ersätta länsstyrelsernas tillsyn. I propositionen anges att länsstyrelsernas generella åsikt är att tillståndsärenden och överklaganden måste prioriteras då de dels är viktiga för den enskilde och för näringsverksamhet, dels har inkommit till länsstyrelserna och därför måste avgöras i rimlig tid.

Regeringen bedömer att länsstyrelserna har bedrivit sin verksamhet på ett i huvudsak tillfredsställande sätt och med gott resultat. Det finns dock, liksom tidigare år, skillnader mellan de olika länsstyrelserna och mellan de olika sakområdena.

Inriktning

Regeringen framhåller i propositionen att området grundar sig på en förvaltningspolitisk idé om samordning av olika sektorsintressen, principen om den samordnade länsförvaltningen (prop. 2001/02:7, bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138). Denna princip innebär bl.a. att regional statlig verksamhet ska inordnas i länsstyrelserna i de fall då det är lämpligt. Det är regeringens uppfattning att länsstyrelserna erbjuder en unik möjlighet till statlig samverkan och samordning på regional nivå, men att den bör utnyttjas bättre än vad som görs i dag.

I propositionen redogör regeringen för pågående arbete för ökad samordning mellan länsstyrelserna och förbättrad styrning och uppföljning av länsstyrelsernas verksamhet; bl.a. anges att en viktig del i detta arbete är att öka möjligheterna till jämförelser mellan länsstyrelserna. Inom ramen för detta arbete har regeringen under föregående och nuvarande budgetår lämnat diverse uppdrag till myndigheter och länsstyrelser (prop. 2008/09:1 vol. 2 avsnitt 8.6). I propositionen redogörs vidare för regeringens genomförda och planerade åtgärder samt utredningsuppdrag i syfte att dels genomföra en gemensam organisatorisk lösning av vissa stödfunktioner, dels införa en generell målstyrning av handläggningstider, dels fortsätta utvecklingen av e-förvaltningen i enlighet med den nationella handlingsplanen.

Regeringen anför även att den avser att följa upp länsstyrelsernas tillsynsarbete, inte minst mot bakgrund av kritiken bl.a. från Riksrevisionen och de signaler som kommit om att den egeninitierade tillsynen blivit nedprioriterad. Regeringen gav i april 2008 Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag att följa upp och inom ramen för befintlig lagstiftning föreslå förbättringar av länsstyrelsernas tillsynsverksamhet. Uppdraget ska redovisas till regeringen före den 31 december 2008.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har i den årliga revisionen i allt väsentligt funnit att länsstyrelsernas årsredovisningar är rättvisande (avsnitt 8.5). Riksrevisionen har dock haft invändningar mot den årsredovisning som inlämnats för Länsstyrelsen i Gotlands län. Föregående år fick Länsstyrelsen i Örebro län invändning. Länsstyrelsen har med anledning av detta dels angett att man avser att se över rutinerna för kvalitetssäkringen av de finansiella dokumenten, dels vidtagit åtgärder. Regeringen bedömer att åtgärderna som Länsstyrelsen i Gotlands län har redovisat är tillfredsställande.

Därtill anføres att länsstyrelserna tidigare har svarat för en stor andel av den årliga revisionens invändningar. Att så varit fallet kan bero på att länsstyrelserna svarar för en bred, heterogen och komplex verksamhet, men

också på att Riksrevisionen i dessa fall har möjlighet att granska 21 länsstyrelserns likartade verksamhet och redovisning. Vid de senaste årens granskningar har en minskning skett av antalet årsredovisningar mot vilka Riksrevisionen haft invändningar, vilket är positivt.

Inom ramen för sin effektivitetsrevision har Riksrevisionen fokuserat på hur länsstyrelserna hanterar sin tillsynsuppgift. Under 2006 och 2007 har Riksrevisionen effektivitetsgranskat *statlig tillsyn av bostad med särskild service enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade* (RiR 2007:1). Granskningen visar att det finns brister i länsstyrelsernas tillsyn av kommunernas bostäder med särskild service. I rapporten rekommenderar Riksrevisionen att regeringen dels initierar åtgärder för att förhindra att kommuner inte verkställer egna beslut, dels överväger att vidta åtgärder för att åstadkomma en mer likvärdig tillsyn över hela landet. Regeringen har föreslagit och riksdagen beslutat om dels en rapporteringsskyldighet, dels att kommuner och landsting som låter bli att genomföra åtgärder som de beslutat kan tvingas betala en sanktionsavgift (prop. 2007/08:43, bet. 2007/08:SoU8, rskr. 2007/08:134, SFS 1993:387). Bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2008. I den delen har regeringen åtgärdat Riksrevisionens rekommendation. Utredningen om tillsynen inom socialtjänsten har vidare lämnat sitt slutbetänkande Samordnad och tydlig tillsyn av socialtjänsten (SOU 2007:82). I betänkandet finns förslag till ny organisation av tillsynen som syftar till att göra tillsynen mer likvärdig över landet. Betänkandet har remissbehandlats och bereds nu i Regeringskansliet.

Riksrevisionen har även granskat *beredskapen för kärnkraftsolyckor* (RiR 2007:4) och funnit brister som berör länsstyrelserna. Regeringen anför att genom bildandet av två nya myndigheter, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Strålsäkerhetsmyndigheten, omorganiseras viss verksamhet under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets beredskap. Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer kommer att beaktas i det pågående arbetet.

Därtill har Riksrevisionen granskat hur staten tar sitt ansvar för *säkerheten vid vattenkraftverkens dammar* (RiR 2007:9) och funnit brister som berör länsstyrelserna. Regeringen har med anledning av Riksrevisionens rekommendation beslutat att ge affärsverket Svenska kraftverk i uppdrag att utreda de statliga insatserna för dammsäkerhet i enlighet med Riksrevisionens förslag. Det ärende som föranletts av Riksrevisionens granskningsrapport får därmed anses slutbehandlat.

I rapporten *Pandemier – hantering av hot mot människors hälsa* (RiR 2008:1) anges bl.a. att länsstyrelserna, om en pandemisk influensa bryter ut, ska vara en sammanhållande funktion mellan aktörer i länet (myndigheter, kommuner, landsting, näringsliv och andra aktörer) och regeringen. Riksrevisionen bedömer dels att den nationella samordningen är svag inom flera områden som länsstyrelserna ansvarar för, dels att de länsstyrelser som ingått i granskningen har en bristfällig förmåga att hantera en pandemi. Regeringen anser att arbetet för att stärka beredskapen behöver

fortsätta och har tagit flera initiativ till detta, bl.a. har särskilda medel tilldelats Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet för beredskapsåtgärder. Vidare har regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla den nationella handlingsplanen och gett samtliga länsstyrelser i uppdrag att identifiera vilka verksamheter som är särskilt viktiga för samhället vid en influensapandemi.

I Riksrevisionens granskningsrapport *Statens insatser för att bevara de kyrkliga kulturminnena* (RiR 2008:2) anges att länsstyrelsernas brist på egeninitierad tillsyn medför att eftersatta antikvariska behov riskerar att inte uppmärksammas. Enligt regeringen bereds frågan inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Vad som redovisas i propositionen avseende området Regional samhällsorganisation föranleder i detta sammanhang inget uttalande från utskottets sida.

I fråga om det sätt på vilket resultatredovisningen är utformad i budgetpropositionen noterar utskottet dels att den enhetliga verksamhetsstrukturen utgår, dels att den föreliggande riksdagsbindningen gällande mål för politikområden därmed upphör, dels att regeringen föreslår eller anger mål mot vilka verksamheter inom utgiftsområdena ska redovisas och följas upp i framtiden. Utskottet delar regeringens bedömning om att det finns anledning att noga överväga i vilken utsträckning den ändrade indelningen av regeringens resultatredovisning, i och med 2009 års budgetproposition, tillgodoser riksdagens behov av information. Utskottet noterar inga väsentliga förändringar jämfört med föregående års budgetproposition.

Mot bakgrund av att frågan enligt propositionen är föremål för fortsatt diskussion mellan Regeringskansliet och riksdagsförvaltningen och riksdagens utskottsorganisation finner utskottet det lämpligt att avvakta resultatet av dessa diskussioner och har i nuläget därför inga ytterligare synpunkter på hur resultatredovisningen har utformats i den aktuella budgetpropositionen.

Länsstyrelserna m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* på 2 550 900 000 kr och avslår motionsyrkanden om att anslaget ska uppgå till högre belopp.

Anslaget används för de 21 länsstyrelsernas förvaltningskostnader samt ersättningar till kommunala samverkansorgan och landstingen i Skåne och Västra Götalands län för de uppgifter som dessa övertagit från länsstyrelserna. Vidare används anslaget för regeringens behov av vissa mindre utvecklingsinsatser, t.ex. inom IT-området samt visst europeiskt samarbete. Anslaget beräknas finansiera cirka två tredjedelar av länsstyrelsernas förvaltningskostnader. Resterande del finansieras av avgifter och bidrag.

Propositionen

Verksamheten

Utöver redovisningen av länsstyrelsernas verksamhet ovan (se avsnitt *Resultat* under rubriken Regional samhällsorganisation) anges i propositionen att kostnaderna för verksamheten vid landets 21 länsstyrelser uppgick till 4 158 miljoner kronor 2007, vilket innebär en kostnadsökning med 1,9 % jämfört med föregående år. Personalkostnaderna uppgick till 2 669 miljoner kronor, eller 64 % av de totala kostnaderna. Lokalkostnaderna uppgick till 282 miljoner kronor (7 %), medan övriga driftskostnader uppgick till 1 132 miljoner kronor (27 %). I jämförelse med 2006 är det små skillnader i den procentuella fördelningen för de olika kostnadsslagen.

Anslaget 5:1 (dåvarande 32:1) *Länsstyrelserna m.m.* utgjorde 2007 den dominerande inkomstkällan med 2 345 miljoner kronor, vilket motsvarade ungefär 56 % av länsstyrelsernas totala intäkter. Intäkter av bidrag, sammanlagt 1 378 miljoner kronor, utgjorde den näst största finansieringskällan med 33 %. De största bidragsgivarna var Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Krisberedskapsmyndigheten, Riksantikvarieämbetet, Räddningsverket och EU, däribland EU:s strukturfonder.

Länsstyrelserna har kontinuerligt redovisat och utvecklat gemensamma stödfunktioner. En samordnad löneservice togs under 2007 i drift av de sex länen i Sydsverige. Länsstyrelserna har gemensamt beslutat att införa modellen på samtliga länsstyrelser och koncentrera all löneadministration till en plats i Sverige i syfte att effektivisera denna.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 51 106 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 48 347 000 respektive 37 586 000 kr.

Anslaget

Regeringen föreslår att ramanslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* för 2009 uppgår till 2 550 900 000 kr, vilket innebär en ökning med ca 179 miljoner kronor i förhållande till innevarande budgetår (exklusive tilläggsbudget). Till en del beror ökningen på pris- och löneomräkning, som ökar anslaget med ca 36 miljoner kronor. Härutöver anför regeringen att överförandet av djurskyddskontrollen samt kontrollen av foder och livsmedel i primärproduktionen från kommunerna till länsstyrelserna kräver en anslagsökning med 118 miljoner kronor. I propositionen motiveras resterande

anslagsökning genom bl.a. regeringens avsikt att dels förkorta handläggningstiderna för vindkraftsärenden med anledning av förslag i den kommande klimat- och energipropositionen (20 miljoner kronor), dels förbättra tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen (30 miljoner kronor), dels höja kontrollfrekvenser av utbetalade jordbruksstöd (20 miljoner kronor). Samtidigt bidrar flera beslut till att minska anslaget, bl.a. utfasningen av dels strukturfondsadministration, dels länsstyrelsernas ansvar för en förstärkt tillsyn av familjehem och hem för vård eller boende för barn och unga (HVB-hem).

Motionerna

I motion 2008/09:K397 av Berit Andnor m.fl. (s) föreslås att anslaget tillförs ytterligare 2 000 000 kr i åtgärder mot penningtvätt (yrkande 1 i denna del). I motionen anförs att de medel som regeringen avsatt för länsstyrelsernas tillsyn mot penningtvätt kan visa sig vara otillräckliga, varför ansökningsökningen görs i syfte att inte skapa onödiga administrativa och ekonomiska hinder mot en effektiv tillsynsverksamhet (yrkande 7).

I motion 2008/09:K356 av Mikael Johansson m.fl. (mp) föreslås en ökning av anslaget med 35 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag (yrkande 1 i denna del). Enligt motionärerna bör länsstyrelserna tillföras dels 133 miljoner kronor för en särskild satsning på nya åtgärder i syfte att nå miljömål (yrkande 2), dels 10 miljoner kronor för att finansiera ett ökat uppdrag för länsstyrelsernas tillsyn och kunskapsbildning rörande mäns våld mot kvinnor (yrkande 3), dels 10 miljoner kronor för länsstyrelsernas tillsyn över miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken (yrkande 4), dels 10 miljoner kronor för regionala oljeomställningsprogram som länsstyrelserna blir samordningsansvariga för (yrkande 5). Motionärerna föreslår därtill åtgärder som innebär en minskning av anslaget. Dels återinförs avgiften för den obligatoriska förprovningen av djurstallar (yrkande 6), vilket minskar anslaget med 10 miljoner kronor, dels motsätter motionärerna sig att länsstyrelserna tar över den operativa djurskyddskontrollen och följaktligen även att länsstyrelserna tillförs extra medel för detta ändamål (yrkande 7), vilket minskar anslaget med 118 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att på anslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* anvisas 2 550 900 000 kr för budgetåret 2009. Enligt motionerna 2008/09:K397 (s) yrkandena 1 i denna del och 7 och 2008/09:K356 (mp) yrkandena 1 i denna del och 2–7 bör anslaget uppgå till ett högre belopp. Därför avstyrks samtliga nämnda motionsyrkanden.

Demokratipolitik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om att dels införa ett nytt övergripande mål för demokratipolitiken, som föreslås vara en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras, dels upphäva det gamla målet för politikområdet Demokratipolitik. Utskottet föreslår att riksdagen avslår ett motionsyrkande om att riksdagen ska återinföra demokratimålet i den lydelse det hade fram t.o.m. år 2007.

Jämför reservation 1 (s).

Demokratipolitiken omfattar Valmyndighetens, Justitiekanslerns och Datainspektionens verksamheter. Vidare ingår betalning av statens kostnader för valsedlar och annat valmaterial samt ersättningar till myndigheter och andra berörda aktörer för biträde i samband med allmänna val. Därutöver inryms tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek samt en satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning. Från och med 2007 ingår särskilda medel till uppföljning och utveckling av demokratipolitiken. Till följd av ny budgetstruktur anvisas fr.o.m. 2009 anslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* inom demokratipolitiken.

Propositionen

Utgiftsutveckling

Enligt propositionens förslag (avsnitt 9.2) blir utgifterna för demokratipolitiken totalt 449 miljoner kronor under 2009. Under 2010 och 2011 beräknas utgifterna till 273 miljoner respektive 272 miljoner kronor. Prognosen för innevarande budgetår är att utgifterna kommer att uppgå till 269 miljoner kronor.

Mål och indikatorer

I propositionen föreslår regeringen att det nuvarande målet för politikområdet *Demokrati* upphävs och ersätts med ett nytt, övergripande mål för demokratipolitiken (avsnitt 9.3). Det nya, övergripande målet föreslås vara en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras. Regeringen anför vidare att en levande demokrati, där möjligheterna till inflytande, delaktighet och deltagande förstärks, innebär att makten ska utgå från människorna och att varje individ ska ha makt över de beslut som rör den egna vardagen och

känna förtroende för fattade beslut som rör den enskilde individen. En förutsättning för att det ska finnas ett förtroende för de demokratiska institutionerna är att makten utövas på ett rättvist sätt. Dessutom krävs att beslut som fattas gemensamt respekterar den enskildes mänskliga rättigheter.

Enligt propositionen delas demokratipolitiken in i verksamhetsområdena demokrati och deltagande samt integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning. Arbetet med mänskliga rättigheter följs upp under demokrati och deltagande.

Målet för verksamhetsområdet *demokrati och deltagande* var för år 2008 en levande demokrati där individens inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras. I budgetpropositionen för 2008 angavs att det nya målet för verksamhetsområdet systematiskt skulle följas upp med hjälp av fem strategier: respekt för de mänskliga rättigheterna, goda möjligheter till insyn och inflytande, förstärkta möjligheter till ansvarsutkrävande, dialog för en förstärkt gemensam värdegrund i Sverige, motverka hot mot demokratin (avsnitt 9.5.1). Det långsiktiga målet för arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige är att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna nationellt. Målet redovisades i regeringens skrivelse En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna 2006–2009 (skr. 2005/06:95). Detta innebär att de mänskliga rättigheterna, såsom de uttrycks genom Sveriges internationella åtaganden, inte får kränkas. Som viktiga framgångsfaktorer i arbetet för detta mål har regeringen lyft fram ökad kunskap och medvetenhet om de mänskliga rättigheterna samt förbättrad samordning av arbetet för de mänskliga rättigheterna.

Målet för *integritet, yttrandefrihet och rättssäker förvaltning* var för 2007 att värna integriteten, yttrandefriheten samt rättssäkerheten i den offentliga verksamheten (avsnitt 9.6). Några indikatorer anges inte. Dock anges i propositionen att de myndigheter som bidrar till måluppfyllelsen för verksamhetsområdet är Justitiekanslern och Datainspektionen. Justitiekanslerns del av målet är att värna integriteten, yttrandefriheten samt rättssäkerheten i den offentliga verksamheten. Datainspektionen ska bidra till målet genom att värna integriteten vid behandling av personuppgifter.

Resultat

I propositionen redogörs för bl.a. Valmyndighetens utvärderings- och uppföljningsverksamhet av valet år 2006 vars syfte varit att förbättra förutsättningarna för kommande val. Valmyndigheten har även tagit fram en handledning för kommunernas och länsstyrelsernas arbete med förändringar i indelningen av valdistrikt och valkretsar. Andra resultat som redovisas inom demokratipolitiken avser uppföljning och utvärdering av medel till riksdagspartierna inför 2006 års val, främjande av demokratiforskning och regeringens aktiva medverkan i EU:s och Europarådets arbete kring deltagande och mänskliga rättigheter.

För verksamhetsområdet *demokrati och deltagande* redovisas ett flertal insatser och resultat (avsnitt 9.5.2). Redovisningen görs i förhållande till de fem strategier genom vilka uppföljningen av verksamhetsområdet ska ske. I frågan om respekt för mänskliga rättigheter hänvisar regeringen bl.a. till att den i februari 2007 inrättade Delegationen för romska frågor med uppdrag att vara nationellt pådrivande i arbetet med att förbättra romernas situation i Sverige.

I propositionen anges även att de flesta av 135 åtgärder som syftar till att stärka de mänskliga rättigheterna i Sverige har genomförts i enlighet med den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna. Några åtgärder har dock försenats och i ett par fall har regeringen bedömt att aviserade åtgärder inte ska genomföras. En av åtgärderna i handlingsplanen var att inrätta Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige vars uppdrag är att stödja statliga myndigheter, kommuner och landsting med att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna. I propositionen redogörs för delegationens verksamhet under nuvarande och föregående år.

Vidare anges i propositionen att en indikation på ökad kunskap om och intresse för frågor om de mänskliga rättigheterna ute i samhället är dels att Sveriges Kommuner och Landsting och vissa myndigheter tagit egna initiativ angående respekten för de mänskliga rättigheterna, dels den stadigt ökande besöksfrekvensen på regeringens webbplats om mänskliga rättigheter.

I propositionen redovisas även bl.a. 2006 års demokratisatsning, som löper under 2006 och 2007. Satsningen har avsett insatser för att stärka demokratin, vissa insatser för att främja mänskliga rättigheter samt vissa insatser för att stärka romernas inflytande i samhället. Syftet har bl.a. varit att främja ett högt valdeltagande.

Andra resultat som redovisas inom verksamhetsområdet avser bl.a. IT och demokrati, lokala och regionala demokratiprojekt samt undersöknings- och utredningsuppdrag vid olika myndigheter, bl.a. Ungdomsstyrelsen och Försvarshögskolan.

Sammantaget bedömer regeringen i propositionen (avsnitt 9.5.3) att sedan de nya målen infördes har verksamheten framför allt inriktats på dialog för en förstärkt gemensam värdegrund, hot mot demokratin och insyn och inflytande. Regeringen noterar vidare att arbetet med det nya målet och de nya strategierna initialt har fokuserats på kunskapsinhämtning. Det underlag som inkommit i insamlingsfasen har givit goda resultat och gett upphov till att många aktiviteter och pilotprojekt nu initieras.

För verksamhetsområdet *integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning* redovisar regeringen resultaten av Justitiekanslerns och Datainspektionens verksamhet (avsnitt 9.6.1). Regeringens övergripande bedömning är att målet för verksamhetsområdet har uppfyllts. Justitiekanslern och Datainspektionen har, enligt regeringen, i allt väsentligt bedrivit sina respektive verksamheter på ett effektivt sätt och med god kvalitet. Se vidare nedan för dessa myndigheters resultat.

Inriktning

Vad gäller den framtida demokratipolitikens inriktning anför regeringen att det övergripande målet för politiken framför allt uppfylls genom de insatser som görs inom ramen för områdena demokrati och deltagande, mänskliga rättigheter samt integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning. Vidare anger regeringen att Valmyndigheten och Vetenskapsrådet med sin verksamhet bidrar till de mål som är uppsatta för demokratipolitiken.

Det nya målet för *demokrati och deltagande* är att stärka individens närhet till de politiska besluten genom förbättrade möjligheter till aktivt deltagande och ansvarsutkrävande samt att skapa en god social sammanhållning där individens rätt till självbestämmande inte inskränks av andra individer. Målet omdefinieras och preciseras i enlighet med de strategier och mål som angavs i budgetpropositionen för 2008. Regeringen har för avsikt att även under 2009 arbeta med dessa strategier.

Vad gäller strategin om goda möjligheter till insyn och inflytande avser regeringen att dels planera en analys av omfattningen av digitala klyftor för att komplettera mätningar från 2000 och 2003, dels främja ökad kunskap om nya metoder för politiskt deltagande, dels främja vidgade medborgardialoger där invånarna i ökande grad har möjlighet att uppleva närhet till de politiska besluten och själva utöva inflytande.

Vad avser strategin om förstärkt möjlighet till ansvarsutkrävande anför regeringen att den följer bl.a. Grundlagsutredningens arbete i denna fråga. Först efter att utredningen lämnat sitt slutbetänkande bedöms regeringen kunna ta ställning till några konkreta förslag på åtgärder.

Gällande strategin om dialog för en förstärkt gemensam värdegrund anför regeringen att en särskilt viktig målgrupp för dessa dialoger är unga människor samt att regeringen i syfte att synliggöra och stärka det pågående dialogarbetet bl.a. kommer att arrangera en särskild mäs sa och skapa en webbplatsform.

Inom ramen för strategin om hot mot demokratin har regeringen tidigare givit olika uppdrag till Säkerhetspolisen och Brottsförebyggande rådet. Regeringen bedömer vidare att fortsatta åtgärder inom strategin bör inriktas på förebyggande arbete samt att nya verktyg och metoder, bl.a. inspirerade av framgångsrika europeiska exempel, bör prövas i ett antal kommunala pilotprojekt.

Vad avser regeringens arbete med det långsiktiga målet att säkerställa respekt för de mänskliga rättigheterna anges i propositionen bl.a. att en rad nära förestående händelser kommer att påverka arbetets inriktning. Den nationella handlingsplanens genomförandeperiod gäller t.o.m. 2009 och Delegationen för mänskliga rättigheter i Sveriges mandat upphör den 31 mars 2010. Senast under våren 2010 avser regeringen att låta utvärdera genomförandet av handlingsplanen. Bland annat utvärderingen och slutrapporten från delegationen kommer att ligga till grund för en skrivelse till riksdagen där regeringen redogör för sin syn på det fortsatta arbetet.

Någon inriktning för verksamhetsområdet *integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning* redovisas inte i propositionen.

Motionen

I motion 2008/09:K397 av Berit Andnor m.fl. (s) anförs att den representativa demokratin bör stärkas genom att de traditionella kanalerna till inflytande värnas. Enligt motionärerna innebär det ingen motsättning att uppmuntra engagemang vid sidan av den representativa demokratin; allt engagemang har ett egenvärde och ska uppmuntras. Att öppna för inflytande via folkrörelser och nätverk vid sidan av den representativa demokratis förmella institutioner kräver dock, menar de, försiktighet så att inte principen om att allas röst ska räknas lika åsidosätts. Alternativa kanaler för insyn och inflytande får inte heller medverka till otydlighet om vem som bär ansvar för politiska beslut. Utgångspunkten för förändringar måste vara att de kan bidra till att stärka den representativa demokratin. Motionärerna anser därför att riksdagen bör återinföra demokratimålet i den lydelse det hade fram t.o.m. år 2007, dvs. att det övergripande målet för demokratipolitiken är att folkstyrelsen ska värnas och fördjupas (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar den i propositionen framförda uppfattningen att demokrati förutsätter förverkligande av de mänskliga rättigheterna och att de mänskliga rättigheterna samtidigt förutsätter ett demokratiskt styrelseskick och stärks av en demokrati där människor har makt över den egna vardagen och möjligheter att påverka. Genom att lyfta fram dels den enskilda individens mänskliga rättigheter som en förutsättning för ett aktivt deltagande, dels individens möjligheter att utöva inflytande tydliggörs, enligt utskottets mening, det ömsesidiga beroendet mellan demokrati och mänskliga rättigheter. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att det gamla målet för politikområde Demokrati upphör att gälla och om att införa ett nytt övergripande mål för området demokratipolitik, som föreslås vara en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras. Således avstyrker utskottet motion 2008/09: K397 yrkande 6 (s).

Vad som redovisas i propositionen avseende regeringens demokratipolitik föranleder i detta sammanhang inget uttalande från utskottets sida (angående resultatredovisningens utformning i budgetpropositionen, se utskottets ställningstagande ovan under avsnittet Regional samhällsorganisation).

Allmänna val och demokrati

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 6:1 *Allmänna val och demokrati* på 207 090 000 kr samt bemyndigar regeringen att besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kr under 2010, högst 5 000 000 kr under 2011 och högst 5 000 000 kr under 2012.

Anslaget används för statens kostnader för valsedlar och annat valmaterial samt ersättningar till myndigheter och kommunerna för biträde i samband med val. Vidare ingår medel för uppföljning och utveckling av demokratipolitiken och Vetenskapsrådets satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning. Anslagsbelastningen beror till största delen på vilka val som hålls under året.

Propositionen

Verksamheten

I maj 2007 gjorde Vetenskapsrådet en utlysning av forskningsmedel för mångvetenskaplig demokratiforskning för perioden 2007–2010. Vetenskapsrådet ska inom ramen för detta forskningsprogram använda medel för att stödja uppbyggnaden av ett nätverk och en nationell plattform för doktorander och forskare. Vetenskapsrådet har också givit i uppdrag till en forskare att göra en sammanställning och analys av existerande demokratiforskningsnätverk. Inga allmänna val har hållits under 2007.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 12 470 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 13 279 000 respektive 73 246 000 kr. Skillnaderna i nivån för anslagssparandet är kopplade till anslagsbelastningens variationer.

Anslaget

Regeringen föreslår att anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* för år 2009 ska uppgå till 207 090 000 kr. Jämfört med 2008 innebär förslaget en ökning med 181 miljoner kronor. Ökningen sker främst för att täcka kostnaderna avseende dels Valmyndighetens utgifter i samband med genomförandet av Europaparlamentsvalet, dels ersättningen till kommunerna för genomförandet av förtidsröstningen, dels riksdagspartiernas informationsinsatser i samband med Europaparlamentsvalet. Inom ramen för denna satsning kommer även en uppföljning och utvärdering att genomföras. I anslagsökningen ryms även en satsning på 2 000 000 kr under 2009 till följd av ytterligare insatser till dialog för en förstärkt gemensam värde-

grund. Satsningen är den del av en samlad strategi för integration som regeringen redovisar i skrivelsen Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration (skr. 2008/09:24).

Bemyndigandet

I propositionen föreslås även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kr under 2010, högst 5 000 000 kr under 2011 och högst 5 000 000 kr under 2012.

Övrigt

Utskottet har under oktober 2008 beslutat att inom ramen för dess forsknings- och utvärderingsverksamhet ge konstitutionsutskottets kansli i uppdrag att vidta åtgärder för genomförande under våren 2009 av en forskningsöversikt över demokratisatsningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Justitiekanslern

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 6:2 *Justitiekanslern* på 24 163 000 kr och avslår ett motionsyrkande om ökning av anslaget.

Anslaget används för Justitiekanslerns förvaltningskostnader. Justitiekanslerns främsta uppgifter är att utöva tillsyn över den offentliga förvaltningen, att bevaka statens rätt i rättegångar, att svara för statens skadereglering, att vara regeringens juridiske rådgivare samt att vara åklagare i mål rörande tryck- och yttrandefrihetsbrott. Justitiekanslern utövar också tillsyn över advokatväsendet och har vissa uppgifter enligt lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning. Justitiekanslern bedriver även arbetet med att, för statens räkning, överklaga beslut om rättshjälp och ersättning till rättsliga biträden. Dessutom företräder Justitiekanslern svenska staten i de internationella oljeskadefonderna.

Propositionen

Verksamheten

Justitiekanslern har under 2007 bedrivit tillsyn över den offentliga verksamheten genom klagomålshantering, egeninitierad granskning, genomgång av myndigheternas ärendeförteckningar och viss inspektionsverksamhet. Verksamheterna vid den länsrätt och de myndigheter som inspekterades bedömdes i allt väsentligt fungera väl.

Arbetet med att värna tryck- och yttrandefriheten har fortgått under året. Liksom tidigare år har även under 2007 en stor del av anmälningarna avsett publiceringar som har fallit utanför det grundlagsskyddade området. Många ärenden rör exempelvis publiceringar på Internet där webbplatsen inte omfattats av den s.k. databasregeln i 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen, vilket innebär att ärendena ska hanteras av allmän åklagare och inte av Justitiekanslern. I de fall där Justitiekanslern har vidtagit någon form av åtgärd har det oftast rört sig om anmälningar om ifrågasatt hets mot folkgrupp.

Under 2007 kom drygt 2 490 skadeståndsärenden in till myndigheten jämfört med drygt 2 110 ärenden 2006, vilket motsvarar en ökning på 18 %. Drygt hälften av ärendena avsåg frihetsinskränkningar.

Inom området integritet har Justitiekanslern under 2007 bl.a. arbetat med att föra talan i domstol i syfte att få fram ytterligare prejudikat. Målen avser allmän kameraövervakning.

Totalt sett ökade antalet inkomna ärenden hos Justitiekanslern mellan 2006 och 2007 från drygt 8 400 till ca 8 700, vilket motsvarar ca 4 %.

För att höja kvaliteten och öka effektiviteten i verksamheten genomförde Justitiekanslern under 2007 en förändring av sin inre organisation. Grundtankarna bakom förändringsarbetet var att ökad specialisering och renodling ska leda till en bättre verksamhet både när det gäller kvalitet och effektivitet.

I propositionen anges att Justitiekanslern i allt väsentligt har uppfyllt de mål som regeringen har satt upp för verksamheten. Målet att minska antalet ärenden i balans har inte uppfyllts. Ett ökat inflöde av ärenden har lett till att ärendebalansen vid utgången av 2007 ökat. Justitiekanslern har avgjort fler ärenden under 2007 än tidigare. Sammantaget gör regeringen bedömningen att Justitiekanslern redovisat ett i stort sett gott verksamhetsresultat 2007.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 660 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 354 000 respektive 863 000 kr.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i 2007 års revisionsberättelse avseende Justitiekanslern.

Anslaget

Regeringen föreslår att 24 163 000 kr anvisas under anslaget 6:2 *Justitiekanslern* för 2009. I förhållande till 2008 ökar anslaget med 362 000 kr. Anslagsökningen beror endast på pris- och löneomräkning.

Vidare föreslår regeringen att Justitiekanslern för uppdraget att representera Sverige i de internationella oljeskadefonderna erhåller ersättning efter rekvisition med 150 000 kr per år.

Motionen

I motion 2008/09:K356 av Mikael Johansson m.fl. (mp) föreslås en ökning av anslaget med 1 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag (yrkande 1 i denna del). Ökningen syftar till att förstärka Justitiekanslerns arbete vad gäller bekämpning av hatbrott som exempelvis begås via Internet och värnandet av meddelarfrihet och yttrandefrihet i arbetslivet (yrkande 8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslag 6:2 *Justitiekanslern* för 2009 ska uppgå till 24 163 000 kr och avstyrker motion 2008/09:K356 (mp) yrkandena 1 i denna del och 8, enligt vilka anslaget ska utgå med ett högre belopp.

Datainspektionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 6:3 *Datainspektionen* på 32 733 000 kr.

Anslaget används för Datainspektionens förvaltningskostnader. Datainspektionen har till uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter och för att god sed iaktas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Propositionen

Verksamheten

Datainspektionen har under året arbetat för att säkra individens rätt till integritet genom sin tillsyn över behandlingen av personuppgifter och tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Vad gäller *tillsynen över behandlingen av personuppgifter* inriktade inspektionen under 2007 verksamheten mot nya företeelser, känsliga områden samt områden där risken för missbruk är särskilt stor. Från dessa utgångspunkter fokuserade myndigheten exempelvis på övervakning i arbetslivet, e-förvaltning, hälso- och sjukvård, kameraövervakning och kollektivtrafik.

Datainspektionen bedriver tillsynsverksamhet bl.a. i form av inspektioner. I propositionen anges att det under 2007 påbörjades totalt 167 fältinspektioner, skrivbordsinspektioner och enkätinspektioner, vilket är en ökning med ca 14 % jämfört med 2006. Under 2007 avslutades 184 inspektionsärenden, en ökning med 63 % jämfört med verksamhetsåret 2006.

Antalet klagomål till Datainspektionen minskade från drygt 300 år 2006 till ca 230 2007. Trendbrottet, som inleddes under 2006 års verksamhet då antalet klagomål sjönk från 450 under 2005 till drygt 300 (jfr prop. 2007/08: 1 utg.omr. 1 avsnitt 4.6.1), fortsatte även under 2007 års verksamhet. De flesta klagomålen avser personuppgiftsbehandling inom kund- och medlemsförhållanden, inom myndigheter och inom arbetslivet. Datainspektionen har under året deltagit i internationellt samarbete i frågor om skydd för personuppgifter och personlig integritet samt i EU:s gemensamma tillsyn på dataskyddsområdet. Under året har myndigheten fortsatt sin utbildningsverksamhet för personuppgiftsombud.

I arbetet med att bidra till utvecklingen av en effektiv och rättssäker elektronisk förvaltning fortsatte Datainspektionen 2007 att särskilt uppmärksamma kommunerna. Myndigheten slutförde arbetet med att ta fram en vägledning rörande e-förvaltning inom kommunerna. Datainspektionen har också påbörjat arbete med att ta fram en vägledning för statliga myndigheter och som en del i det arbetet haft samråd med länsstyrelserna.

Vad gäller Datainspektionens *tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet* anges i propositionen att tillsynen enligt kreditupplysningslagen även 2007 präglades av de nya tjänster som erbjuder kreditupplysningar via Internet och sms. Dessa tjänster bedrivs under åberopande av grundlagsskydd, vilket innebär att kreditupplysningslagens bestämmelser om legitimt behov och kreditupplysningskopia inte behöver tillämpas när företagen lämnar ut kreditupplysningar. En översyn av förhållandet mellan kreditupplysningslagen och yttrandefrihetsgrundlagen i fråga om den beskrivna problematiken bedrivs för närvarande i Justitiedepartementet och har bl.a. resulterat i ett antal förslag på lagändringar (Ds 2008:34).

Datainspektionen har under 2007 inlett 18 tillsynsärenden enligt kreditupplysningslagen, varav tre inspektioner. Under året har 16 tillsynsärenden avslutats. Under året påbörjade Datainspektionen 100 tillsynsärenden, varav 20 inspektioner, på inkassoområdet. Under året avslutades 104 tillsynsärenden.

Under 2007 har Datainspektionen i allt väsentligt uppfyllt de mål som regeringen har satt upp för verksamheten. Målet för kreditupplysningsverksamheten har inte kunnat uppfyllas. Som framgått av det föregående är detta dock hänförligt till förhållanden som myndigheten inte råder över. Sammantaget bedömer regeringen att Datainspektionen under 2007 uppnått ett i stort sett gott verksamhetsresultat.

Anslagsparandet uppgick under 2007 till 320 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 3 952 000 respektive 3 925 000 kr.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i 2007 års revisionsberättelse avseende Datainspektionen.

Anslaget

Regeringen föreslår att 32 733 000 kr anvisas under anslaget 6:3 *Datainspektionen* för 2009. I förhållande till 2008 ökar anslaget med 579 000 kr. Anslagsökningen beror endast på pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Svensk författningssamling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 6:4 *Svensk författningssamling* på 845 000 kr.

Från anslaget betalas bl.a. den kostnadsfria tilldelning av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek som regleras i 7 § författningssamlingsförordningen (1976:725), den s.k. frilistan.

Propositionen

Regeringen föreslår att 845 000 kr anvisas under anslaget 6:4 *Svensk författningssamling* för 2009. Anslagsbeloppet är oförändrat i förhållande till innevarande år.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Valmyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 6:5 *Valmyndigheten* på 14 389 000 kr.

Anslaget används för Valmyndighetens förvaltningskostnader. Valmyndigheten är en central förvaltningsmyndighet för frågor om val och folkomröstningar.

Propositionen

Verksamheten

Under 2007 har en betydande del av Valmyndighetens arbete koncentrerats på utvärdering och uppföljning av valet år 2006. Valmyndigheten har besökt ett antal kommuner och länsstyrelser och på plats kunnat ta del av dels arkiverat valmaterial, dels bl.a. handledningar och utbildning för valadministrationen. Syftet med denna uppföljning har varit att förbättra förutsättningarna för kommande val. Bland annat kommer nya blanketter och utbildningar för valhandläggare att tas fram inför valet 2009.

Regeringens bedömning är att Valmyndigheten har uppnått de mål för verksamheten som ställdes upp för 2007. De åtgärder som myndigheten vidtagit under 2007 bedöms vara strategiskt riktiga. Valmyndigheten hade fram t.o.m. 2007 ett uppdrag att ha god kunskap om det internationella valförfarandet. Valmyndigheten har även under ett antal år följt den internationella utvecklingen när det gäller elektronisk röstning. Den största utmaningen inom området är säkerheten kring lagring av de elektroniska rösterna och frågor kring valhemligheten.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 407 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 619 000 respektive 3 616 000 kr.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i 2007 års revisionsberättelse avseende Valmyndigheten.

Anslaget

Regeringen föreslår att 14 389 000 kr anvisas under anslaget 6:5 *Valmyndigheten* för 2009. I förhållande till 2008 ökar anslaget med 229 000 kr. Anslagsökningen beror endast på pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Stöd till politiska partier

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 6:6 *Stöd till politiska partier* på 170 200 000 kr samt bemyndigar regeringen att under 2009 för nämnda anslag besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 170 200 000 kr under 2010.

Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som partistöd, dels som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet, som i princip är avsett endast för partier som är företrädare i riksdagen, lämnas som grundstöd och tilläggsstöd. Medlen betalas ut av Partibidragsnämnden.

Propositionen

Anslaget

Regeringen föreslår att ramanslag 6:6 *Stöd till politiska partier* ska uppgå till 170 200 000 kr för 2009. Anslagsbeloppet är oförändrat i förhållande till innevarande år.

Bemyndigandet

I lagen om statligt stöd till politiska partier räknas, som framgått, år fr.o.m. den 15 oktober. Fråga om stöd prövas av Partibidragsnämnden och räknas ut en gång per år.

I propositionen anför regeringen att det, enligt lagen (2006:999) med ekonomiaadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen, krävs bemyndigande för beslut om bl.a. bidrag som medför utgifter under senare budgetår än det år statsbudgeten avser, vilket gäller för stödet till politiska partier.

Mot denna bakgrund föreslås i propositionen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 170 200 000 kr under 2010.

Gällande ordning

Enligt 13 § första stycket lagen om statligt stöd till politiska partier prövas frågor om statligt partistöd av Partibidragsnämnden. Enligt 14 § tredje stycket ska utbetalningarna av partistöd göras kvartalsvis av riksdagsförvaltningen. År i den aktuella lagen räknas, enligt 12 § första stycket, som regel fr.o.m. den 15 oktober, och stödet räknas ut en gång för varje år.

I statsbudgeteten anvisar riksdagen varje år medel till det statliga partistödet på ett särskilt anslag (6:6 *Stöd till politiska partier*). Anslaget ställs till regeringens disposition. Genom regleringsbrev tilldelar regeringen sedan riksdagsförvaltningen dispositionsrätten till anslaget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning avseende anslag 6:6 *Stöd till politiska partier*. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om bemyndigande.

Integritetsombudsman

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till främst regeringens fortsatta beredning av Integritetsskyddskommitténs betänkande att riksdagen avslår motionsyrkanden med förslag om dels inrättandet av ett nytt anslag 6:7 *Integritetsombudsman*, dels en utredning av inrättandet av en integritetsskyddsombudsman.

Motionerna

Berit Andnor m.fl. (s) föreslår i motion 2008/09:K397 (yrkande 8) ett nytt anslag, 6:7 *Integritetsombudsman*, och till anslaget anvisas 5 000 000 kr (yrkande 1 i denna del). Motionärerna anför att den nya myndigheten på ett samlat sätt ska tillvarata integritetsskyddsintresset och hålla uppsikt så att dess gränser inte överträds. I motionen anføres att de teknikrelaterade riskerna för integritetskränkningar i dagens samhälle är många gånger större än tidigare och att stora mängder trafikdata i teletrafiken skapas och registreras. Motionärerna anför vidare dels att det sker en internationalisering som innebär att personuppgifter sprids utanför Sveriges gränser, dels att tendensen också är att alltfler bevakningskameror sätts upp på olika platser för att skapa ökad trygghet mot brott. Motionärerna menar att det finns ett behov av en samlad kontroll över utvecklingen, både inom myndigheter och med hänsyn till den tekniska utvecklingen i samhället i övrigt. Integritetsombudsmannen ska även, enligt motionärerna, företräda enskilda i ärenden som innebär att den enskildes integritet kränkts på ett sätt som inte är förenligt med lag. I motionerna 2008/09:Ju379 (yrkande 70) och 2008/09:Fi270 (yrkande 18), båda av Mona Sahlin m.fl. (s), förs ett förslag med samma innebörd fram.

I motion 2008/09:K367 av Mehmet Kaplan och Lage Rahm (mp) föreslås att regeringen utreder inrättandet av en integritetsskyddsombudsman. Motionärerna anser att behovet av en integritetsskyddsombudsman börjar bli överhängande. I motionen anføres bl.a. att ombudsmannens huvuduppgifter skulle kunna vara att dels företräda medborgares rättigheter och intressen med utgångspunkt i Europakonventionen, dels utbilda och informera om Europakonventionen, dels delta i den allmänna debatten.

Gällande bestämmelser

Regeringsformen

Enligt 1 kap. 2 § fjärde stycket RF ska det allmänna verka bl.a. för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden samt värna den enskildes privatliv och familjeliv. Privatlivet skyddas också i 2 kap. 3 § om förbud mot åsiktsregistrering och rätten till integritetsskydd vid databehandling.

Enligt 2 kap. 23 § RF får lag eller annan föreskrift inte meddelas i strid med Sveriges åtagande på grund av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (Europakonventionen). Europakonventionen gäller som lag här i landet enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna.

Europakonventionen

Enligt artikel 8 i Europakonventionen har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Vidare får inte offentlig myndighet inskränka åtnjutandet av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till vissa i artikeln angivna ändamål.

Enligt artikel 13 i Europakonventionen ska var och en vars i konventionen angivna fri- och rättigheter kränkts ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet och detta även om kränkningen förövats av någon under utövningen av offentlig myndighet.

Nuvarande myndigheter med ansvar för integritetsskydd m.m.

Riksdagens ombudsmän

Enligt 3 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän har ombudsmännen särskilt i uppgift att se till att domstolar och förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet iakttar regeringsformens bud om saklighet och opartiskhet och att medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter ej träds förnär i den offentliga verksamheten. Under ombudsmännens tillsyn står enligt 2 § dels statliga och kommunala myndigheter, dels tjänstemän och andra befattningshavare vid dessa myndigheter, dels annan som innehar tjänst eller uppdrag varmed följer myndighetsutövning, såvitt avser denna hans verksamhet, dels tjänstemän och uppdragstagare i statliga affärsverk när de för verkens räkning fullgör uppdrag i sådana aktiebolag där staten genom verken utövar ett bestämmande inflytande.

JO:s tillsyn är extraordinär och inte avsedd att ersätta den tillsyn och rättstillämpning som ankommer på andra samhällsorgan.

Justitiekanslern

Enligt 1 § lagen (1975:1339) om justitiekanslerns tillsyn har Justitiekanslern tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. Under Justitiekanslerns tillsyn står enligt 2 § statliga myndigheter samt anställda, uppdragstagare och andra som är knutna till sådana myndigheter i den utsträckning regeringen föreskriver det.

Justitiekanslern får enligt 29 § lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning överklaga ett beslut för att ta till vara allmänna intressen. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten utom i mål där Justitiekanslern för talan.

Justitiekanslern är regeringens ombud. Denna uppgift innebär att Justitiekanslern företräder staten i vissa rättegångar som rör statens rätt, främst skadeståndsmål. Justitiekanslern har också möjlighet att på frivillig väg

reglera vissa skadeståndsanspråk som riktas mot staten. De anspråk på skadestånd som Justitiekanslern handlägger är i första hand sådana som grundar sig på att en statlig myndighet har fattat ett felaktigt beslut. I skaderegleringsverksamheten ingår också att besluta om skadestånd i de fall en statlig myndighets dataregister innehåller felaktiga uppgifter.

JK:s tillsyn är extraordinär och inte avsedd att ersätta den tillsyn och rättstillämpning som ankommer på andra samhällsorgan.

Datainspektionen

Datainspektionen ska genom sin tillsynsverksamhet bidra till att behandlingen av personuppgifter inte leder till otillbörliga intrång i enskilda individers personliga integritet.

Enligt 1 § förordningen (2007:975) med instruktion för Datainspektionen gäller att myndighetens uppgift är att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter och för att god sed iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet. Vidare anger myndighetens instruktion att den dels ska särskilt inrikta sin verksamhet på att informera om gällande regler samt ge råd och hjälp åt personuppgiftsombud enligt personuppgiftslagen (1998:204), dels ska följa och beskriva utvecklingen på IT-området när det gäller frågor som rör integritet och ny teknik.

I 2 § anges vidare bl.a. dels att det i personuppgiftsförordningen (1998:1191) finns bestämmelser om myndighetens uppgifter enligt personuppgiftslagen, dels att Datainspektionen är tillsynsmyndighet av direktivet om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003).

Av förordningens 3 § framgår att myndigheten även fullgör de förpliktelser som nämns i artikel 13 i Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter när det gäller att lämna uppgifter till behörig myndighet i en stat som är ansluten till konventionen. Vidare anges i 4 § att Datainspektionen är nationell tillsynsmyndighet av bl.a. Europol- respektive Schengenkonventionerna.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Den 1 januari 2008 inrättades Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Enligt 1 § lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet ska Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (nämnden) utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter och därmed sammanhängande verksamhet.

Nämnden ska även utöva tillsyn över Säkerhetspolisens behandling av uppgifter enligt polisdatalagen (1998:622).

Tillsynen ska särskilt syfta till att säkerställa att verksamhet enligt första och andra styckena ovan bedrivs i enlighet med lag eller annan författning.

Övrigt

Integritetsskyddskommittén

Integritetsskyddskommittén överlämnade sitt delbetänkande Skyddet för den personliga integriteten – Kartläggning och analys (SOU 2007:22) respektive sitt slutbetänkande Skyddet för den personliga integriteten – Bedömningar och förslag (SOU 2008:3) till regeringen i mars 2007 respektive januari 2008.

Integritetsskyddskommitténs delbetänkande innehåller en bred kartläggning och analys av sådan lagstiftning som rör den personliga integriteten. Kommittén lämnade förslag i slutbetänkandet om bl.a. dels en komplettering av regeringsformen med ett nytt stadgande av innebörden att varje medborgare är skyddad gentemot det allmänna mot intrång som sker i hemlighet eller utan samtycke och som i betydande mån innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden, dels införandet i brottsbalken av en bestämmelse om olovlig fotografering, dels att regeringen årligen bör lämna information till riksdagen om utvecklingen på integritetsskyddsområdet, dels att Datainspektionens roll bör breddas och utvecklas, dels att en nämnd eller ett råd med uppgift att vaka över integritetsskyddet på hela samhällsområdet bör inrättas om utvecklingen ger anledning härtill.

Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Lag om signalspaning m.m.

Frågan om integritetsskydd aktualiserades i samband med att riksdagen antog lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (prop. 2006/07:63, bet. 2007/08:FöU15, rskr. 2007/08:266). Riksdagen ansåg att, utöver bl.a. det råd som enligt 11 § i lagen ska utöva fortlöpande insyn i de åtgärder som vidtas för att säkerställa integritetsskyddet i signalspaningsverksamheten, behövs ytterligare rättssäkerhets- och kontrollmekanismer. Regeringen ska enligt riksdagens tillkännagivande återkomma med förslag i detta hänseende.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inte föregripa regeringens fortsatta beredning av integritetsfrågor, främst med anledning av Integritetsskyddskommitténs betänkande.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2008/09:K397 (s) yrkandena 1 i denna del och 8, 2008/09:Ju379 (s) yrkande 70, 2008/09:Fi270 (s) yrkande 18 och 2008/09:K367 (mp).

Nationella minoriteter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag dels om att det gamla målet för politikområdet Minoritetspolitik upphör att gälla, dels om att införa ett nytt övergripande mål för regeringens politik avseende nationella minoriteter, som föreslås vara att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Området omfattar frågor om skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken. Området omfattar anslaget 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter*.

Propositionen

Utgiftsutveckling

Enligt propositionens förslag blir utgifterna för regeringens politik avseende nationella minoriteter totalt 14,4 miljoner kronor under 2009 (avsnitt 10.2). Under 2010 och 2011 beräknas utgifterna till 80,4 miljoner respektive 80,4 miljoner kronor. För innevarande budgetår är prognosen att utgifterna kommer att uppgå till 14,2 miljoner kronor.

Mål och indikatorer

Mot bakgrund av att den enhetliga verksamhetsstrukturen utgår i propositionen föreslår regeringen att det nuvarande målet för politikområdet *Minoritetspolitik* upphävs och ersätts med ett likalydande mål för regeringens politik avseende nationella minoriteter (avsnitt 10.3). Målet är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Det föreslagna målet är likalydande som föregående år och har gällt sedan budgetåret 2001 för politikområdet (jfr prop. 2000/01:143, bet. 2000/01:SfU2, rskr. 2000/01:72). Målet har formulerats med utgångspunkt i de åtaganden som Sverige har genom internationella konventioner på området: ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (minoritetsspråkonventionen).

Några indikatorer för regeringens politik avseende nationella minoriteter framgår inte av propositionen.

Resultat

I propositionen redovisas resultat av insatser inom området vad avser dels stödet för de historiska minoritetsspråken, dels åtgärder för att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande, dels arbetet med att skydda de nationella minoriteterna.

Vad gäller *stödet för de historiska minoritetsspråken* redogörs i propositionen för dels stödet i led med Statens kulturråds arbete att stödja och främja de nationella minoriteternas språk och kultur, dels verksamheten vid Institutet för språk och folkminnen.

I sju kommuner i Norrbottens län gäller särskilda minoritetsspråkagar som ger enskilda i dessa kommuner rätt att använda samiska, finska och meänkieli i kontakter med förvaltningsmyndigheter och domstolar, jämför lagen (1999:1175) om rätt att använda samiska hos förvaltningsdomstolar och domstolar och lagen (1999:1176) om rätt att använda finska och meänkieli hos förvaltningsdomstolar och domstolar. Inom de s.k. förvaltningsområdena för samiska respektive finska och meänkieli har enskilda även rätt att få förskola och äldreomsorg helt eller delvis på dessa minoritetsspråk.

I propositionen framgår att den föregående regeringen – mot bakgrund av Europarådets uttalande att det lagstadgade skyddet för minoriteter borde komma fler enskilda till godo – tillsatte en särskild utredare med uppdrag att analysera om det finns förutsättningar att utvidga de s.k. förvaltningsområdena för finska och samiska. Utredaren har redovisat sitt uppdrag i dels två betänkanden (SOU 2005:40 och SOU 2006:19), dels andra förslag om förbättrad implementering av Europarådets minoritetskonventioner. Förslagen har remissbehandlats. Med utgångspunkt från bl.a. remissvaren och för att bredda beredningsunderlaget har även kompletterande underlag inhämtats. En utredare har på uppdrag av Regeringskansliet utrett frågan om alternativ till språkliga förvaltningsområden. Uppdraget är redovisat i departementspromemorian Nationella minoritetsspråk vid domstolar och myndigheter – ett alternativ (Ds 2008:26), vilken har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Vidare har rapporter från Institutet för språk och folkminnen och Judiska centralrådet samt Språklagsutredningens betänkande (SOU 2008:26) överlämnats till regeringen. Dessa bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vidare redovisas i propositionen att Länsstyrelsen i Norrbottens län har i uppdrag att följa tillämpningen av minoritetsspråkagarna om rätt att använda samiska, finska och meänkieli i kontakter med förvaltningsmyndigheter och domstolar. Länsstyrelsen har också i uppgift att fördela statsbidrag till dessa kommuner och Norrbottens läns landsting enligt förordningen (2000:86) om statsbidrag för att stödja användningen av samiska, finska och meänkieli. Fördelningen har i huvudsak skett utifrån den ursprungliga fördelningsgrunden baserad på antal nationella minoritetsspråk per förvaltningsområde samt en uppskattning av antalet minoritetsspråkstalande per kommun.

I propositionen anges även att regeringen fr.o.m. den 1 juli 2008 har ändrat bestämmelserna som reglerar rätten till modersmål på finska och jiddisch så att dessa jämförts med övriga minoritetsspråk. Härutöver redovisar regeringen uppdrag till Myndigheten för skolutveckling att undersöka behovet samt stödja utveckling och produktion av böcker eller andra läromedel för de nationella minoriteterna samt tilläggsdirektiv till Utredningen om en ny lärarutbildning (U2007:10) om att lämna förslag på bl.a. hur examensbeskrivningen för utbildningen till lärare i modersmål bör utformas för att täcka behovet av lärare i minoritetsspråk i grundskolan och gymnasieskolan.

Vad avser åtgärder i syfte att *stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande* redovisar regeringen bl.a. fördelningen av statsbidrag till organisationer som företräder nationella minoriteter enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter. För 2007 har totalt 3,8 miljoner kronor betalats ut i bidrag – efter ansökan – till tio organisationer som företräder andra nationella minoriteter än samer. Stöd till samiska organisationer går via Sametinget. Det övergripande syftet med statsbidraget är att stödja och underlätta verksamheten för Sametinget och de organisationer som företräder nationella minoriteter.

Av propositionen framgår även att Integrations- och jämställdhetsdepartementet under 2007 och 2008 har genomfört samrådsmöten med ansvarigt statsråd och företrädare för de nationella minoriteterna där frågor som berör dessa grupper har behandlats.

Gällande regeringens åtgärder i syfte att *skydda de nationella minoriteterna* redovisas i propositionen att Integrations- och jämställdhetsdepartementet under våren 2007 genomförde en enkätundersökning bland Sveriges kommuner. Resultaten från enkäten visar bl.a. att kommunerna behöver mer kunskap om de minoritetspolitiska målen. För att öka kunskapen på lokal nivå om de nationella minoriteterna och Sveriges minoritetsåtaganden anordnade Sveriges Kommuner och Landsting samt Integrations- och jämställdhetsdepartementet i april 2008 en konferens riktad till kommuner.

Därtill redogörs i propositionen för dels en konferens om romska kvinnors rättigheter, dels ett seminarium med rubriken Mäns våld mot kvinnor – romernas situation, dels uppdrag till Uppsala universitet och Ungdomsstyrelsen. Därutöver har Statens folkhälsoinstitut fått i uppdrag att undersöka hur våldsutsatta kvinnor som tillhör nationella minoriteter bemöts och stöds av offentliga myndigheter.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar när det gäller Länsstyrelsen i Norrbottens läns verksamhet avseende nationella minoriteter.

Inriktning

I propositionen anføres att regeringen med utgångspunkt från det underlag som inhämtats på området har påbörjat ett arbete med att reformera minoritetspolitiken. Ambitionen är att en proposition om minoritetspolitikens framtida inriktning ska lämnas till riksdagen i mars 2009.

Vidare anges i propositionen att en central utgångspunkt för reformarbetet är att de nationella minoriteternas egenmakt och förutsättningar att bevara och revitalisera språk och kultur stärks. Kunskapen och medvetenheten om de nationella minoriteterna och deras förutsättningar ska förbättras i samhället. Strukturer i samhället som ska säkerställa att de mål som fastställts av riksdagen uppfylls behöver förstärkas så att de nationella minoriteterna ska kunna nyttja sina lagstadgade rättigheter. Diskriminering av de nationella minoriteterna behöver synliggöras och motverkas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att dels det gamla målet för politikområdet Minoritetspolitik upphör att gälla, dels införa ett nytt övergripande mål för regeringens politik avseende nationella minoriteter, som är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

I övrigt föranleder det som redovisas i propositionen om regeringens politik avseende nationella minoriteter i detta sammanhang inget uttalande från utskottets sida (angående resultatredovisningens utformning i budgetpropositionen, se utskottets ställningstagande ovan under avsnittet Regional samhällsorganisation).

Åtgärder för nationella minoriteter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* på 14 437 000 kr och avslår en motion i denna del om att anslaget ska uppgå till högre belopp.

Anslaget används för bidrag till olika aktörer för att stödja och underlätta verksamhet för de nationella minoriteterna. Från och med 2010 kommer anslaget också att användas för ytterligare åtgärder för nationella minoriteter i enlighet med den proposition som regeringen planerar att presentera 2009.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* ska uppgå till 14 437 000 kr för 2009. Anslagsbeloppet är oförändrat i förhållande till innevarande år.

Regeringen avser att lämna en minoritetspolitisk proposition under 2009, och anslaget beräknas därför öka med 70 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Motionen

I motion 2008/09:K307 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås att anslaget tillförs ytterligare 3 000 000 kr för ekonomiskt bidrag till organisationer som företräder de nationella minoriteterna samt 2 000 000 kr för nätverksarbete på nationell nivå, nordisk nivå och EU-nivå (yrkandet i denna del). Av de senare medlen bör 1 000 000 kr gå till Swedish Bureau for Lesser-Used Languages (Sweblul), som är Sverige enda förening där alla nationella minoriteter är samlade. Motionärerna framhåller vikten av kunskaps- och erfarenhetsutbyte med andra länder och internationella organ för att utveckla minoritetspolitiken.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att på anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* anvisa 14 437 000 kr och avstyrker motion 2008/09:K307 (v) i denna del som innebär att anslaget ska utgå med ett högre belopp.

Medier

Kapitlet omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och unga mot skadligt innehåll i massmedierna. Området är delat mellan utgiftsområdena 1 Rikets styrelse och 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Under utgiftsområde 1 finns budgetförslag för anslagen 8:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden*, 8:2 *Presstöd*, 8:3 *Stöd till radio- och kassettidningar*, 8:4 *Radio- och TV-verket* samt 8:5 *Granskningsnämnden för radio och TV*.

Propositionen

Utgiftsutveckling

En mer utförlig beskrivning och analys av området Medier återfinns i den del av budgetpropositionen som behandlar utgiftsområde 17, som bereds av kulturutskottet.

För anslagen som ligger inom utgiftsområde 1 blir utgifterna för 2009 enligt propositionen 723,4 miljoner kronor. De beräknade utgifterna för 2010 och 2011 är 724,4 miljoner respektive 725 miljoner kronor. Prognosen är att utgifterna under innevarande år kommer att uppgå till 665,5 miljoner kronor. Utgifterna blir i så fall drygt 59 miljoner kronor lägre än de anslag som anvisas i statsbudgeten för 2008, vilket främst beror på lägre utgifter för presstödet.

Mål och indikatorer

I propositionen föreslår regeringen att det nuvarande målet för politikområdet *Mediepolitik* fortsatt ska gälla för området Medier. Målet för området Medier är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (utg.omr. 17 avsnitt 14.3). Målet har beslutats av riksdagen (prop. 2000/01: 1 utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59).

I propositionen anges inga indikatorer för området.

Resultat

I propositionen redogör regeringen för olika resultat inom området Medier (utg.omr. 17 avsnitt 14.4), bl.a. situationen för lokal icke-kommersiell radio och tv, digital tv och radio, presstödet, taltidningar och arbetet med att skydda barn och unga mot skadligt medieinnehåll.

Vad gäller situationen för *lokal icke-kommersiell radio och tv* anges i propositionen att lokal icke-kommersiell radio och tv bidrar till yttrandefrihet och mångfald inom medieområdet genom att möjliggöra för olika intressen och åsikter att göra sig hörda i samhällsdebatten. I propositionen anförs att Radio- och TV-verket i november 2007 lämnade rapporten *När-radio och När-TV i fokus till Kulturdepartementet*. Förslagen i rapporten som behandlar radioområdet har remissbehandlats under våren 2008. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Enligt uppgift från Regeringskansliet avvaktas dels AV-utredningen (Ku 2007:07), dels utredningen om översynen av villkor för kommersiell radio (Ku 2007:05) innan eventuella ändringsförslag av bl.a. radio- och TV-lagen överlämnas till riksdagen.

Vad avser *digital radio* bedömer regeringen att en digitalisering av radion kan skapa förutsättningar för ökad konkurrens och mångfald. I propositionen anges att Radio- och TV-verkets treåriga uppdrag att följa utvecklingen av tekniker för digital distribution av ljudradio och att i dia-

log med branschen ta fram underlag för en löpande bedömning av olika tekniker nu slutligt har redovisats i och med att verket i juni 2008 lämnade in rapporten Framtidens radio – slutrapport. I rapporten konstateras bl.a. att radiomediet behöver utvecklas för att möta konsumenternas önskemål om ett större utbud av radiokanaler över hela landet. I propositionen anges att frågan vidare är beroende av ett flertal faktorer, bl.a. frågor som för närvarande övervägs av 2007 års utredning om kommersiell radio.

Vad avser *digital tv* anges i propositionen att den sista etappen av digital-tv-övergången genomfördes den 15 oktober 2007. Detta innebär att övergången från analog till digital sändningsteknik för marksänd tv är helt genomförd i enlighet med riksdagens beslut från 2003 (prop. 2003/04:118, bet. 2003/04:KU24, rskr. 2003/04:231). Därtill framgår av propositionen att övergången till digital teknik har skett helt enligt plan och utan några allvarliga störningar. Samstämmiga undersökningar visar att de berörda hushållen har varit väl informerade under hela övergången. Endast ett litet antal hushåll har upplevt allvarliga störningar.

Vad avser *tillståndsgivningen* framgår av propositionen att riksdagen i november 2007 beslutade om ändringar i radio- och TV-lagen avseende tillståndsgivning för digital marksänd tv (prop. 2007/08:8, bet. 2007/08:KU4, rskr. 2007/08:40). De nya reglerna trädde i kraft den 1 februari 2008 och innebär bl.a. att regeringen beslutar om vilka områden och vilket sändningsutrymme som ska upplåtas till programföretagen för digitala tv-sändningar. Radio- och TV-verket meddelar alla sändningstillstånd för tv, vilka gäller för sex år, utom tillstånd för programbolag med uppdrag i allmänhetens tjänst, vilka som tidigare ska meddelas av regeringen. Regeringen fattade i december 2007 beslut om vilket sändningsutrymme som Radio- och TV-verket ska disponera för tillståndsgivning. I början av 2008 utlyste Radio- och TV-verket sändningstillstånden i enlighet med de nya reglerna. Verket fick in 87 ansökningar. Den 27 mars 2008 beslutade verket om sändningstillstånd för 40 nationella och 14 lokala eller regionala kanaler.

Vad gäller dagspressen redovisas i propositionen att *presstödet*, som lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd, under 2007 har uppgått till totalt 515,4 miljoner kronor. Driftsstödet har uppgått till 433,4 miljoner kronor och betalats ut till 77 tidningar. I distributionsstöd har 72,2 miljoner kronor betalats ut till 137 tidningar. Under 2006 beviljades särskilt distributionsstöd för lördagsutdelning till 73 tidningar, samtliga hög- och medelfrekventa. Detta stöd betalas ut i efterskott och har belastat presstödsanslaget med 9,8 miljoner kronor under 2007. Det särskilda distributionsstödet för lördagsutdelning upphörde vid utgången av 2006 (prop. 2006/07:1 utg.omr. 1, bet. 2006/07:KU1, rskr. 2006/07:48). Utgifterna för presstödet 2007 var något högre jämfört med 2006. Det totala antalet dagstidningar och dess sammanlagda upplaga har minskat under den senaste femårsperioden. Antalet tidningar som får driftsstöd har dock ökat något och 2007 tillkom fyra endagstidningar. I propositionen anges

vidare att riksdagen i juni 2006 beslutade om nya villkor för driftsstödet (prop. 2005/06:201, bet. 2005/06:KU40, rskr. 2005/06:367). Dessa nya villkor har av olika skäl ännu inte trätt i kraft.

2007 gavs sammanlagt 98 *taltidningar* ut. Huvuddelen av dessa var radiotidningar, därefter kassettidningar, cd-tidningar och s.k. RATS-tidningar, dvs. taltidningar som sänds med talsyntesteknik. Taltidningsstödet uppgick under 2007 till 134,1 miljoner kronor. Sett över en femårsperiod har det totala antalet taltidningar ökat något. Antalet taltidningsabonnemang uppgick i slutet av 2007 till 8 549, vilket är en ökning med 7,7 % jämfört med 2006. Ökningen gäller samtliga distributionstekniker utom kassettidningarna, som har minskat något. Efter flera års minskning har antalet taltidningsabonnenter ökat under 2007. Regeringen bedömer att en viktig förklaring till vändningen sannolikt är utbytet av äldre radiotidningsmottagare som Taltidningsnämnden inledde 2006. En målsättning för Taltidningsnämndens verksamhet är att en större andel av taltidningarna ska distribueras med digital teknik, och myndigheten ska verka för detta särskilt vid start av nya taltidningar. Anslaget har höjts tillfälligt med 25 miljoner kronor för finansiering av inköp av nya radiotidningsmottagare. Vid utgången av 2007 hade 6 500 av totalt 8 200 beställda mottagare levererats till abonnenterna. Myndigheten beräknar att samtliga mottagare ska vara utbytta under 2008.

Vad gäller *arbetet med att skydda barn och unga mot skadligt medieinnehåll och skadlig mediepåverkan* anför regeringen att utgångspunkten är FN:s barnkonvention, som föreskriver att barn ska ha en generell rätt till yttrande- och informationsfrihet men samtidigt skyddas mot information och material som är till skada för deras välfärd. Med utgångspunkt i bl.a. Granskningsnämndens, Statens biografbyrås och Medierådets arbete gör regeringen bedömningen att riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga har minskat samt att programbolagen har god kunskap om och efterlever gällande bestämmelser om bl.a. mediets genomslagskraft.

Vad avser *arbetet inom EU* under 2007 framgår av propositionen att kommissionen föreslog dels en gemensam strategi i Europa för mobil-tv, dels en gemensam europeisk inriktning för hur de frekvenser som frigörs i samband med övergången till digitala sändningar ska hanteras, dels en strategi för att främja mediekompetens inom unionen, dels ett nytt flerårigt gemenskapsprogram för skydd av barn som använder Internet. Regeringen är positiv till det nya fleråriga gemenskapsprogrammet för skydd av barn som använder Internet. Vidare konstaterar regeringen att kommissionens förslag till samordning om spektrumfrågor följer den inriktning som regeringen beslutat om nationellt. Gällande strategin för mobil-tv intar regeringen en mer skeptisk hållning. Inte minst ifrågasätts lämpligheten att fatta beslut om gemensam teknik i detta tidiga skede. Enligt propositionen kunde efter ett aktivt arbete från svensk sida ändå rådsslutsatser som Sverige stöder antas.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet. Riksrevisionen har genomfört en granskning av regler och rutiner för indirekt sponsring inom Sveriges Television AB (SVT). Resultatet av granskningen har redovisats i en granskningsrapport som överlämnats till regeringen. Regeringen har begärt att få in synpunkter från berörda aktörer på rapporten och avser att behandla frågan om indirekt sponsring i samband med förslagen i Public service-utredningens betänkande.

Inriktning

Regeringen anför i propositionen att mediepolitikens viktigaste uppgift är att garantera tryck- och yttrandefrihet och att medierna så långt det är möjligt ska stå fria från statlig styrning. Vidare anføres i propositionen att mediemarknaden stimuleras av mångfald och konkurrens. Enligt regeringen fungerar konkurrensen väl på många områden, även om den kommersiella radions ställning fortfarande är svag. Regeringen anför därtill att en livskraftig kommersiell lokalradio är viktig för mångfalden och konkurrensen på radioområdet och behöver därför bättre villkor. I propositionen anges även att såväl privata aktörer som public service-bolagen och den ideella mediesektorn alla är viktiga för ett brett medieutbud med olika infallsvinklar. Enligt regeringen kräver medieområdet mer än rena marknadslösningar, vilket innebär att det också är viktigt att ge radio och tv i allmänhetens tjänst goda möjligheter att verka och utvecklas. Public service har ett särskilt ansvar att värna kvaliteten.

I propositionen anges bl.a. att Public service-utredningen den 30 juni 2008 till regeringen lämnade betänkandet Kontinuitet och förändring (SOU 2008:64) som innehåller förslag inför nästa tillståndperiod, vilken inleds den 1 januari 2010. Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Härutöver redovisas ett antal pågående eller kommande översyner och utredningar på olika områden inom området mediepolitik.

Vidare anges i propositionen att regeringen deltar i det fortsatta internationella samarbetet på medieområdet inom ramen för både EU och Europarådet. Det nya direktivet om audiovisuella medietjänster, det s.k. AV-direktivet följs upp inom EU. Regeringen bidrar även aktivt till arbetet i Europarådets styrkommitté för massmedier och de nya kommunikationsformerna (CDMC), och Sverige kommer under sitt ordförandeskap i EU att genomföra en konferens om barns och ungas medievanor och mediekompetens.

Utöver den ovan lämnade beskrivningen återfinns två särskilda delar av regeringens inriktning på den kommande politiken inom området Medier som beaktas särskilt: avskaffandet av reklamskatten och presstödet.

Avskaffandet av reklamskatten

I budgetpropositionen för 2009 gör regeringen bedömningen att förutsättningar för finansiering av ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för närvarande inte föreligger (prop. 2008/09:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 6.2.6.1).

Riksdagen tillkännagav den 10 april 2002 som sin mening vad skatteutskottet (bet. 2001/02:SkU20, rskr. 2001/02:201) anfört om att reklamskatten bör avvecklas och att frågan, med beaktande av de budgetpolitiska målen, bör prioriteras vid kommande budgetberedning.

Sedan tidigare har ytterligare steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten tagits. Senast skedde det när riksdagen godkände regeringens förslag om att minska antalet skattepliktiga tidningar och att samfliga periodiska publikationer, även gratisutdelade, som inte är annonsblad, katalog eller program, fick samma lägre reklamskatt som tidigare gällt för allmänna nyhetstidningar som inte är gratisutdelade (prop. 2007/08:18, bet. 2007/08:SkU8, rskr. 2007/08:44). Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2008. I samband med behandlingen av regeringens förslag erinrade skatteutskottet om att riksdagens tidigare tillkännagivande avsåg en avveckling av hela reklamskatten.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2009 att frågan om ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten har prövats även i årets budgetberedning. Regeringen anser att det är viktigt att den resterande reklamskatten avskaffas. Regeringen har dock prioriterat andra skatteändringar före ytterligare sänkning av reklamskatten.

Utvecklingen vad gäller presstödet

Vad gäller presstödet och dess förenlighet med bestämmelserna om statsstöd i EG-fördraget anges i propositionen att presstödet är viktigt för mediemångfalden på lokal och regional nivå och att det måste vara utformat i överensstämmelse med de gemensamma konkurrens- och statsstödsreglerna i EU.

I propositionen anges att riksdagen i juni 2006 beslutade om ändringar i driftsstödet till dagspressen (prop. 2005/06:201, bet. 2005/06:KU40, rskr. 2005/06:367). Ändringarna notifierades till Europeiska kommissionen som hösten 2006 aviserade en fördjupad granskning av om det svenska presstödet är förenligt med bestämmelserna om statsstöd i EG-fördraget. Riksdagen beslutade i december 2006 med hänsyn till detta att de förändrade villkoren för driftsstödet som riksdagen tidigare beslutat om inte skulle träda i kraft den 1 januari 2007 utan vid en senare tidpunkt som regeringen bestämmer (prop. 2006/07:1 utg.omr. 1, bet. 2006/07:KU1, rskr. 2006/07:48).

I propositionen anför regeringen att den hållit en aktiv dialog med kommissionen ända sedan notifieringen av ändringarna i driftsstödet återkallades av regeringen genom en skrivelse till kommissionen i oktober 2006. Regeringen gör bedömningen att det borde finnas förutsättningar för att de

ändringar i driftsstödet som följer av 2006 års riksdagsbeslut ska kunna godkännas av kommissionen då de bl.a. kan bidra till att minska inträdeshindren på marknaden och därmed stimulera till en ökad mediemångfald. I propositionen anges vidare att departementspromemorian Nya villkor för presstödet (Ds 2008:25) remitterades i april 2008. I promemorian föreslås ändringar i driftsstödet som utarbetats mot bakgrund av en EG-rättslig analys.

Därtill konstaterar regeringen i propositionen att det, trots att en analys av EG-rätten görs i promemorian, kvarstår en osäkerhet kring det befintliga presstödet EG-rättsliga status eftersom det ännu inte har prövats formellt. Regeringen anför att de ändringar i driftsstödet som riksdagen beslutade i juni 2006 på nytt bör notifieras till kommissionen i syfte att få dess ställningstagande. Regeringen avser att verka för att ändringarna ska kunna träda i kraft så snart som möjligt, med ambitionen att de nya nivåerna ska börja gälla den 1 januari 2009. Regeringen menar att när ändringarna nu anmäls kommer det sannolikt att leda till att kommissionen granskar även det befintliga presstödet.

Utskottets ställningstagande

Vad som redovisas i propositionen avseende området Medier föranleder i detta sammanhang inget uttalande från utskottets sida (angående resultatredovisningens utformning i budgetpropositionen, se utskottets ställningstagande ovan under avsnittet Regional samhällsorganisation).

Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 8:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* på 6 583 000 kr.

Anslaget används för Presstödsnämndens och Taltidningsnämndens förvaltningskostnader. Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar.

Propositionen

Verksamheten

Presstödsnämnden publicerar årligen skrifter om utvecklingen på dagspressmarknaden, bl.a. Dagspressens ekonomi.

Anslaget

Regeringen föreslår att 6 583 000 kr anvisas under anslaget 8:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* för 2009. Anslagsökningen i förhållande till 2008 på 123 000 kr beror endast på pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Presstöd

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 8:2 *Presstöd* på 567 119 000 kr och avslår motionsyrkanden om att anslaget ska uppgå till lägre belopp. Utskottet föreslår, med hänvisning till vad utskottet tidigare anfört, att riksdagen avslår en motion om bl.a. en översyn av presstödet.

Anslaget används för bidrag till dagspressen i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524). Presstöd lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd. Utgifterna för stödet styrs bl.a. av antalet stödberättigade tidningar och storleken på dessa tidningars upplagor. Under 2007 användes anslaget även för bidrag till dagspressen i enlighet med bestämmelserna i förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd. Stödförmen upphörde den 31 december 2006, men utbetalningar av beviljade bidrag belastade anslaget under 2007.

Propositionen

Verksamheten

I april 2008 remitterades departementspromemorian *Nya villkor för presstödet* (Ds 2008:25) som innehöll förslag till ändringar i driftsstödet. I promemorian föreslogs ändringar i driftsstödet som hade utarbetats mot bakgrund av en EG-rättslig analys. I promemorian föreslogs bl.a. att gränser inför

för hur stor del av tidningarnas kostnader som får täckas av driftsstödet och att driftsstödet för högfrekventa storstadstidningar minskas etappvis under fem år för att därefter beräknas på samma sätt som driftsstödet för övriga hög- och medelfrekventa dagstidningar. Därutöver gjordes i promemorian bedömningen att de ändringar i driftsstödet som riksdagen hade beslutat om i juni 2006, utom den förändring som gäller nivån på driftsstödet till högfrekventa storstadstidningar, borde träda i kraft samtidigt som de föreslagna ändringarna. Ändringarna föreslogs börja gälla den 1 januari 2009 efter att ha anmälts och godkänts av Europeiska kommissionen.

I propositionen anger regeringen (utg.omr. 17 avsnitt 3.2.2) att några remissinstanser framfört att den EG-rättsliga analys som görs i promemorian inte är tillräcklig och anser att regeringen inte bör föreslå förändringar i presstödet med hänvisning till bestämmelserna om statsstöd i EG-fördraget innan det nuvarande stödet har prövats formellt av kommissionen.

Med utgångspunkt i dels regeringens beslut att på nytt notifiera de ändringar i driftsstödet som riksdagen beslutade i juni 2006, dels att de nu anmälda ändringarna (se nedan) sannolikt kommer att leda till att kommissionen granskar även det befintliga presstödet anför regeringen att det i dagsläget inte är aktuellt att gå vidare med promemorian förslag och bedömningar.

Anslaget

Regeringen föreslår att 567 119 000 kr anvisas under anslaget 8:2 *Presstöd* för 2009. Anslagsbeloppet är oförändrat i förhållande till innevarande år. Den anslagsökning om 60 000 000 kr som riksdagen beslutade om hösten 2006 (prop. 2006/07:1 utg.omr. 1, bet. 2006/07:KU1, rskr. 2006/07:48) och som var en följd av de tidigare beslutade förändringarna av driftsstödet som på nytt notifierades den 8 september 2008 till kommissionen i enlighet med EU:s statsstödsregler ingår således även i budgeten för 2009.

Motionerna

Christian Holm (m) föreslår i motion 2008/09:K258 att regeringen bör avskaffa presstödet och förenkla möjligheten att driva medieföretag. I motionen preciseras dels att presstödet bör avvecklas under en tvåårsperiod, dels att riksdagen är oförhindrad att besluta om nya regler och förutsättningar med syfte att förenkla och öka lönsamhet i att driva inte bara företag utan även medieföretag. Motionären anför vidare att presstödet snedvrider mediemarknaden, inte bara avseende enskilda dagstidningar, och att stödet hindrar utvecklingen och undergräver medias oberoende.

I motion 2008/09:K262 av Anna König Jerlmyr (m) föreslås att presstödet driftsstöd ska avvecklas i samband med att en översyn görs av andra finansieringsbehov inom kulturbudgeten. I motionen anförs bl.a. att presstödet driftsstöd inte bara är dyrt för skattebetalarna utan också skadligt för mediebranschen.

Per Åsling (c) föreslår i motion 2008/09:K385 att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening dels att regeringen bör ta initiativ till en översyn av presstödet och dess framtida inriktning, dels att regeringen fullföljer avvecklingen av reklamskatten som inleddes år 2006. Motionären framhåller att riksdagen redan 2002 gav regeringen till känna att reklamskatten borde avskaffas.

Tidigare behandling

Hösten 2007 behandlade utskottet en motion om en översyn av presstödet inklusive reklamskatten. Utskottet noterade då att regeringen har uppfattningen att reklamskatten ska avskaffas men att det kan ske först när de finansiella förutsättningarna för ett avskaffande föreligger. De förändringar som föreslogs under hösten 2007 skulle enligt regeringen ses som ett steg i avskaffandet. Utskottet fann mot denna bakgrund att det inte fanns skäl för en sådan översyn som föreslogs i motionen och avstyrkte den.

Övrigt

Information från Regeringskansliet

Konstitutionsutskottet har den 22 januari och den 31 januari 2008 erhållit information från företrädare för Regeringskansliet, däribland statssekreteraren vid Kulturdepartementet, om den pågående dialogen mellan regeringen och kommissionen i presstödsfrågan.

Vid konstitutionsutskottets sammanträde den 18 september 2008 lämnade kulturministern, åtföljd av statssekreterare och tjänstemän från Kulturdepartementet, information om utvecklingen i presstödsfrågan. Kulturministern framhöll att utgångspunkten från regeringens sida är att försvara presstödet samtidigt som den är öppen för sådana förändringar av stödet att det kan anses förenligt med EG:s statsstödsregler. Vidare informerades utskottet om att regeringen den 8 september 2008 i enlighet med EG:s statsstödsregler hade notifierat de ändringar i driftsstödet som riksdagen godkände i juni 2006.

Svarsskrivelser från kommissionen m.m.

Genom ett brev och en skrivelse överlämnade till regeringen den 7 november 2008 meddelar kommissionen att den anser att systemet med presstöd är en befintlig stödåtgärd i enlighet med artikel 1 b i rådets förordning nr

659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 88 i EG-fördraget (tillämpningsförordning) och att de ändringar som regeringen notifierade den 8 september 2008 inte ändrar klassificeringen av åtgärden som befintligt stöd.

Vidare anger kommissionen i sin skrivelse som sin preliminära uppfattning dels att presstödet förefaller vara oförenligt med den gemensamma marknaden, dels att systemet med presstöd kan anses vara förenligt med den gemensamma marknaden endast om de svenska myndigheterna vidtar lämpliga åtgärder för att lösa de konkurrensproblem som konstateras i kommissionens skrivelse.

Enligt artikel 17.2 i tillämpningsförordningen gäller att om kommissionen anser att en befintlig stödordning inte är eller inte längre är förenlig med den gemensamma marknaden, ska den underrätta den berörda medlemsstaten om sin preliminära uppfattning och ge den berörda medlemsstaten tillfälle att inkomma med sina synpunkter inom en månad. I vederbörligen berättigade fall får kommissionen förlänga denna tidsfrist.

Av artikel 18 i tillämpningsförordningen följer att om kommissionen mot bakgrund av de upplysningar som medlemsstaten har givit in enligt artikel 17 finner att den befintliga stödordningen inte är eller inte längre är förenlig med den gemensamma marknaden, ska den utfärda en rekommendation för den berörda medlemsstaten med förslag till lämpliga åtgärder. I rekommendationen kan särskilt föreslås att stödordningens innehåll ändras i substans, eller att krav som gäller förfaranden införs, eller att stödordningen avskaffas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag om anslag 8:2 *Presstöd* och avstyrker därmed motionerna 2008/09:K258 (m) och 2008/09:K262 (m).

Utskottet kommer att följa utvecklingen och regeringens agerande gentemot kommissionen i presstödsfrågan.

Utskottet noterar att regeringen har uppfattningen att reklamskatten ska avskaffas men att det kan ske först när de finansiella förutsättningarna för ett avskaffande föreligger. Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motion 2008/09:K385 (m).

Stöd till radio- och kassettidningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 8:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* på 123 456 000 kr.

Anslaget används för bidrag till dagstidningar i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Propositionen

Anslaget

Regeringen föreslår att 123 456 000 kr anvisas under anslaget 8:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* för 2009. Anslaget minskas med 2 000 000 kr jämfört med 2008 för omprioriteringar inom medieområdet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Radio- och TV-verket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 8:4 *Radio- och TV-verket* på 14 991 000 kr.

Anslaget används för Radio- och TV-verkets förvaltningskostnader. Radio- och TV-verket beslutar i frågor om tillstånd, avgifter och registrering som rör ljudradio- och TV-sändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan särskilt angiven myndighet.

Propositionen

Verksamheten

Radio- och TV-verket har i uppdrag att löpande förse Kulturdepartementet med information om utvecklingen inom medieområdet samt publicera statistik och annan information beträffande ägande- och branschstrukturer, teknik samt ekonomi. Verket publicerar bl.a. den årliga rapporten *Medieutveckling*.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 89 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 117 000 respektive 462 000 kr.

Anslaget

Riksdagen beslutade i november 2007 om ändringar i radio- och TV-lagen avseende tillståndsgivning för digital marksänd tv (prop. 2007/08:08, bet. 2007/08:KU4, rskr 2007/08:40). Ändringarna innebär bl.a. att Radio- och TV-verket meddelar alla sändningstillstånd för tv utom tillstånd för programbolag med uppdrag i allmänhetens tjänst. För 2008 tilldelades verket 700 000 kr i nivåhöjning för det nya uppdraget samt ytterligare 1 700 000 kr engångsvis för att täcka kostnaderna för arbetet med tillståndsgivning. Regeringen anför att den under 2009 avser att tillföra anslaget 2 000 000 kr engångsvis i syfte att täcka verkets kostnader för tillståndsgivningsarbetet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 14 991 000 kr anvisas under anslaget 8:4 *Radio- och TV-verket* för 2009. Anslagsökningen i förhållande till 2008 på 506 000 kr beror dels på pris- och löneomräkning (233 000 kr), dels på regeringens ökning av anslaget för att möta verkets ökade kostnader vid tillståndsgivningsarbetet (273 000 kr).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Granskningsnämnden för radio och TV

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 8:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* på 11 275 000 kr.

Anslaget används för nämndens förvaltningskostnader. Granskningsnämnden för radio och TV ska genom efterhandsgranskning utöva tillsyn över att programföretagen följer reglerna som rör innehållet i ljudradio- och tv-

sändningar till allmänheten. Vidare ska nämnden följa innehållet i utländska ljudradio- och tv-sändningar som riktas till den svenska allmänheten. Nämnden granskar program efter anmälan eller på eget initiativ. Ett mål för nämnden är att öka kunskapen hos allmänheten om gällande regelsystem och om nämndens verksamhet och praxis. Nämnden har också i uppdrag att rapportera till regeringen om radio- och tv-företagens programverksamhet.

Propositionen

Verksamheten

I propositionen anges att radio och tv i allmänhetens tjänst är en central del av mediepolitiken. Granskningsnämndens rapport visar att SVT, SR och UR i huvudsak uppfyllt sina public serviceuppdrag under 2007, som är det första året i den nuvarande tillståndsperioden.

Granskningsnämnden för radio och TV lämnar varje år minst en rapport om radio- och tv-företagens programverksamhet. Under 2007 har två rapporter publicerats: Svenskt TV-utbud 2006 samt Mångfald och kvalitet. Public service-TV 1998–2006 – en utvärdering. Skriften Granskat och klart ges ut årligen och innehåller referat av de beslut som har fattats vid sammanträde med nämnden samt av nämndens ordförande.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 1 208 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 586 000 respektive 615 000 kr.

Anslaget

Granskningsnämndens verksamhet finansieras delvis genom att medel anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida. För 2009 föreslås att 7 320 000 kr delfinansierar nämndens verksamhet (se prop. 2008/09:1 utgiftsområde 17, avsnitt 14.6.5).

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att anslaget 8:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* anvisas 11 275 000 kr för 2009. Anslagsökningen i förhållande till 2008 på 200 000 kr beror endast på pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för 2009 anvisar ett anslag 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information* på 18 381 000 kr och avstyrker motionsyrkanden om nedläggning av institutet samt åtgärder dels för en bred och folkligt förankrad EU-debatt, dels för att förbättra information om EU.

Jämför reservation 4 (s).

Inom anslaget finansieras viss verksamhet från regeringens sida för information om EU och utvecklingen i samarbetet inom unionen. Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) tar fram forskningsbaserade analyser och annat underlag i frågor om utvecklingen av Europeiska unionen och Sveriges Europapolitik.

Propositionen

Verksamheten

Sieps ska fungera som ett oberoende forskningsinstitut och som en länk mellan aktörer i beslutsprocessen och den akademiska världen. Sieps forsknings- och utredningsverksamhet bedrivs huvudsakligen inom ramen för tre övergripande teman: makt och demokrati i EU, EU:s roll i världen samt effekter av EU:s politik. Under 2007 publicerade Sieps 19 skrifter samt anordnade ett stort antal välbesökta seminarier. Myndigheten vidareutvecklade även sitt internationella kontaktbyggande på olika sätt.

En utvärdering av Sieps verksamhet har skett genom utredningen Vägval för Sieps – en översyn av Svenska institutet för europapolitiska studier (SOU 2007:109). Utredningen remissbehandlades under våren 2008. Regeringen beslutade den 4 september 2008 en ny förordning med instruktion för Sieps.

Anslagssparandet uppgick under 2007 till 4 469 000 kr, för budgetåret 2006 respektive 2005 uppgick det till 4 576 000 respektive 180 000 kr.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inga invändningar och bedömer att årsredovisningen för Sieps i allt väsentligt är rättvisande.

Anslaget

Regeringen föreslår att 18 381 000 kr anvisas under anslaget 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information* för 2009. I förhållande till 2008 ökar anslaget med 5 174 000 kr. Anslagsökningen beror främst på att regeringen avser att möta behovet av information och dialog om Sveriges medlemskap i EU med en förstärkning på 5 000 000 kr. Responderande anslagsökning utgörs av pris- och löneomräkning.

Motionerna

I motion 2008/09:K397 av Berit Andnor m.fl. (s) föreslås ett tillkännagivande om åtgärder för en bred och folkligt förankrad EU-debatt (yrkande 5). När Kommittén för EU-debatt lades ned i samband med den borgerliga regeringens första budgetförslag togs enligt motionärerna även medel bort för att stimulera debatt och upplysningsverksamhet kring EU-frågor. Motionärerna beklagar djupt det faktum att den möjlighet som fanns med kommittén att stimulera debatt numera saknas. De anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur en bred och folkligt förankrad EU-debatt bäst kan stimuleras.

I motion 2008/09:K356 av Mikael Johansson m.fl. (mp) föreslås en minskning av anslaget med 18 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag, vilket i stort sett motsvarar hela anslaget (yrkande 1 i denna del). Motionärerna anför att Sieps i huvudsak fungerar som en debattklubb som producerar skrifter, håller symposier m.m. Motionärerna anser att detta inte kan anses prioriterat eller ens behövligt, varför Sieps bör avskaffas (yrkande 11).

I motion 2008/09:K314 av Alf Svensson (kd) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som har anförts i motionen om att förbättra information om EU, dess beslut och administration så att EU "kommer närmare" svenska medborgare. I motionen anförts att det borde vara självklart att bl.a. förse varje parlamentariker med en tidning i stil med Riksdag och Departement rubricerad förslagsvis EU-parlament och Kommission.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslag 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information* för 2009 ska uppgå till 18 381 000 kr och avstyrker motion 2008/09:K356 (mp) yrkandena 1 i denna del och 11, enligt vilka Sieps bör avskaffas.

Såvitt avser frågan om EU-debatt delar utskottet inte den i motion 2008/09:K397 (s) yrkande 5 framförda uppfattningen att regeringen behöver uppmärksammas på behovet av åtgärder för en bred och folkligt förankrad EU-debatt. Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandet.

Såvitt avser frågan om att förbättra informationen om bl.a. unionssamarbetet så att EU ”kommer närmare” svenska medborgare anser utskottet att regeringens förslag om anslagsökning och användningen därav i viss mån tillgodoser motionens yrkande. Därmed avstyrker utskottet motion 2008/09: K314 (kd).

Riksdagsförvaltningens årsredovisning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagsstyrelsens redogörelse Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2007 läggs till handlingarna.

Redogörelsen

I redogörelse 2007/08:RS2 lämnas en redovisning för riksdagsförvaltningens verksamhet under verksamhetsåret 2007. Där lämnas uppgifter om riksdagens personal och riksdagsförvaltningens organisation. Riksdagsförvaltningen redovisar fr.o.m. i år resultatet fördelat på endast en verksamhetsgren, *Stödet till den parlamentariska processen*. Redogörelsen innehåller även en finansiell redovisning samt en bilaga med redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till riksdagsstyrelsen och riksdagsförvaltningen under 2007. I anslagsdirektivet för 2007 anges mål för riksdagsförvaltningen men inga verksamhetsanknutna uppdrag.

Enligt redogörelsen har riksdagsförvaltningen under 2007 svarat för stöd till den parlamentariska processen i enlighet med de mål som anges i anslagsdirektivet och inom fastställda ramar. Särskilda insatser har gjorts inom de satsningsområden och andra prioriterade områden som riksdagsstyrelsen fastställt i planeringsanvisningarna. De generella uppföljningar som gjorts av förvaltningens verksamhet visar ett positivt resultat, och de särskilda satsningarna har genomförts enligt planerna mot uppställda mål.

De uppföljningar och s.k. serviceenkäter som gjorts visar att riksdagsförvaltningens stöd och service till riksdagsledamöterna och till anställda vid partigruppernas kanslier överlag fungerat väl. Trots detta kommer enligt redogörelsen insatser att genomföras för att ytterligare höja kvaliteten i verksamheten. I redogörelsen nämns även att det finns anledning att närmare analysera förvaltningens stöd och service till partikanslierna. Arbete med detta pågår och kommer att slutföras under 2008.

I redogörelsen anges därtill bl.a. att utöver riksdagsförvaltningens kostnader på 1 168 miljoner kronor, har 415 miljoner kronor utbetalats i form av stöd och bidrag, främst som stöd till partigrupperna i riksdagen (242 miljoner kronor, varav ca 202 miljoner kronor avseende politiska sekrete-

rare) samt som stöd till politiska partier (158 miljoner kronor). De totala kostnaderna för verksamhet och transfereringar har enligt redogörelsen minskat med drygt 34 miljoner kronor jämfört med 2006, vilket motsvarar en minskning med ca 2 % jämfört med 2006 års verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen för riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2007 till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Mål för demokratipolitiken, punkt 2 (s)

av Berit Andnor (s), Morgan Johansson (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Billy Gustafsson (s), Phia Andersson (s) och Inger Jarl Beck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:K397 yrkande 6 och avslår proposition 2008/09:1 utgiftsområde 1 punkterna 1 och 2.

Ställningstagande

För att stärka demokratin är det nödvändigt att utveckla de demokratiska beslutsprocesserna. Enligt vår mening måste de demokratiska institutionerna ges kraft och verktyg att föra samhällsutvecklingen i den riktning som medborgarna vill se. Medborgarna måste i sin tur ha goda möjligheter till insyn, delaktighet och inflytande. Den representativa demokratin ger möjlighet till påverkan också för den som inte har tid eller kraft att själv engagera sig. Genom de allmänna valen har alla medborgare möjlighet att påverka politikens utformning. Varje röst räknas lika oavsett förmåga att på andra sätt göra sig hörd. Därför är ett högt valdeltagande ett mål i sig.

Vi anser att den representativa demokratin bör stärkas. Det bör ske genom att de traditionella kanalerna till inflytande värnas. Att uppmuntra engagemang också vid sidan av den representativa demokratin innebär ingen motsättning. Att öppna för inflytande via folkrörelser och nätverk vid sidan av den representativa demokratin formella institutioner kräver dock försiktighet så att inte principen att allas röst ska räknas lika åsidosätts.

För att nå fram till det övergripande målet att folkstyrelsen ska värnas och fördjupas krävs enligt vår mening dels ett ökat valdeltagande i samtliga nationella val samt valet till Europaparlamentet, dels att fler människor ska inneha någon form av politiskt förtroendeuppdrag på kommunal nivå och att antalet personer som någon gång i livet innehått ett sådant förtroendeuppdrag ska öka, dels att möjligheterna att delta i och påverka

den politiska processen ska bli bättre och att andelen som deltar ska öka, dels ett säkerställande av full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige.

Riksdagen bör avvisa förslaget till förändringar i demokratimålet. Målet bör även fortsättningsvis lyda: Det övergripande målet för demokratipolitiken är att folkstyrelsen ska värnas och fördjupas.

2. Hovstat för den blivande statschefen, punkt 4 (s)

av Berit Andnor (s), Morgan Johansson (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Billy Gustafsson (s), Phia Andersson (s) och Inger Jarl Beck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:K397 yrkande 2.

Ställningstagande

I de andra nordiska monarkierna har den blivande statschefen en egen hovstat eller motsvarande ordning. Det bör gälla även i Sverige.

Vi anser att finansieringen av kronprinsessans officiella funktioner ska lösas genom en egen hovstat inom ramen för dagens anslag.

3. Utrikesdepartementets jämställdhetskompetens, punkt 9 (v)

av Marianne Berg (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:N210 yrkande 5 och avslår motion 2008/09:K255.

Ställningstagande

För att Sverige ska kunna föra en handelspolitik som bidrar till ökad jämställdhet mellan män och kvinnor och synliggör handelns konsekvenser för maktrelationerna mellan män och kvinnor krävs politisk vilja men också resurser och kunskap. På Utrikesdepartementets enheter för internationell handelspolitik saknas dessa resurser.

Jag anser att regeringen måste återkomma till riksdagen med en handlingsplan för hur man ska förstärka jämställdhetskompetensen inom Utrikesdepartementets enheter för handel.

4. Debatt kring EU-frågor, punkt 10 (s)

av Berit Andnor (s), Morgan Johansson (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Billy Gustafsson (s), Phia Andersson (s) och Inger Jarl Beck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:K397 yrkande 5 och avslår motion 2008/09:K314.

Ställningstagande

En av konsekvenserna av den borgerliga regeringens första budgetförslag var att Kommittén för EU-debatt lades ned samtidigt som anslaget den disponerade för att stimulera debatt och upplysningsverksamhet kring EU-frågor i folkrörelseregi togs bort utan att det ersattes av något annat. Kommittén utförde en väldigt viktig uppgift genom att ge bidrag till lokalt föreningsliv, organisationer och skolor för att ordna debatter och olika typer av aktiviteter just för att stimulera debatten lokalt.

Enbart från juli till september 2006 hölls ett femtiotal seminarier runtom i landet med stöd från kommittén. Det genomfördes 1 700 aktiviteter och 450 projekt om EU under den tid som kommittén fanns, och 10 600 elever berördes. Vi beklagar djupt att denna möjlighet att stimulera debatten nu saknas.

Nu föreslår regeringen en utökning av anslaget för Sieps och EU-information med 5 miljoner kronor för 2009. Samtidigt är stödet för folkligt initierad debatt på 15 miljoner kronor helt borttaget sedan två år. Kontrasten är slående. Regeringen menar uppenbarligen att den folkliga EU-debatten ska ersättas av statligt utformad propaganda. Detta är enligt vår mening helt oacceptabelt. Vi menar att den utökning som regeringen nu föreslår i stället bör användas till att stimulera en bred debatt, gärna genom ett återupplivande av Kommittén för EU-debatt.

Vi anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till hur en bred och folkligt förankrad EU-debatt bäst kan stimuleras.

Särskilda yttranden

1. Anslag m.m. för 2009 inom utgiftsområde 1, punkt 1 (s)

Berit Andnor (s), Morgan Johansson (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Billy Gustafsson (s), Phia Andersson (s) och Inger Jarl Beck (s) anför:

I vår motion En ansvarsfull ekonomisk politik för jobb och välfärd beskriver vi socialdemokrater hur det går att bygga ett bättre Sverige utan att öka orättvisorna och förstärka klyftorna i samhället. Vi har den senaste tiden sett hur finanskrisen slår hårt och djupt in i människors vardag. Varslen ökar för varje dag och oron stiger inför vad framtiden har att bjuda. Då krävs en sammanhållen politik för en sammanhållen nation i stället för den politik regeringen nu bedriver. Ökade orättvisor har inte varit och är inte heller i framtiden svaret på människors problem.

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna avser dock att den 19 november 2008 fastställa andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten, och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2009 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år kommer att låsa såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fatta beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2009 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 1 inte får överstiga 12 372 919 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet understiger denna nivå och kan således formellt tas upp till behandling.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen kommer att ge budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att reservera oss. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 1 borde ha begränsats med 593 000 000 kr på det sätt som framgår av Socialdemokraternas motion 2008/09:K397.

I motionen föreslår vi bl.a. att huvuddelen av Regeringskansliets anslags-sparande, som är mycket stort, ska dras in och att regeringen ska återkomma med förslag till en minskning av anslagssparandet. Därmed skulle anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* minskas med 600 000 000 kr jämfört med regeringens förslag för budgetåret 2009.

Vi vill även att länsstyrelserna i storstäderna tillförs ca 2 miljoner kronor för att öka länsstyrelsernas möjlighet att fullgöra sitt tillsynsansvar av det tredje penningtvättsdirektivet.

Därtill vill vi inrätta en Integritetsombudsman som på ett samlat sätt tillvaratar integritetsskyddsintresset och bevakar att dess gränser inte överträds. Därför anser vi att riksdagen dels bör inrätta ett nytt anslag 6:7 *Integritetsombudsman*, dels bör anvisa 5 miljoner kronor till anslaget under budgetåret 2009 och 10 miljoner kronor under 2010 respektive 2011.

2. Anslag m.m. för 2009 inom utgiftsområde 1, punkt 1 (v)

Marianne Berg (v) anför:

En majoritet av riksdagens ledamöter, representerade av Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna, beslutar den 19 november 2008 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och en beräkning av statens inkomster. Ett tak för statens utgifter inklusive pensionssystemet vid sidan av statsbudgeten fastställs då för 2009, 2010 och 2011.

Vänsterpartiet menar att Sverige behöver en rejäl förändring av politiken för fler jobb, ökad rättvisa, förstärkt välfärd och kloka investeringar för framtiden. Vi presenterar i vår budgetmotion 2008/09:Fi271 en helt annan inriktning för den ekonomiska politiken än vad riksdagsmajoriteten fattat beslut om. Vårt budgetalternativ avvisar regeringens politik, som är närsynt och oansvarig, som systematiskt ger mer till dem som har mest och som i grunden angriper och eroderar den svenska välfärdsmodellen. Vi avvisar regeringens kraftiga skattesänkningar, attackerna på de gemensamma trygghetssystemen och urgröpningen av det gemensamma ägandet. Vänsterpartiet gör en radikalt annorlunda bedömning än regeringen och riksdagsmajoriteten av de långsiktiga behoven för svensk ekonomi. Vi ifrågasätter de penning- och finanspolitiska ramverken som vi menar försvårar en politik för full sysselsättning.

Vänsterpartiets budgetmotion innehåller en mängd förslag som på olika sätt stimulerar ekonomin och stärker Sveriges långsiktiga växtkraft. Vi föreslår en stor satsning för fler anställda i den offentliga sektorn. Det handlar om kraftfulla åtgärder i syfte att förbättra kvaliteten inom bl.a. sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen. Vi anslår också betydande medel för ökade investeringar i infrastruktur, bostäder och klimatåtgärder. Vi ser jämställdheten som en strukturell fråga om makt och resurser och föreslår en rad politiska insatser för att förändra ojämlika strukturer. Vi genomför ett omfattande socialt reformprogram på en rad områden. Detta är i motsats till regeringens politik, som försitter goda chanser och vrider klockan tillbaka, ett ansvarsfullt budgetalternativ som använder de gemensamma resurserna bättre, mer rättvist och mer framtidsinriktat.

När regeringen presenterade budgetpropositionen för 2009 befann sig den svenska ekonomin i en kraftig konjunkturedgång. Trots detta var budgetpropositionen i princip renons på stabiliseringspolitiska förslag. Därefter har det globala finanssystemet i det närmaste kollapsat. Det stod tidigt klart under hösten att finanskrisen skulle få betydande konsekvenser för den reala svenska ekonomin. Konjunkturinstitutet räknar med en BNP-till-

växt på -0,1 procent för 2009, vilket kan jämföras med regeringens prognos i budgetpropositionen som låg på 1,3 procent. Regeringen har under hösten dels lagt en proposition för stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61), dels en proposition för en bättre fungerande kreditförsörjning via en stärkning av AB Svensk Exportkredit och Almi Företagspartner AB (prop. 2008/09:73). Innehållet i dessa propositioner är i huvudsak bra. Men det räcker inte på långa vägar för att på ett verkningsfullt sätt motverka den kraftiga lågkonjunktur som den svenska ekonomin nu befinner sig i. Budgetpropositionen för 2009 var i princip överspelad redan när den presenterades och regeringens underlåtenhet att under hösten revidera budgeten och lägga fram ett kraftfullt åtgärds paket för att motverka lågkonjunkturen riskerar att leda till mycket allvarliga konsekvenser.

Vänsterpartiet har presenterat sitt budgetalternativ för utgiftsområde 1 i motion 2008/09:K307. Vi föreslår ett sparbeting på hovstaten på 11 miljoner kronor vilket motsvarar 10 % av anslaget 1:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* samt att riksdagsledamöternas arvoden minskas avsevärt och knyts till prisbasbeloppet, vilket medför en minskning med 43 miljoner kronor av anslaget 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.*

Vi föreslår också att de ekonomiska bidragen till organisationer som företräder nationella minoriteter får ett ökat bidrag med 5 miljoner kronor, vilket innebär en motsvarande ökning av anslaget 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter*.

Då riksdagsmajoriteten kan antas komma att fatta ett rambeslut om en helt annan inriktning av den ekonomiska politiken än den som Vänsterpartiet presenterat deltar jag inte i beslutet om fördelningen av anslag inom utgiftsområde 1, och jag presenterar inget formellt motförslag till utskottsbehandling.

3. Anslag m.m. för 2009 inom utgiftsområde 1, punkt 1 (mp)

Mikael Johansson (mp) anför:

Miljöpartiet har presenterat sitt alternativ till ekonomisk politik och budgetpolitik i budgetmotionen Fi272 och tillhörande kommittémotioner.

I vår budgetmotion konstaterar vi att läget i världsekonomin just nu försämras snabbt. Konjunkturbarometern pekar på att hushållens syn på ekonomin är betydligt dystrare än normalt. Även arbetsmarknaden försvagas påtagligt. Sysselsättningen förväntas sjunka och arbetslösheten stiga. Antalet lediga platser som anmäls till Arbetsförmedlingen minskar, antalet ungdomsarbetslösa har stigit. Antalet varsel stiger. Risken är stor för en kraftig konjunkturedgång.

Miljöpartiet de gröna föreslår i årets budgetmotion flera åtgärder som syftar till att stärka Sveriges konkurrenskraft och samtidigt möta konjunkturedgången. Bland annat presenteras ett omfattande paket med yrkesut-

bildningar som syftar till att öka företagens tillgång på arbetskraft samtidigt som det skapas nya chanser för stora grupper att komma in på arbetsmarknaden.

På längre sikt menar vi att klimatförändringen är den utan jämförelse största utmaning som Sverige och världen just nu möter. I budgetmotionen föreslår vi omfattande insatser för att minska Sveriges utsläpp av växthusgaser. Med Miljöpartiets politik minskar Sveriges oljeberoende snabbt vilket stärker vår ekonomiska ställning och gör oss mindre sårbara för globala konjunktursvängningar. De investeringar i järnväg och energieffektivisering av bostäder som vi föreslår skapar nya arbetstillfällen. Satsningar på ny energiteknik och miljöteknik skapar möjligheter för nya företag att växa fram. Det är vår övertygelse att det går att förena ekonomisk utveckling och skapande av nya jobb och företag med att ställa om samhället i hållbar riktning.

I Miljöpartiets budgetmotion presenteras en ny satsning för att nå miljömålen. Vi tar till skillnad från regeringen Miljömålsrådets rekommendationer på allvar. Vi presenterar också reformer av våra trygghetssystem som gör att arbetsmarknaden fungerar bättre och att färre personer hamnar utanför.

Regeringen Reinfeldt har genom sin skatte- och otrygghetspolitik skapat klyftor i Sverige. Många människor har farit illa. Vår ambition är att skapa förutsättningar för alla människor att delta på arbetsmarknaden och bidra till samhället utan att för den skull straffa dem som är sjuka och arbetslösa. Införande av barntid skapar bättre möjlighet för småbarnsföräldrar att kombinera föräldraskap och arbete. Med Miljöpartiets budgetförslag minskar klyftorna i Sverige och solidariteten ökar.

Vi presenterar också omfattande satsningar för att motverka diskriminering vilket gör att det skapas större möjligheter för fler människor att delta på arbetsmarknaden. De förändringar vi föreslår kring skatter, socialförsäkringar och miljö- och klimatpolitiken leder till ökad rättvisa mellan män och kvinnor. I årets budgetmotion görs en stor satsning på att höja kvaliteten i skolan. Vi skapar utrymme för pedagogisk utveckling, fortbildning av lärare och större möjligheter till modersmålsundervisning och ämnesundervisning på modersmål.

En avgörande fråga för ekonomisk utveckling, välbild och fungerande arbetsmarknad är en god folkhälsa. Miljöpartiet föreslår flera satsningar för bättre folkhälsa, liksom satsningar för att förebygga mäns våld mot kvinnor. Andra stora satsningar som vi föreslår är inom miljö- och klimatbiståndet.

Riksdagens majoritet bestående av Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna har i finansutskottet ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Genom det beslutet har man också avstyrkt Miljöpartiets förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster och därmed förutsättningarna för vårt budgetförslag. Av den här

anledningen tar vi inte del i beslutet om anslag inom utgiftsområde 1. I stället redovisar jag här den fördelning av anslag inom utgiftsområdet som förordas i vår anslagsmotion 2008/09:K356.

Vad gäller anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* föreslås i motionen att de extra medel som enligt regeringens förslag tillförs Regeringskansliet för det svenska ordförandeskapet i EU halveras samt att regeringens sociala råd avskaffas. Detta skulle medföra en minskning av anslaget med 335 miljoner kronor.

I motionen föreslås även att anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* ökas med sammanlagt 35 miljoner kronor för budgetåret 2009. Anslagsökningen beror bl.a. på en särskild satsning på nya åtgärder i syfte att nå miljömål på 133 miljoner kronor under 2009, en satsning i syfte att ge länsstyrelserna en ökad samordnad roll vad gäller bl.a. kartläggningar och ökad tillsyn i frågor om mäns våld mot kvinnor på 10 miljoner kronor, en satsning för förbättrad miljötillsyn av miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken på 10 miljoner kronor, och på ett bidrag på 10 miljoner kronor till länsstyrelserna för att täcka deras kostnader för samordningsansvaret i arbetet med regionala program för att avveckla oljeberoendet. Vidare föreslås i motionen även utgiftsminskningar vad gäller anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* I motionen föreslås dels att avgifter för den obligatoriska förprovningen av djurstallar återinförs vilket gör det möjligt att minska anslaget med 10 miljoner, dels att länsstyrelserna inte tar över den operativa djurskyddskontrollen från kommunerna vilket skulle innebära att anslaget kan minskas med ytterligare 118 miljoner.

I motionen föreslås vidare en ökning av anslaget 6:2 *Justitiekanslern* med 1 miljon kronor utöver vad regeringen föreslår i syfte att bekämpa s.k. hatbrott.

Därtill föreslås i motionen att Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) ska läggas ned, vilket skulle innebära att anslaget 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information* minskas med 18 miljoner kronor.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2008/09:1

Proposition 2008/09:1 Budgetpropositionen för 2009 utgiftsområde 1:

1. Riksdagen godkänner att målet för politikområdet Demokrati upphör att gälla (avsnitt 9.3).
2. Riksdagen godkänner det mål för demokratipolitiken som regeringen föreslår (avsnitt 9.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 6:1 Allmänna val och demokrati besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor under 2010, högst 5 000 000 kronor under 2011 och högst 5 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 9.9.1).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 6:6 Stöd till politiska partier besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 170 200 000 kronor under 2010 (avsnitt 9.9.6).
5. Riksdagen godkänner att målet för politikområdet Minoritetspolitik upphör att gälla (avsnitt 10.3).
6. Riksdagen godkänner det mål för regeringens politik avseende nationella minoriteter som regeringen föreslår (avsnitt 10.3).
7. Riksdagen anvisar för 2009 anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, när det gäller anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning: (se prop.)
8. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (avsnitt 2.1).
9. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (avsnitt 2.2).
10. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2009–2011 (avsnitt 5.4.2).
11. Riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2009 besluta om lån i Riksgälden för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kronor (avsnitt 5.4.2).
12. Riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2009 besluta om lån i Riksgälden för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 150 000 000 kronor (avsnitt 5.4.2).
13. Riksdagen beslutar att för ramanslaget 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ska för 2009 finnas en anslagskredit på högst 5 procent av anvisat anslag (avsnitt 5.4.1).

14. Riksdagen beslutar att Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO) för 2009 får anslagsfinansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet (avsnitt 5.4.3).
15. Riksdagen anvisar för 2009 anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, såvitt avser anslag som är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter, enligt följande uppställning: (se prop.)

Redogörelse 2007/08:RS2

Redogörelse 2007/08:RS2 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2007.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:K265 av Catharina Bråkenhielm (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en tydligare upphandlingspolicy för livsmedel till restaurang Rosenbad med utgångspunkt i svensk djurskydds- och miljölagstiftning.

2007/08:K354 av Anders Karlsson och Tomas Eneroth (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges regering ska åka i svenska bilar.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:K215 av Nina Larsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda inrättandet av ett inrikesdepartement.

2008/09:K223 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till nödställda svenskar utomlands.

2008/09:K231 av Jörgen Johansson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda behovet av inrättandet av ett plan- och bostadsdepartement.

2008/09:K255 av Anne Ludvigsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhet i UD.

2008/09:K258 av Christian Holm (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör avskaffa presstödet och förenkla möjligheten att driva medieföretag.

2008/09:K259 av Lars Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svensk representation i Irak.

2008/09:K262 av Anna König Jerlmyr (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av den del av presstödet som avser driftstöd.

2008/09:K264 av Tommy Waidelich och Yilmaz Kerimo (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att åter öppna den svenska ambassaden i Libanon.

2008/09:K266 av Birgitta Sellén (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska representationens FN-kontor i New York får personalförstärkning under Sveriges EU-ordförandeskap hösten 2009.

2008/09:K270 av Christian Holm (m):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om finansieringen av tidningen Riksdag & Departement.

2008/09:K281 av Magdalena Streijffert (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa avvecklingen av ambassader i länder i syd.

2008/09:K286 av Solveig Hellquist (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att tillse att villkoren för utlandsstationerade tjänstemän i den svenska statsförvaltningen är sådana att det säkerställer att Sverige framdeles har en stark diplomatisk representation i andra länder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa rekryteringen till våra svenska beskickningar i utlandet – även till mindre attraktiva platser och uppdrag.

2008/09:K306 av Rolf K Nilsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Regeringskansliet bör införa svenska e-postadresser.

2008/09:K307 av Lars Ohly m.fl. (v):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring	
		(tkr)	(tkr)
7:1	Åtgärder för nationella minoriteter	14 000	5 000
1:1	Kungliga hov- och slottsstaten	112 121	- 11 000
2:1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	818 128	- 43 000
	Summa		- 49 000

2008/09:K314 av Alf Svensson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra informationen om EU, dess beslut och administration så att EU ”kommer närmare” svenska medborgare.

2008/09:K328 av Camilla Lindberg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om UD-anställdas arbetsvillkor.

2008/09:K350 av Margareta Cederfelt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öppna en svensk ambassad i Georgien.

2008/09:K356 av Mikael Johansson m.fl. (mp):

- Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning:

Anslag (nr)	Anslag	Anslagsförändring (miljoner kronor)		
		2009	2010	2011
4:1	Regeringskansliet m.m.	-335	-25	
5:1	Länsstyrelserna m.m.	35	52	72
9:1	Sv. institutet för europapolitiska studier samt EU-information	-18	-19	-19,5
6:2	Justitiekanslern	1	1	1
	Summa utgiftsområde:	-317	9	53,5

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge länsstyrelserna ansvar för en särskild satsning på nya åtgärder för att nå miljömålen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge länsstyrelserna ansvar för samordning avseende arbetet med frågor om mäns våld mot kvinnor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningen på förbättrad miljötillsyn.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regionala program för att avveckla oljeberoendet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra avgiften för den obligatoriska förprovningen av djurstallar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avslå förslaget om att överföra djurskyddskontrollen samt kontrollen av foder och livsmedel i primärproduktionen till statlig regi.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge JK större möjligheter att bekämpa hatbrott och att i arbetslivet värna meddelar- och yttrandefrihet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en halvering av ökningen av kostnaden för Sveriges förberedelser inför ordförandeskapet i EU.
10. Riksdagen avslår förslaget om att inrätta ett socialt råd.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps).

2008/09:K362 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen begär att regeringen omlokaliserar Sveriges ambassad från Tel Aviv till västra Jerusalem.

2008/09:K367 av Mehmet Kaplan och Lage Rahm (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda inrättandet av en integritetsskyddsombudsman.

2008/09:K385 av Per Åsling (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fullfölja avvecklingen av reklamskatten och om att se över presstödet.

2008/09:K388 av Leif Pagrotsky (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenska språket i regeringens webbadresser.

2008/09:K397 av Berit Andnor m.fl. (s):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
4:1 Regeringskansliet m.m.	6 927 585	-600 000
5:1 Länsstyrelserna m.m.	2 550 900	+2 000
Nytt anslag Integritetsombudsman	0	+5 000
Summa	12 372 919	-593 000

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hovstaten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Regeringskansliets anslag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenska beskickningar utomlands.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för en bred och folkligt förankrad EU-debatt.
6. Riksdagen beslutar införa mål för demokratipolitiken i enlighet med vad som anförs i motionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av åtgärder mot penningtvätt.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en integritetsombudsman.

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en integritetsombudsman.

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s):

70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en integritetsombudsman.

2008/09:C209 av Egon Frid m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återinrätta ett miljö- och samhällsbyggnadsdepartement som tar ett samlat grepp om miljö-, energi- och samhällsbyggnadsfrågorna.

2008/09:U293 av Cecilia Wikström i Uppsala (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utnämna en kulturattaché vid svenska ambassaden i Tel Aviv.

2008/09:U349 av Urban Ahlin m.fl. (s):

101. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges representation i världen.

2008/09:Ub540 av Holger Gustafsson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att fördjupa svensk politisk och diplomatisk utbildning med målsättningen att bättre förstå religioners betydelse för internationella relationer.

2008/09:N210 av Hans Linde m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en handlingsplan för hur man ska förstärka jämställdhetskompetensen inom Utrikesdepartementets enheter för handel.

2008/09:A290 av Josefin Brink m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en jämställdhetsminister med övergripande mandat och ett renodlat jämställdhetsdepartement.

BILAGA 2

Riksdagsstyrelsens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***10 §¹**

Stödet är avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det *skall* motsvara kostnaden för en politisk sekreterare per riksdagsledamot.

Vid bestämmande av stödets storlek *skall* beloppet 48 800 kronor per politisk sekreterare och månad ligga till grund för beräkningen.

Stödet är avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det *ska* motsvara kostnaden för en politisk sekreterare per riksdagsledamot.

Vid bestämmande av stödets storlek *ska* beloppet 50 300 kronor per politisk sekreterare och månad ligga till grund för beräkningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

---

¹ Senaste lydelse 2007:1355.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §¹

Ledamoten beslutar själv om inrikes tjänsteresor och om lämpligt färdmedel med hänsyn tagen till kostnads- och tidsaspekter.

Ledamoten beslutar själv om inrikes tjänsteresor och om lämpligt färdmedel med hänsyn tagen till kostnads-, tids- eller miljöaspekter.

Riksdagsförvaltningen meddelar närmare föreskrifter om användning av färdmedel och resetjänster för vilka särskilt avtal träffats mellan riksdagsförvaltningen och en leverantör.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

---

¹ Senaste lydelse 2006:998.

BILAGA 3

Utskottets förslag till anslag för 2009 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Utskottets förslag stämmer överens med regeringens respektive riksdagsstyrelsens förslag till anslagsfördelning. Företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna redovisar sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Utskottets förslag till anslag för 2009 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag
1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	(ram)	112 121
2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ¹	(ram)	818 128
2:2 Riksdagens förvaltningsanslag ¹	(ram)	645 609
2:3 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen ¹	(ram)	69 700
3:1 Sametinget	(ram)	43 214
4:1 Regeringskansliet m.m.	(ram)	6 927 585
5:1 Länsstyrelserna m.m.	(ram)	2 550 900
6:1 Allmänna val och demokrati	(ram)	207 090
6:2 Justitiekanslern	(ram)	24 163
6:3 Datainspektionen	(ram)	32 733
6:4 Svensk författningssamling	(ram)	845
6:5 Valmyndigheten	(ram)	14 389
6:6 Stöd till politiska partier	(ram)	170 200
7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	(ram)	14 437
8:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	(ram)	6 583
8:2 Presstöd	(ram)	567 119
8:3 Stöd till radio- och kassettidningar	(ram)	123 456
8:4 Radio- och TV-verket	(ram)	14 991
8:5 Granskningsnämnden för radio och TV	(ram)	11 275
9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	(ram)	18 381
Summa		12 372 919

¹ Anslag avsedda för riksdagen eller dess myndigheter

BILAGA 4

Utrikesutskottets yttrande 2008/09:UU1y

Utrikesförvaltningen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har vid sammanträde den 14 oktober 2008 beslutat att bereda utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen 2008/09:1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse jämte eventuella motioner.

Utrikesutskottet väljer att i det följande lämna synpunkter på anslag 4:1 Regeringskansliet m.m., inom utgiftsområde 1 samt på motionerna 2008/09:K223 (fp), 2008/09:K255 (s), 2008/09:K259 (s), 2008/09:K264 (s), 2008/09:K266 (c), 2008/09:K281 (s), 2008/09:K286 (fp) yrkande 2 och 3, 2008/09:K328 (fp), 2008/09:K350 (m), 2008/09:K362 (kd), 2008/09:K397 (s) yrkande 4, 2008/09:U293 (fp) yrkande 3, 2008/09:U349 (s) yrkande 101, 2008/09:N210 (v) yrkande 5, 2008/09:Ub540 (kd) yrkande 2.

Inom ramen för ärendets beredning har en föredragning av kabinetssekreterare Frank Belfrage, expeditionschefen Inga Eriksson Fogh samt biträdande enhetschefen Anna Hammargren ägt rum inför utskottet den 16 oktober 2008.

Propositionen

Utrikesrepresentationen bestod i december 2007 av 104 utlandsmyndigheter, varav 86 ambassader, 12 konsulat samt 6 representationer och delegationer. Sverige har diplomatiska förbindelser med i stort sett alla självständiga stater i världen. I nära hälften av de 192 länder som är medlemmar i FN finns en svensk ambassad. Sverige har också ungefär 380 honorärkonsulat.

Förändringar i omvärlden och i politikens inriktning, liksom kraven på en effektiv användning av resurser föranleder anpassningar i den svenska utrikesrepresentationen. Den landfokusering av det bilaterala biståndet som inletts kommer också att medföra förändringar i utrikesrepresentationen.

Under 2008 avvecklas utlandsmyndigheterna i Gaborone (Botswana), Gdansk (Polen), Phuket (Thailand), Vientiane (Laos), Managua (Nicaragua), Hamburg (Tyskland), Manila (Filippinerna), och Windhoek (Namibia). Ambassaderna i Vientiane (Laos) och Managua (Nicaragua) omvandlas temporärt till sektionskontor. Dessa kommer att avvecklas i takt med att utvecklingssamarbetet fñasas ut.

Anpassning av utlandsorganisationen innebär också att nya utlandsmyndigheter (ambassader) öppnas i Kabul (Afghanistan), Khartoum (Sudan) och Minsk (Vitryssland). Nato-delegationen i Bryssel har omvandlats till en egen myndighet, och verksamheten vid ambassaden i Bagdad återförs stegvis från Amman till Bagdad.

Utskottet

Motionerna

Utrikesdepartementet – budget, personalfrågor m.m.

I kommittémotion 2008/09:U349 (s) yrkande 101 efterlyser Socialdemokraterna en bred, partiöverskridande, översyn gällande UD:s ekonomiska situation och Sveriges närvaro med ambassader och andra beskickningar runt om i världen. I översynen bör också ingå hur man kan beräkna såväl kostnader som intäkter i ett bredare perspektiv för en ambassad eller konsulat samt personalsituationen på UD och möjligheten att i framtiden rekrytera och behålla kompetens.

I den enskilda motionen 2008/09:K286 (fp) yrkande 2 anför motionären att riksdagens beslut från 2004 om nya regler avseende utlandsstationerades villkor och deras konsekvenser (UVA-avtalet) måste följas upp. Motionären anför vidare (yrkande 3) att villkoren för utlandsstationerade tjänstemän i den svenska statsförvaltningen ska vara sådana att de säkerställer att Sverige framdeles har en stark diplomatisk representation i andra länder.

I den enskilda motionen 2008/09:K328 (fp) efterlyser motionären en utredning om UD-anställdas arbetsvillkor.

I den enskilda motionen 2008/09:Ub540 (kd) yrkande 2 anför motionären att svensk politisk och diplomatisk utbildning bör fördjupas med målsättningen att bättre förstå religioners betydelse för internationella relationer.

Jämställdhet och mångfald i utrikesförvaltningen

I kommittémotion 2008/09:N210 (v) yrkande 5 efterlyser Vänsterpartiet en handlingsplan för hur man ska förstärka jämställdhetskompetensen inom Utrikesdepartementets enheter för handel.

I den enskilda motionen 2008/09:K255 (s) anføres att erforderliga resurser för jämställdhetsarbetet måste säkerställas inom UD. Detta måste även redovisas.

Frågor rörande Sveriges representation i andra länder

I kommittémotion 2008/09:K397 (s) yrkande 4 anför Socialdemokraterna att Sveriges representation utomlands är en vital fråga för vår utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Vi måste ha en väl rustad utrikesförvaltning både på Utrikesdepartementet i Stockholm och på plats ute i världen för att kunna förstå politiska, ekonomiska och kulturella trender och för att kunna upprätthålla relationer som ligger till grund för samarbete på en mängd viktiga områden.

I den enskilda motionen 2008/09:K350 (m) anför motionären att en svensk ambassad bör öppnas i Georgien.

I den enskilda motionen 2008/09:K259 (s) anføres att regeringen bör pröva möjligheterna av att öppna en svensk representation i Erbil i Irak.

I den enskilda motionen 2008/09:K264 (s) anføres att den svenska ambassaden i Libanon åter bör öppnas.

I den enskilda motionen 2008/09:K362 (kd) begär motionären att regeringen ska omlokalisera Sveriges ambassad från Tel Aviv till västra Jerusalem.

I den enskilda motionen 2008/09:K281 (s) anføres att avvecklingen av ambassader i länder i syd bör stoppas.

I den enskilda motionen 2008/09:K266 (c) anføres att den svenska representationens FN-kontor i New York bör få personalförstärkning under Sveriges EU-ordförandeskap hösten 2009.

I den enskilda motionen 2008/09:U293 (fp) yrkande 3 anføres att regeringen bör utnämna en kulturattaché vid ambassaden i Tel Aviv.

I den enskilda motionen 2008/09:K223 (fp) anføres att konsulat och ambassader i större utsträckning bör vara till stöd till svenska medborgare utomlands och tydlig information kring detta stöd bör ges till utlandsresenärer.

Överväganden

Utskottet vill inledningsvis erinra om att beslutskompetensen i frågor som rör utrikesförvaltningens organisation, utbildning av utrikesförvaltningens personal, fördelningen av resurser inom utrikesförvaltningen t.ex. avseende jämställdhets- och mångfaldsfrågor ligger hos regeringen eller hos regeringen underlydande myndighet. Enligt utskottets mening ankommer det mot denna bakgrund inte på riksdagen att göra tillkännagivanden enligt motionärernas förslag i frågor av denna typ.

Utskottet vill i detta sammanhang dock understryka vikten av att frågor rörande jämställdhet och mångfald genomsyrar Regeringskansliets hela verksamhet. Utskottet anser att utarbetandet av jämställdhets- och mångfaldsplaner, liksom resursfördelning, åligger regeringen.

Utskottet välkomnar engagemang kring frågor rörande Sveriges diplomatiska närvaro i andra länder och anser, liksom regeringen, att förändringar i omvärlden, liksom kraven på en effektiv användning av resurser föranleder anpassningar i den svenska utrikesrepresentationen. Den landfokusering av det bilaterala biståndet som inletts kommer även att medföra förändringar i utrikesrepresentationen.

Kabinettssekreterare Frank Belfrage med medarbetare har vid en föredragning inför utskottet redogjort för utrikesförvaltningens budgetutfall, personalfrågor och frågor rörande svensk representation i utlandet.

Bland annat till följd av tidigare riksdagsbeslut har förutsättningarna för utrikesförvaltningens verksamhet kommit att förändras. Utrikesutskottet har i annat sammanhang beslutat att inleda en uppföljning som kommer att belysa aspekter av detta.

Ömsesidiga beroenden blir allt viktigare i den internationella politiken. En reaktion på detta från EU:s sida är att man på sätt som manifesteras i Lissabonfördraget söker öka sin förmåga i utrikespolitiska sammanhang. Den framväxande europeiska utrikestjänsten (EAS) är en faktor som måste beaktas i denna kontext.

Den pågående globaliseringen och de intensifierade relationer som följer av denna gör också att det är av avgörande vikt att på ett högkvalitativt sätt hävda svenska värderingar, Sveriges utrikes- och biståndspolitiska ställningstaganden samt våra kommersiella intressen. Utrikesförvaltningen företräder i dessa sammanhang inte enbart staten utan är ett instrument också för näringslivet och andra samhällssektorer samt för att tillvarata enskilda medborgares intressen. För ett medelstort land som Sverige är det fundamentalt att – med en skicklig diplomati som verktyg – kunna verka genom idémakt och att även på annat sätt utöva inflytande.

Mot denna bakgrund anser utskottet att en bred översyn nu bör ske avseende Sveriges diplomatiska närvaro i världen samt utrikesförvaltningens funktion, kompetens och personalförsörjning.

Intentionerna bakom de motioner som väckts i denna del av ärendet torde därmed vara väl tillgodosedda.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motionerna 2008/09:K223 (fp), 2008/09:K255 (s), 2008/09:K259 (s), 2008/09:K264 (s), 2008/09:K266 (c), 2008/09:K281 (s), 2008/09:K286 (fp) yrkande 2 och 3, 2008/09:K328 (fp), 2008/09:K350 (m), 2008/09:K362 (kd), 2008/09:K397 (s) yrkande 4, 2008/09:U293 (fp) yrkande 3, 2008/09:U349 (s) yrkande 101, 2008/09:N210 (v) yrkande 5, 2008/09:Ub540 (kd) yrkande 2 kan avstyrkas.

Stockholm den 23 oktober 2008

På utrikesutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Walburga Habsburg Douglas (m), Kerstin Engle (s), Christian Holm (m), Carin Runeson (s), Holger Gustafsson (kd), Bodil Ceballos (mp), Mats Sander (m), Olle Thorell (s), Ameer Sachet (s), Lars Lindén (kd), Kalle Larsson (v) och Curt Linderöth (m).

Avvikande mening

Avvikande mening (v)

Kalle Larsson (v) anför:

För att Sverige ska kunna föra en handelspolitik som bidrar till ökad jämställdhet mellan män och kvinnor och synliggör handelns konsekvenser för maktrelationerna mellan män och kvinnor krävs politisk vilja men också resurser och kunskap. På Utrikesdepartementets enheter för internationell handelspolitik saknas dessa resurser.

Vänsterpartiet anser att regeringen måste återkomma till riksdagen med en handlingsplan för hur man ska förstärka jämställdhetskompetensen inom Utrikesdepartementets enheter för handel.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (v)

Kalle Larsson (v) anför:

Sveriges representation i utlandet är i grunden en fråga som beslutas av regeringen, inte av riksdagen. Det finns dock en möjlighet för riksdagen att inom budgetprocessen (exempelvis genom anslagsvillkor) tydliggöra hur medlen för utlandsrepresentationen – inom ramen för utgiftsområde 1 och anslaget 4:1 Regeringskansliet – ska användas. Vänsterpartiet vill därför i detta sammanhang utnyttja möjligheten att deklarerat partiets ståndpunkt rörande den av regeringen planerade och genomförda omläggningar av Sveriges ambassader och konsulat.

Vänsterpartiet är inte principiellt motståndare till att utlandsrepresentationer öppnas eller stängs, det är naturligt att det sker en kontinuerlig översyn av var det bedöms vara mest prioriterat att vara närvarande. Vi motsätter oss därför inte flera av de förändringar som genomförts.

Regeringens omläggning sker dock inte i ett politiskt vakuum, den är starkt kopplad till en omläggning av svensk utrikespolitik som redan inleddes under den tidigare socialdemokratiska regeringen, bort från en självständig svensk utrikespolitik till allt tydligare band till USA, det som brukar kallas ”den transatlantiska länken”. Detta är en utveckling som Vänsterpartiet starkt motsätter sig, och därför är vi också starkt kritiska till flera av de förändringar som genomförts och planeras genomföras.

Vänsterpartiet är kritiskt till att regeringen valt att stänga ambassaderna i Managua (Nicaragua) och Gaborone (Botswana). Dessa två ambassader var tydliga symboler för Sveriges självständiga röst i världen, som Vänsterpartiet vill värna. Sverige har haft ett omfattande utvecklingssamarbete med Nicaragua sedan 1979. Under inbördeskriget under 1980-talet var Sverige närvarande när många andra europeiska länder valde att lämna landet. Sverige har under decennierna byggt upp ett förtroendekapital i landet som möjliggjort ett betydande inflytande för oss.

Ambassaden i Botswana öppnades 1972; då var detta land en av gränsstaterna i kampen mot apartheid. Sveriges engagemang mot apartheid har gett oss en stark position i regionen. I Gaborone ligger dessutom högkvarteret för SADC, som vuxit i betydelse som aktör i södra Afrika under de senaste åren.

När nu regeringen säger sig vilja prioritera Afrika är det svårt att förstå logiken bakom dessa avvecklingar som kommer att innebära en försvagad svensk närvaro i södra Afrika, ett område som under decennier varit centralt i svensk bistånds- och utrikespolitik. Sverige har kunnat spela en positiv roll under decennier i Nicaragua och Botswana. Vänsterpartiet ser att vi även i fortsättningen skulle kunna spela en positiv roll i dessa länder, inte minst i frågor rörande jämställdhet.

Vänsterpartiet motsätter sig att Sverige i dagsläget åter bemannar och öppnar ambassaden i Irak (Bagdad) och uppgraderar sektionskontoret för bistånd till en ambassad i Afghanistan (Kabul). Vi var motståndare till de USA-ledda anfallskrigen mot dessa länder och är motståndare till den militära ockupation som blev krigens resultat. Regimerna har inte tillkommit under demokratiska former, och de är starkt beroende av ockupationsmakten USA för sin överlevnad.

Vänsterpartiet anser därför att dessa inte är att betrakta som legitima. Att i dagsläget öppna ambassader i dessa länder kan dessutom inte ses som något annat än ett stöd till USA:s ockupationer och ett försök att ge legitimitet till två regimer som saknar det.

Vänsterpartiet motsätter sig även att Sveriges delegation vid Nato i Bryssel uppgraderas, eftersom vi ser detta som ytterligare ett steg bort från en alliansfrihet vi vill slå vakt om.

Vänsterpartiet frågar sig även om dessa satsningar är ekonomiskt motiverade. Under 2008 stängdes tio svenska ambassader och konsulat vilket resulterade i besparingar på 26 miljoner kronor. Kostnaden för att åter öppna ambassaden i Bagdad kommer med största sannolikhet att ensamt överskrida dessa besparingar. För ett utrikesdepartement som brottas med omfattande underskott kan vi inte se att detta är en korrekt prioritering.